

SAN MARCOS

*Juan Daabáni ã bohé jwíihat
(Mt 3.1-12; Lc 3.1-9,15-17; Jn 1.19-28)*

¹ Weém, Marcos, nin tólihjĩh Dios wũúh Jesu-cristo, ded pah ã chãjatjidih, ãih táini doonádhbũt wã naóh daácna caá. Juan Daabáni ded pah ã chãjat pínahdih Dios naáwát dih naóh yapani Isaíasji ãt daacáp tajĩ. Páant ã niúj daacátji pahjeh tih Jesúih táini dooná ãt jwíhip tajĩ.

² Nin pah Malaquíás, Isaíasjĩh ãt niúj daacáp tajĩ: “Ã wũúhdih Dios nin pah ã niijná caá: ‘Ma jãtih meemdĩh naóh waóhni pínahdih wã wah-bipna caá.

³ Caán naóh waóhni pínah mũú wihcapboó nin pah ã niúj ñaac bohébipna caá: “Jwĩ Maáh ã jũúwát pínah jãtih ñi yéej chãjatdih cádahnit, táiniboodĩh túut nũumní, caandĩh ñi táí páñaá”, ã niijbípna caá’, ã wũúhdih Dios ã niijná caá”, ãt niúj daacáp tajĩ. (*Mal 3.1; Is 40.3*)

⁴ Juan Daabáni Isaíaswã ã niúj daacátji pah mũú wihcapboó jumna, nin pah cáacwãdih ãt niúj naóh bohénap wũt jĩ: “Ñi yéej chãjatdih cádahnit, táiniboodĩh ñi túut nũumú. Pánih túut nũumní, ñi daabáát túutú. Páant ñi chãjachah ennit, Dios ñi yéejatdih ã yohbipna caá”, ãt niijíp wũt jĩ.

⁵ Nihat Judea baác dih moón, Jerusalén tútchidih moonbũt caandĩh joyát túut niijná, ã pebhna ãt jwibínap wũt jĩ. Pánih joinít, Diosdih ã yéejatdih

ĩ naáwáchah, Juan Jordán m̄jboó queétdih át daabánap w̄t jĩ.

⁶ Juaníh yéguéh chóo camello w̄t j̄m̄ni n̄ñúp yoócj̄h nóomnit, ĩ yacni chóo w̄t jĩ. Āih j̄yáát t̄p momo j̄wi chóo t̄p w̄t jĩ. W̄úć joowǎdih jeémpnit, belo macdihbut āp̄ĩ déebep w̄t jĩ.*

⁷ Juan cǎacwǎdih bohéna, nin pah āp̄ĩ niij naáwáp w̄t jĩ: “Wǎ túttimah j̄óhni wǎ chah w̄p̄ni caá. Páant ā j̄m̄chah jenah joinít, ‘Weém oboh j̄m̄ni caá’, wǎ niij jenah joiná caá.

⁸ Weém yeebdíh mahj̄h̄jeh wǎ daabána caá. Obo-hjeéhtih, wǎ daabáát panihni caánboó yeebdíh Túini Espíritu ā w̄patdih búdí ā wǎh̄bipna caá”, át niijíp w̄t jĩ.

Juan Jesúsdih ā daabáát

(Mt 3.13-17; Lc 3.21-22)

⁹ Juan cǎacwǎdih ā daabánachah, Galilea baác, Nazaret tútchimant Jesús ā pebhna át j̄uibínap w̄t jĩ. Páant ā j̄uibínachah, Juan caandíhbut Jordán m̄jboó át daabánap w̄t jĩ.

¹⁰ Pánih daabá péanachah, Jesús m̄jna ñ̄h̄niji át aab ñ̄h̄p w̄t jĩ. Pánih aab ñ̄h̄nitjeh, Jesús ā enechah, jeá át jéweah bejep w̄t jĩ. Páant ā jéweah bejehah, jop pah j̄gohni Túini Espíritu jeámant dei j̄óh̄nit, caandíh át j̄uí jaamáp w̄t jĩ.

¹¹ Páant ā j̄uí jaamáchah, “Meém wǎ w̄úh, wǎ oini caá. Meemdíh búdí wǎ w̄ína caá”, Dios jeámant át niijíp w̄t jĩ.*

Nemép̄wǎ ĩ maáh Jesúsdih ā yéjeáhat

(Mt 4.1-11; Lc 4.1-13)

* **1:6** 2R 1.8 * **1:11** Gn 22.2; Sal 2.7; Is 42.1; Mt 3.17; 12.18; Mr 9.7; Lc 3.22

12 Juan caandih ã daabáát túttimah, Túini Espíritu Jesúsdi h m̄ú wihcapboó át n̄mah bejep w̄t j̄i.

13 Páant ã n̄mah bejehah, caánboó cuarenta yeó jáap Jesús át j̄m̄p̄ w̄t j̄i. Páant ã j̄m̄chah, nemépwã ã maáh, Satanás, Jesúsdi h ãtih yeejép ch̄jat tút̄p̄ w̄t ȳh j̄i. Pánihna, Jesús m̄ú wihcapboó n̄ñ̄pwã biícdi h ã j̄m̄chah, ángelwã caandih ãt túi en dawáp w̄t j̄i.

Jesús Galilea baácboó ã bohé jwíhat

(Mt 4.12-17; Lc 4.14-15)

14 Juandih nemat m̄úboó ã nemat túttimah, Jesús Galilea baácna Dios ã maáh j̄mat túini doonádih naáwádih át bejep w̄t j̄i:

15 “Nihat baácdi h moondih Dios ã maáh j̄matdi h ã j̄tat pínah bahni h ã j̄dhna caá. Pánihna, túini doonádih joinít, ñi yéj ch̄jatdi h cádahnit, túiniboodih ñi tút̄ n̄m̄ú”, cãacwãdi h ãp̄i niij naóh bohénap w̄t j̄i.*

Queéj j̄tat maonitdi h ãjeéh Jesús ã bejat tútat

(Mt 4.18-22; Lc 5.1-11)

16 Páant niij bohé bejna, Galilea ímdih dei j̄ibí, p̄ud bejnit, Simón, ã úud Andrésj̄ih queéj j̄tat maona, ãih ñ̄odih ã yoh báhanachah, Jesús át enep w̄t j̄i. Pánih ennit, nin pah queétdih át niijp̄ w̄t j̄i:

17 —Weemdi h ñi pej j̄m̄ j̄úwú. Páant ñi j̄úwúchah, yeebdi h wã bohébipna caá. Páant wã bohénachah joinít, queejwãdi h ñi bidat pah, cãacwãboodih bidnit, w̄ih doonádih ñi naóhbipna caá, weemdi h jepahna, w̄ihwã ã j̄mat pínah ni-ijná, át niijp̄ w̄t j̄i.

---

* 1:15 Mt 3.2

18 Páant ã niijíchah joinítjeh, ñih ñnonádih cádahnit, Jesúsjeéh ït bejep wut jĩ.

19 Chibít yuáp queétdih numah bejnit, Santiago, ã úud Juandihbut Jesús át enep wut jĩ. Queét ï íip Zebedeo biícdih ñih jááj chóodih chúndnit, ñih ñnonádih ámohna ït chãjap wut jĩ.

20 Pánih ennit, Jesús queétdih át bid bojop wut jĩ. Páant ã bid bojochah joiná, biícmantjeh ï íipdih, caandih teo wühnit biícdih jááj chóomant cádahnit, queétbody Jesúsjeéh ït bejep wut jĩ.

Judíowã ï míic wáacat mñúboó nemép caolih jumnidih Jesús ã booaat

(Lc 4.31-37)

21 Túttimah, Jesús wã Capernaum tútchina ït bejep wut jĩ. Caanná juibínit, jwiít judíowã jwĩ chooát yeó jáapdih Dios naáwátdih bohéat túut niijná, jwĩ míic wáacat mñúboó Jesús wãbut ït waadáp wut jĩ. Waadnít, caanjih míic wáacnitdih Jesús át bohénap wut jĩ.

22 Pánih bohéna, Moisés ã wutatjidih bohénit chah Jesús át wēp naáwáp wut jĩ. Páant ã wēp naáwáchah joinít, cãacwãboó ït joi ñúhup wut jĩ.*

23 Cãacwã cãtíh nemép caolih jumnibut ñahnit, nin pah Jesús dih át niij ñaacáp wut jĩ.

24 —¿Jesús, Nazaret tútchidih bóo, ded pah jwiít dih ma chãjbi? ¿Meém jwiít dih bacanadih ma jüóh nit beé? ¿Bacanit, jwiít dih ma mao yohmi níit? Meemdíh jwĩ táí jéihna caá. Meém caá Dioíh Túini, át niijíp wut jĩ.

25 —**Ñi laiha bojoó! ¡Caán newémant ñi bac bejeé!** Jesús queét nemép wãdih át niijíp wut jĩ.

* 1:22 Mt 7.28-29

26 Páant ã niijíchah joinítjeh, nemépwã caán newédih t̄abit méméanit, ñaácsna, ãih bácahmant ït bac bejep w̄ut jĩ.

27 Páant ã yapachah ennit, cãacwã búdí ït joi ñúh̄up w̄ut jĩ.

—¿Ded jáap naáwát tigaá nin? ¡Maáh yoobát pah ã w̄ep naóhna caá! ¡Ã w̄utuchah joinít, nemépwã yuh̄ b̄uca jepahnit, ï bac bejna caá! queétjeh ït míc niijíp w̄ut jĩ.

28 Páant ã ch̄aj̄atji doonádih joinít, waícanjeh Capernaum t̄átchídih moón, nihat Galilea baácdih moonbát ït míc naóh peetép w̄ut jĩ.

Simón ch̄udhdih Jesús ã booaat
(Mt 8.14-15; Lc 4.38-39)

29 Jwiít judíowã jwĩ míc wáacat m̄um̄mánt Jesús wã bac bejnit, Simónih̄ m̄uná ït j̄uibín̄ap w̄ut jĩ. Simón, ã úud Andrésj̄ih̄ m̄uá monó w̄ut jĩ. Pánihna, ïih̄ m̄uná Jesús, Juan, Santiagodihb̄ut, ït numah waadáp w̄ut jĩ.

30 Simón ch̄udh búdí pahat w̄unna, mi ñajat chóoboó mit ñajap w̄ut jĩ. Jesús wã ï waadáchah, mi w̄an̄atdih caandih̄ ït naáwáp w̄ut jĩ.

31 Páant ï naáwáchah joinít, Jesús mi pebh j̄uibín̄it, caántdih̄ át wái p̄ud ch̄úud̄ jwejep w̄ut jĩ. Páant ã ch̄aj̄achahjeh, pahat át dúuchah bejep w̄ut jĩ. Páant ã dúuchah bejehchah, queétdih̄ jeémát mit w̄uh̄up w̄ut jĩ.

Dawá w̄un̄nitdih ã booaat
(Mt 8.16-17; Lc 4.40-41)

32 Tõo ñáh̄ j̄úuwúchah, dawá Jesús pebh j̄uibín̄it, w̄un̄nitdih̄, nemép caolih̄ jam̄nitdih̄b̄ut ït ub̄ j̄uibín̄ap w̄ut jĩ.

33 Nihat caán tútchidih moón caán muú jęc pebh ãt wáac juiibínap wut jã.

34 Dawá wunnitdih booanit, dawá nemépwãdihbut Jesús ãt bacat túutap wut jã. Pánih bacat túutna, nemépwã caandih ã jéihyechah, Jesús queétdih ãt wéheat túutcap wut jã.

*Jesús Galilea baácboó ã bohé jibat
(Lc 4.42-44)*

35 Chei buggiéh jáanit, chibít dupá jwuhuchah, cãac wihcapboó Jesús Diosdih úbúdih ãt bejep wut jã.

36 Túttimah, ã wihcah ennit, Simónwã caandih ãt bid bejep wut jã.

37 Pánih bidna, caandih jwãáhnit, nin pah caandih ãt niijíp wut jã:

—Nihat cãacwã meemdih bidna beé, ã chãjap be, ãt niijíp wut jã.

38 —Nihat tútchidih moondih táini doonádih naáwádih wã júúwáp be. Chóbe ninjãhjah bóo tútchinadih jwã bejat dée caá. Caanjãh jumnitdihbut táini doonádih weemdih naáwát caá náahap, Jesús queétdih ãt niijíp wut jã.

39 Pánih bej, nihat Galilea baácboó jib, jwiít judíowã jwã miic wáacat muuná jumat pah waadnit, Jesús ãt bohénap wut jã. Pánih bohéna, nemépwãdih ã bacat túutuchahjah, cãacwãih bácahmant ãt bac bejep wut jã.*

*Bácah moópnidih Jesús ã booaat
(Mt 8.1-4; Lc 5.12-16)*

---

* 1:39 Mt 4.23; 9.35

40 Biíc yeó jáap bácah moópni Jesús pebh át j̄uibínap wut j̄i. Pánih j̄uibína, bódicha caj yoh ñajnit, nin pah caandíh át niijíp wut j̄i:

—Ma booaíhna, weemdíh ma jéih booana caá, át niijíp wut j̄i.

41 Páant ã niijíchah joinít, caandíh búdí j̄igah enna, teo jáhanit,

—**j̄úu! Wēinit, meemdíh wā booana caá,** Jesús át niijíp wut j̄i.

42 Páant Jesús ã niijíchahjeh, ã moopát át ñuumáh bejep wut j̄i.

43 Páant ã ñuumúchah, sacerdotewã í pebh wahnit, nin pah Jesús caandíh át níj wutap wut yuh j̄i:

44 —**Meemdíh wā booaatjidih bitadíh ma naóhca bojoó. Pánih naóhcan, sacerdotedihjeh naáwádih ma bejeé. Caanná j̄uibínit, míh bácah ã ñuumátjidih ma júutú. Moisés ã wutatji pah sacerdotedih ma wūhú, booni ma jumátdih nihat í jéihyat pínah niijná,*** át niijíp wut j̄i.

45 Páant ã niijíchah yuhna, nihat ã jwááhnitdih át naáwáp wut j̄i. Páant ã naáwáchah joinít, chah dawá Jesúsdi enedih íp̄i j̄uibínap wut j̄i. Tubit dawá í jumachah, tútchina Jesús át jéih waadcáp wut j̄i. Pánihna, daocánnit í jumapboojéh áp̄i jumap wut j̄i. Obohjeéhtih, caánboó ã jumachah yuhna, dawá biíh tútchinadih moón Jesúsdi enedih íp̄i j̄uibínap wut j̄i.

2

*Jéih yoocannidih Jesús ã booaat
(Mt 9.1-8; Lc 5.17-26)*

---

* **1:44** Lv 14.1-32

1 Daocánni yeó jáap táttimah, Jesús wã Capernaum táttchiboó ãt jwáub juibínap wut jĩ. Āpĩ juibíni mædíh ã jwáub juibínachah, ã jumat doonádih joinít, cãacwã ãt míc naáwáp wut jĩ.

2 Pánih caán doonádih joinít, dawá caán ã jumni mæná ãt juibínap wut jĩ. Jēc yehmant ãt ñuh péenap wut jĩ. Pánih juibínitdih Jesús Dioíh táini doonádih ãt naáwáp wut jĩ.

3 Jesús queétdih ã naáwát pónih, chénena míc neoná jéih yoocannidih ãt beo juibínap wut yuh jĩ.

4 Obohjeéhtih, Jesús ã jumni mæná juibínit, dawá ã jumachah enna, Jesús pebh ãt jéih waád juibícap wut jĩ. Pánih jéih waadcán, jéih yoocannidih muú chah bóo coahna beo páuh laab béjnit, ãt íit chãjap wut jĩ. Pánih íit chãj péanit, jéih yoocannidih ã ñajni chóojĩh Jesús pebh ãt cádah deya bojop wut jĩ.

5 Ĩ cádah deya bojochah ennit, “Jesús jwĩ chéendih ã booabipna caá”, ĩ níj jenah joyátdih jéihnit, nin pah jéih yoocannidih Jesús ãt níjíp wut jĩ:

—Ma yéejatdih wã yohna caá, ãt níjíp wut jĩ.

6 Páant ã níjíchah joinít, caanjĩh chædnit Moisés ã wutatjidih bohénitboó ãh caolihjĩhjenah nin pah ãt níj jenah joyóp wut yuh jĩ:

7 “Diosjeh yéejatdih ã jéih yohna caá. Nin cãacjeh páant níjíná, ‘Díos wã jumna caá’, níj yeena caá ã chãjap”, ãt níj jenah joyóp wut jĩ.

8 Queét páant ĩ níj jenah joyóchah jéihnit, Jesúsboó nin pah queétdih ãt níjíp wut jĩ:

—Yeéb páant ñi níj jenah joyát ã táican caá.

⁹ ‘Ma yéejatdih wã yohna caá’, wã niijíchah joinít, weemdíh jéihcan yuhna, ‘Yeeni caá’, ñi niij jenah joiná caá. Obohjeéhtih, ‘Ma ñah ñuhúú. Ma ñajatdih ubnit, ma yáac chãi bejeé’, wã niijíchah, caán ã bejechah ennit, wã niiját yoobópdih ã jummatdih ñi jéihbipna caá. Pánih jéihna, yéejat yohat wēpat wã bíbohatdihbut ñi jéihbipna caá.

¹⁰ Weém nihat cãacwã úud jeñé, nin baácdih moondíh jéih boonanit, ì yéj chãjatdihbut wã jéih yohna caá. Páant wã jéih yohatdih yeéb ñi jéihyat pínah niijná, nin pah wã chãj júutbipna caá, ãt niijíp wut jĩ.

Páant niij péanit, jéih yoocanniboodíh nin pah ãt niijíp wut jĩ:

¹¹ —Ma ñah ñuhúú. Ma ñajat chóodih ubnit, míih muúboó ma jwúub bejeé, ãt niijíp wut jĩ.

¹² Jesús páant ã niijíchahjeh, caán newé ãt ñah ñuhup wut jĩ, buca. Ñah ñahnit, ã ñajat chóodih ubnit, ãt bac bejep wut jĩ. Páant ã bac bejechah, nihat ìt en wáhi bejep wut jĩ. En wáhi bejnit, Diosdih búdí wēnit, nin pah queétjeh ìt míc niijíp wut jĩ:

—¡En yuh buca! Búdí náhníat pínahdih buu jwĩ enna caá. Jãtíh pánihatdih jwĩ en jwahcan jĩ, ìt míc niijíp wut jĩ.

*Jesús Levídih ã jũúwát túutat
(Mt 9.9-13; Lc 5.27-32)*

¹³ Túttimah, íim jwēejdih Jesús wã ìt jwúub bejep wut jĩ. Pánih bejnit, dawá caan pébh ì míc wáac juyáchah ennit, queétdih Jesús ãt bohé bejep wut jĩ.

14 Pánih bohé bejna, Leví Alfeo wáúhdih ã tewat tólihdih ã cháúhdachah, át enep wat jĩ. Leví, jwĩ dée jumna yuhna, Romanowã maáta ĩ wúbát túutni dinerodih wúbh wühni át jumup wat jĩ. Caandih ennit, Jesús nin pah át niijíp wat jĩ:

—Wájééh ma péé jūúwá, át niijíp wat jĩ.

Páant ã niijíchah joinítjeh, ñah ñah, áih tewatdih cádahnit, Levíbut Jesúsjeéh át bejep wat jĩ.

15 Túttimah, Levíboó áih munná numah bejnit, Jesúswãdih át numah jeémép wat jĩ. Páant ã numah jeéméchah, caán ã nihah pah dawá dinerodih wúbh wühnit, bita “Yeejépwã caá”, ĩ niijnítbut, Jesúswãjeéh bejnit, queét biícđih ĩt jeémép wat jĩ.

16 Páant queét biícđih Jesús wã ĩ jeémp cháúhdachah, Moisés ã watatjidih bohénit fariseowã queéđdih ĩt enep wat jĩ.

—¿Dépanih tigaá yeejépwã, dinerodih wúbh wühnit biícđih Jesús ã jeémp? ã bohénitdih ĩt niij wúbh joyóp wat jĩ.

17 —Tubúp cháúhcannit cohnidih ĩpĩ bidcan caá. Wunnitjeh caandih ĩ bidna caá. Pánihat dée ‘Weém yéejat wihcanni caá’, niij jenah joinít, teo wáacni pínahdih ĩpĩ bidcan caá. Obohjeéhtih, ‘Wã yéejatdih cádahnit, wã túut nuúmíhna caá’, niij jenah joinítboó teo wáacni pínahdih ĩ bidna caá. Pánihna, ‘Yeejépwã caá jwiít’, niij jenah joinítđihjeh teo wáacadih wã jūúwúp be, ĩ yéej chájatdih cádahnit, túiniboodih ĩ túut numát pínah niijná, Jesús queéđdih át niijíp wat jĩ.

*Jeémp jwuhcatdih Jesúsđih ĩ wúbh joyát
(Mt 9.14-17; Lc 5.33-39)*

18 Caán láa Juan ã bohénit, fariseowābut jwī n̄owā ã watat pah ãt jeémp jwuhcap wut jī. Obohjeéhtih, queét ã jeémp jwuhcah yuhna, Jesús wā páantjeh ãt jeémép wut jī. Páant ã jeémécah ennit, biquína Jesúsdih nin pah ãt niíj wūbh joyóp wut jī:

—Juan ã bohénit, fariseowā ã bohénitbut, ã jeémp jwuhcan caá, Dios queétdih ã wēi enat pínah niijná. ¿Dépanih tigaá ma bohénitboó páantjeh ã jeémp? Jesúsdih ãt niíj wut jī.

19 —Nin pah caá ã jumup: Téihya chéoni ã numah jeémpnit bíicdih ã jum jwuhchah, jīgahcan, ãpí tui wēi jeémpna caá. Páant tigaá, wājeéh jum jwuhna, wā bohénit ã tui wēi jeémpna caá.

20 Obohjeéhtih, bita caandih ã wūb bejat túttimah, ã chéenwā jīgahnit, ã jeémp jwuhcan niít. Pánihat pah bita weemdih ã wūb bejat túttimah bácah, wā bohénitjeéh wā wihcah, queétbody ã jeémp jwuhcan niít, Jesús ãt niíj jepahap wut jī.

21 Ded pah jwī n̄owā ã watatji ãih jáap bohéátjīh fariseowā ã widíhichah enna, Jesús queétdih nin pah ãt jwūb niíj bohénap wut jī: “Jáap yégueh chóo chocca naáh chóojīh máa yégueh chóodih nah teo wai búudhdad ã náahcan caá. Páant ñi chājachah nihna, caandih ñi chocat túttimah, jínt bejna, máa chóodih chah ãta yewa tagaá. Páant tigaá jwī n̄owā ã naawátji wīh jáap bohéátjīh widcat caá náahap.

22 Pánihat dée, pah jwuhcanni iguīh macdih nuñup chóojīh ã chājñiji máa wuh wūhdih yáacat ã náahcan caá. Páant ñi yáacachah nihna, iguīh mac pahna, máa wuh wūh jéih yūhcan, ãta yewah bej tagaá. Páant ã yewechah, chénat pah ãta b̄ud

tágaá. Pánihna, jáap macdih jáap wuh wuhhoó yáacat caá náahap. Páant ñi yáacachah, iguúh mac, caandih yáacni chóobut ã túi jumbipna caá. Pánihat pah wíh jáap bohéat jwí nuowã ã naáwátjijih widcat caá náahap”, Jesús ãt niijíp wut jĩ.

Chooát yeó jáapdih Jesús ã bohénit trigo quehedih ã úuc jeémát

(Mt 12.1-8; Lc 6.1-5)

²³ Biíc chooát yeó jáapdih Jesús ã bohénitdih bohé bejna, trigo wáapdih ãt numah chóop yap bejep wut jĩ. Pánih bejna, ã bohénit trigodih ãt úuc jeémp bejep wut jĩ.*

²⁴ Páant ã úucachah enna, ãjeéh bejnit fariseowã ãijnit, nin pah Jesúsdi ãt niij jũihñup wut jĩ:

—Jwiít dih ma joi jwúhúú. ¿Dépanih tigaá jwí chooát yeó jáapdih yahna, ma bohénitboó ã teo? Pánih teona, Moisés ã wutajidih yap yohna caá ã chãjap, ãt niijíp wut jĩ.

²⁵⁻²⁶ Páant ã niijíchah joinít, “Wã bohénit ã yap yohcan caá”, niiját túut niijná, Jesús queétdih nin pah ãt niij bóod chañup wut jĩ:

—Davidji ã bohénit biíc dih nuugúp wunna, Dioíh munná waadnit, sacerdotewã Diosdih ã wãhniiji pandih ãt jeémép wut jĩ. Pánih jeémpna, ã pej jumnitdihbut ãt wũhup wut jĩ. Obohjeéhtih, caán pan sacerdotewãjeh ã jeémát pínah ãt jumup wut jĩ. Dios wutna, bitadih caán pandih ãt jeémát túutcap wut jĩ. Caán láa Abiatar wut jumi sacerdotewã ã maáh ãt jumup wut jĩ. ¿Davidwã páant ã chãjatjidih Dios naáwát dih ã daácni núodih ñi

---

* 2:23 Dt 23.25

bohécannit jĩí? * Caán pandih ï jeéméchah yuhna, Diosboó ‘Ñi túi chājcan beé’, át niijcáp tajĩ. Pánihat pah, bũũ nin trigodih úuc jeémpna, wā bohénitbut Diosdih ï yap yohcan caá, Jesús át niijíp wut jĩ.

²⁷ Páant niijnít, nin pah Jesús queétdih át jwúub niijíp wut jĩ:

—Dios chooát yeó jáapdih cāacwādh ã jwejep jĩ, teo chũũnít, ï chooát pínah niijná. Caán yeó jáapdih dawá wutnatndih ï jepahat pínahdih jenah joicán, queétdih ã teo wáacat pínahdihjeh át jenah joyóp tajĩ.

²⁸ Pánihna, weém nihat cāacwā úud jeñé, chooát yeó jáapdih ded pah ï chājat pínahdih wā jéih wutna caá, át niijíp wut jĩ.

3

Téihya ágahnidih Jesús ã booaat
(Mt 12.9-14; Lc 6.6-11)

¹ Jwĩ míic wáacat mũũná jũibínit, Jesús wā ït waad béjep wut jĩ. Caán mũũdhí téihya ágahnibut át jumup wut jĩ.

² Caán mũũdhí jumnitboó Jesús dih ït en ñũũnáp wut jĩ. Chooát yeó jáapdih yuhna, Jesús téihya ágahnidih ã booanachah, eníhna ït chājap wut jĩ, caandíh naóh yacat túut niijná.

³ Téihya ágahnidih nin pah Jesús át niijíp wut jĩ:

—Ñah ñũhñit, wā pēbhna ma jũúwá, át niijíp wut jĩ.

⁴ Páant niijnít, caán mũũdhí jumnitboodíh nin pah át níj úubh joyóp wut jĩ:

* 2:25-26 Lv 24.9; 1S 21.1-6

—Ñi jenah joyóchah, ¿jwĩ chooát yeó jáapdih Dios jwiít dih ded pah tigaá ã wʉt? ¿Túi chãjatdih niít ã wʉtʉp? ¿Yeejép chãjatdih niít ã wʉtʉp? ¿Cãacdih ã booaat túut niít? ¿Cãacdih ã mao yohat túut niít? queétdih át niijíp wʉt jĩ.

Páant ã niijíchah joinít, queét ít jéih jepahcap wʉt jĩ.

⁵ Páant í jepahcah enna, cãacwãdih í jĩgah encatdih jéihnit, Jesús queétdih át íjip wʉt jĩ. Queétdih íjna yuhna, búdí át jĩgahap wʉt jĩ. Pánih jĩgahnit, téihya ágahniboodíh nin pah át niijíp wʉt jĩ:

—Míih téihyadih ma yoo dʉwʉú, át niijíp wʉt jĩ.

Páant ã niijíchah joinít, áih téihyadih át yoo dʉwʉp wʉt jĩ. Páant ã yoo dʉwʉchahjeh, áih téihya át táyah bejep wʉt jĩ.

⁶ Páant Jesús áih téihyadih ã boanachah ennit, fariseowã ít íj bac bejep wʉt jĩ. Pánih íj bac bejnit, Herodeíh cãacwã bíicdih míic wáacnit, “¿Ded pah tigaá Jesús dih jwĩ jéih mao yohbi?” queétjeh ít míic niijíp wʉt jĩ.

Dawá cãacwã ím jwějdih í jʉmat

⁷⁻⁸ Jesús ã bohénit bíicdih ím jwějdih ít jwʉʉb bejep wʉt jĩ. Páant í bejehcah enna, Galilea baác dih moón dawá queétdih ít pée bejep wʉt jĩ. Ded pah ã wěp chãjat doonádih joinít, Judea baác dih moón, Jerusalén tútchidih moón, Idumea baác dih moón, Jordán mʉj conanaamánt moón, Tiro wʉt jʉmni tútchidih moón, caan pébh jʉmni Sidón wʉt jʉmni tútchidih moonbút dawá ã pebhna ít jʉibínap wʉt jĩ.

⁹⁻¹⁰ Dawá jʉmna, Jesús pebh ít túi yáo ñuh jʉibínap wʉt jĩ. Dawá wʉnnitdih ã boanachah

enna, bita wunnitbut Jesúsdi chũúhñit, búdí ït míc tóonap wut jĩ. Páant ï míc tóonachah ennit, Jesús ã bohénitdih caanjĩh ñajni jãáj chóodih át too deya pahaat túutup wut jĩ, caán chóodih waad páhñit, queétdih bohéat túut niijná.*

11 Jesúsdi ennit, nemép caolih jamnitboó ïpĩ páah yoh ñajap wut jĩ. Pánih páah yoh ñajnit, nin pah ït niij ñaacáp wut jĩ:

—¡Meém Dios wũúh caá! ït niijíp wut jĩ.

12 Obohjeéhtih, Jesús queétdih nin pah ãpĩ niij wutup wut jĩ:

—Dios wũúh wã jamatdih bitadih ñi naóhca bo-
joó, át niijíp wut jĩ.

*Jesús doce ã naáwát túutnit pínahdih ã ñíwat
(Mt 10.1-4; Lc 6.12-16)*

13 Jeéboó páuh laab jubínit, ã náahñitdih Jesús ã pebhna át bejat túutup wut jĩ. ã bejat túutachah joinít, ã pebhna ït jubínap wut jĩ.

14 Doce ã naáwát túutnit pínah biíh tútchinaboó wahna, ãih táini doonádih naóh jibnit pínahdih át ñíwip wut jĩ.

15 Pánih ñíonit, nemépwãdih ï bacaat pínah wēpatdihbut queétdih át wãhup wut jĩ.

16-19 Jesús nit docewãdih át ñíwip wut jĩ: Simón, Santiago, ã úud Juan, Andrés, Felipe, Bartolomé, Mateo, Tomás, Santiago Alfeo wũúh, Tadeo, Simón Celote poómpdih bóo, Judas Iscariote ã ñíonit ït jamup wut jĩ. Pánihna, Jesús Simóndih Pedro át wãt búudhdup wut jĩ. Santiago, ã úud Juanjĩh Zebedeo weh ït jamup wut jĩ. Queét waícanjeh iijnit ï jamuchah enna, queétdih Boanerges Jesús

* 3:9-10 Mr 4.1; Lc 5.1-3

ãt wãt búudhdup wut jĩ. “Boanerges” niijná, “Énoh panihnit”, niijná ãt chãjap wut jĩ. Judas Iscariote Jesúsdi eníhcannitdih duó wáini pínah ãt jumup wut jĩ. Pánih queétdih ñío péanit, Jesús doce ã naáwát túutnit pínahdih ãt numah jwúub dei bejep wut jĩ.

“Nemép ã wēpatjĩh Jesús ã booana caá”, ĩ niiját (Mt 12.22-32; Lc 11.14-23; 12.10)

²⁰ Jwúub dei bejnit, Jesús ã bohénit biíc dih munná ĩt waad béjep wut jĩ. Páant ĩ waadát túttimah, dawá cãacwã míic wáac juibína, caan munná ĩt yáwap wut jĩ. Páant ĩ míic wáac juibínachah ennit, Jesús wã ĩt jéih jeémpcap wut jĩ.

²¹ Pánihna, dawá ĩ míic wáacat doonádih joinít, caán munná juibínit, Jesús ã déewã caandíh wapát túut niijná, ĩt ub bejĩhip wut yah jĩ. “Jesús déhena caá ã chãjap”, queét ĩt niijíp wut jĩ.

²² Biquína Moisés ã wutajidih bohénit Jerusalén tútchimant dei juibínitboó nin pah ĩt míic niijíp wut jĩ: “Nemépwã ĩ maáh Beelzebú ã wēpatjĩhjah caá nemépwãdih ã bacat túutup”, ĩt niijíp wut jĩ.*

²³ Páant ĩ niijíchah joinít, Jesúsboó queétdih nin pah ãt niij naáwáp wut jĩ: **“Nemépwã míicjah ĩpĩ míic bacacan caá. Nemépwã ĩ maáh ã wēpatjĩh nihcan, Túini Espíritu ã wēpatjĩh queétdih wã bacana caá.**

²⁴ **Nin pah ã jumna caá: Det biíc baác dih moonjéh yuhna míic maona, queét nihát ĩta wun beedáh bej tagaá.**

²⁵ **Pánihat pah, biíc yoobó, biíc munná dih moonjéh yuhna, míic maona, ĩta jweí peét bej tagaá.**

---

* **3:22** Mt 9.34; 10.25

26 Satanás, nemépwã ï maáh ãihwãdih bacana, biíc yoobó muntih páant ã yapachah, ã wēpatbut ãta buud tágaá.

27 “Nin pahbut ã jumna caá: Wēpép newéih mæná ded nuúmihna yuhna, ã jéih waadcán caá. Obohjeéhtih, caandih chéo péanit, ãih bií déedih ã jéih ubna caá.

28 “Yoobópdih yeebdih wã naóhna caá. Det yéej chājna, Diosdih yeejép wéhena yuhna, ï jwáub túut nuumúchah, Dios ï yéejatdih ã yohbipna caá.

29 Páant ï yéejatdih ã yohochah yuhna, Túini Espíritubodih yeejép ï wéhenachah, caandih bácah ã noón quíib buudcán niít. Páant ï niijátji jíib, peéh chājat páantjeh ã jumbipna caá”, Jesús át niijíp wut jī.*

30 Jesús Túini Espíritu ã wēpatjīh nemépwãdih ã bacanachah yuhna, “Caán nemépwã ï maáh ã wēpatjīh nemépwãdih ã bacana caá”, Moisés ã wutatjidih bohénit ï niijíchah joinít, Túini Espíritudih ï yéej wéheatji jíib Jesús queédih páant át niíj naáwáp wut jī.

Jesús ã déewã caandih ï bidat

(Mt 12.46-50; Lc 8.19-21)

31 Páant ã naáwát pónih, Jesús ã íin ã úudwã biíc dih ït juibínap wut jī. Pánih juibínit, jóocmant páinit, Jesús dih ït bid baca bojat túutur wut jī.

32 Pánihna, ã pebh chúdnitboó caandih nin pah ït niijíp wut jī:

—Ma íin, ma úudwã biíc dih jóocmant meemdih bidna wuút ït chājap, ït niijíp wut jī.

* 3:29 Lc 12.10

33 —Ma naáwát táina caá. Obohjeéhtih, ¿Dedh tigaá wã ín? ¿Det tigaá wã úudwãbut, yeéb ñi jenah joyóchah? Jesús queétdih át niijíp wut jĩ.

34 Páant niijnít, ã pebh chúdnitdih júatnit, nin pah át niijíp wut jĩ:

—Nit caá wã ín panihnit, wã úudwã panihnitbut ã jumap.

35 Pánihna, ded Diosdih túi jepahni wã úud, wã jwan, wã ín panihni ã jumna caá, át niijíp wut jĩ.

4

*Waáh momni naáwát
(Mt 13.1-9; Lc 8.4-8)*

1 Pánih bohé péanit, bac bej, ím jwéejdih dei juibí ñuhnit, Jesús cáacwādh át jwúb bohénap wut jĩ. Pánih bohénit, dawá ã pebh ã juibí ñuhchah, ímdih pahni jááj chóodih Jesús át waad páhap wut jĩ. Queét ím jwéejdih ít túi yáo ñuhap wut jĩ.*

2 Pánih waad páhnit, dawá ã jenah joiní naáwátnajlh bohéna, Jesús nin pah queétdih át niij naóh bohénap wut jĩ:

3 “¡Nin naáwátdih ñi túi joyoó! Biíc newé waáh momodih ã bejep be.

4 Páant ã waáh bojochah, biquí tíbna namádh ã buug ñájap yuh be. Obohjeéhtih, waícanjeh júóhnt, jwébehwã caán tíbnadh ã jeémáh bojop be.

5 Biíh tíbna jeejéh yewéni baác jumapboó ã buug ñájap be. Pánih buug ñájnit, waícanjeh ã chíih júúwup yuh be.

6 Pánih chíihna yahna, yeó tubit ã chāhachah, ñeh bainíjeh jumna, ã diib téhah bejep be.

---

* 4:1 Lc 5.1-3

7 Biíh tíbna nemép óotna cātíh ã bũug ñájap be. Pánih bũug ñájnit, ã chíihichah, caán nemép óotnaboó caandíh ã chíih yap bejechah, momniboó mánahna, ã quehcap be.

8 Obohjeéhtih, biíh tíbna túini baácboó ã bũug ñájap be. Pánih bũug ñájna, chíihnit, ã túi quehcap be. Pánihna, caánboó chíihni biquí wawánadih treinta tíb, biíh wawánadih sesenta tíb, biíh wawánadih cien tíb ã jumap be”, cãacwãdih ãt niijíp wut jĩ.

9 Páant niij péanit, “¡Ded molít jumna, ã túi joyó naáh!” Jesús queédih ãt niijíp wut jĩ.

*Ã bohénit beh joicán, Jesúsdi h i wãbh joyát
(Mt 13.10-17; Lc 8.9-10)*

10 Queét joinítji i jwãbh bejat túttimah, Jesús doce ã bohénit, bita daocánnit biíc dih caandíh nin pah it niij wãbh joyóp wut jĩ:

—¿Dépanih tigaá cãacwãdih bohéna, ma jenah joiní naáwátjĩhjih mapĩ bohé? caandíh it niijíp wut jĩ.

11 —Dios jwĩ Maáh yoobát jumna, ni hat cãacwãdih ã teo wáacat pínah dooná, jwĩ déewã jon jãtíh moondíh ã jéihya jwãhca naáh doonádih bũ yeéb wã bohénitdih Dios ã jéihyat túutna caá. Obohjeéhtih, bitadih páantjeh ã jéihya jwãhcah, wã jenah joiní naáwátjĩhjih queédih wãpĩ bohéna caá.

12 Pánihna, wã chãjatdih enna yuhna, i beh encan caá. Wã naáwát dih joiná yuhna, i beh joicán caá. Pánih beh encan, beh joicán, i yéejatdih cádahcan, wã pebh i tac pãud jũóhcah, i yéejatdih wã yohcan niít,* Jesús queédih ãt niijíp wut jĩ.

* 4:12 Is 6.9-10

*Waáh momni naáwátidih ã beh joyáát
(Mt 13.18-23; Lc 8.11-15)*

13 “Yeéb butéh wã naóhndih beh joicán, biíh wã naáwát pínahdihbut ñi beh joicán niít”, Jesús ã bohénitdih át niijíp wut jĩ.

Túttimah, ã jenah joiní naáwátidih ĩ jéihyat pínah niijná, queétdihjeh nin pah át jwúub niij naóh bohénap wut jĩ:

14 “Wĩih túini doonádih naóhni, waáh momni panihni caá.

15 Biquína joinít namáboó buug ñájni panihni ĩ jumna caá. Caandih ĩ joyát túttimahbitjeh, Satanás jéóhni, jwébehwã caán tíbnadih ĩ jeémát pahjeh, queét ĩ joyátjidih ã quíib buudána caá. Páant ã quíib buudánachah, ĩ joyátjidih náhnican, ĩ jéih jepahcan caá.

16 Bitá joinítboó jeejéh yewéni baácdih buug ñájni panihni ĩ jumna caá. Caandih joinít, búdí ĩ wéi jwuhna yuh caá.

17 Obohjeéhtih, wéi joiná yuhna, ñeh jáap bejni panihni ĩ jumna caá. Yeejép ã yapachah, wíhwã ĩ jummat jíib bita queétdih ĩ yéej chājachah, waícanjeh wíih túini doonádih ĩ cádahna caá.

18 Bitá joinítboó nemép óotna cātíh buug ñájni panihni ĩ jumna caá. Caandih joinít, ĩ jepahna yuh caá.

19 Obohjeéhtih, nin baácdih bóodih búdí jenah joinít, dinerodih, bíí déedihbut búdí ĩ bíbohíhatdihjeh ĩ jenah joiná caá. Páant ĩ jenah joyóchah, ĩ joiní túini dooná pácahi panihni ĩih caolihboó ã jéih behcan caá. Pánihna, caandih jenah joicán, táiniboodih ĩ jéih chājcan caá.

20 Obohjeéhtih, bitaboó wíih túini doonádih joinít, túini baácboó buug ñájni panihni í jumna caá. Caandíh joiná, túi jepahnit, túinidih í jéih chājna caá. Queét treinta tíbna ā quehat pah í jumna caá. Bitá túi jepahnit, búdí túi chājna, sesenta tíbna ā quehat pah í jumna caá. Bitá túi jepahnit, chah búdí túi chājna, cien tíbna ā quehat pah í jumna caá”, Jesús āt niijíp wut jī.

Jiiát dah naáwát
(Lc 8.16-18)

21 Páant niij péanit, nin pah queédih āt jwáub niij naóh bohénap wut jī: “Wā bohéat jiiát panihni caá. Jiiát dahdih jii péanit, wáam dahjīh ñipí páah jwejcan caá. Caan dáhdih chúdat páha numpboobút ñipí jii jwéjcan caá. Obohjeéhtih, ā túi yeh iigát pínah niijná, japboó ñipí jii cáagna caá.*

22 Jiiát dah ā yeh iiguíchah jwí túi enat pah, jātih í beh joicátjidih túttimah cáacwā í jéihbipna caá.*

23 ¡Ded molít jumna, ā túi joyó naáh!

24 Páant ñi túi jepahachah ennit, Dios yeebdíh ā túi teo wáacbipna caá, chah ñi beh joyát pínah niijná. Obohjeéhtih, joiná yuhna, ñi joyáh bojochah enna, yeebdíh ā teo wáaccan niít. Páant ā teo wáaccah, ñi beh joicán niít.*

25 Ded túi jepahni túi beh joiní ā jambipna caá. Obohjeéhtih, jepahcanniboó ‘Bainí wā beh joiná caá’, niijná yuhna, beh joicánni ā jambipna caá”, āt niijíp wut jī.*

Trigodih momat naáwát

* 4:21 Mt 5.15; Lc 11.33 * 4:22 Mt 10.26; Lc 12.2 * 4:24 Mt 7.2;

Lc 6.38 * 4:25 Mt 13.12; 25.29; Lc 19.26

26 “Dios ã maáh jummat, trigodih momat panihni caá.

27 Mom péanit, chei jummat pah ão, yeó jáap jummat pah ãpĩ jáana caá. Páant ã chãjat pónih, ã jéihcah yuhna, ã momni ã behna caá.

28 Baácboó momnidih Diosjeh ã behana caá. Páant ã behanachah, caán pínah ã jwíih chíihna caá. Caán ã behechah, ãih wawá pínah ãpĩ yabacna caá. Caán wawá behnit, ã búuhchah, ãih quehena ã jíghna caá.

29 Caandíh ãb láa caan quéhena ã behechah ennit, cãacwã ãpĩ bóod ãbna caá.* ã momni ded pah ã behatdih ã beh joicát pah, cãacwã ded pah Diosdih ã jepahatdihbat ñi jéih beh joicán caá”, Jesús ãt niijíp wut jí.

*Mostaza tíib naáwát
(Mt 13.31-32; Lc 13.18-19)*

30 “¿Dios ã maáh jummat ded pahna tigaá, ñi jenah joyóchah? ¿Caandíh ñi jéihyat pínah niijná, dedédih jenah joinít tigaá caandíh wã naóhbi?

31 Mostaza tíib ded pah ã jummatdih wã naáwáchah, caandíh ñi beh joibípna caá. Caán tíib cão tíbih pah bóo ã jumna caá.

32 Pánih bainí tíbih jumna yuhna, caandíh ã momochah, chíihna, ã túi behna caá. Páant ã behechah, ãih cãcanaboó jwébehwã yeó chãhatdih ãpĩ jweí jaamná caá. Pánihat pah tigaá Dios ã maáh jummat. ãihwã daocánnit jwíih jumnitji, tãttimah ã dao béjbipna caá”, Jesús ãt niijíp wut jí.

*Naáwátnajíhjah ã bohéát
(Mt 13.34-35)*

---

* 4:29 J1 3.13

33 Caán dée naáwátnajĩh cãacwã ã jéihyat pah bóo Jesús queédih ãpĩ bohénap wut jĩ.

34 Naáwátna ã wihcah, queédih ãpĩ bohécap wut jĩ. Obohjeéhtih, ã bohénitdihjeh ã bohéátjidih Jesús ãpĩ jwúub naáwáp wut jĩ, ã túi beh joyát pínah niijná.

Búdí johlit nolihatdihbut Jesús ã yayáát

(Mt 8.23-27; Lc 8.22-25)

35 Pánih cãacwãdih bohé péanit, tōo ñáh jũúwúchah,

—**Chóbe ímdih jwĩ chúuh bejjĩh**, Jesús ã bohénitdih át niijíp wut jĩ.

36 Jesús páantjeh jãáj chóodih pahnit, ã bohénit biícđih, caandíh joinítđih ãt éemp chúuh bejep wut jĩ. Bitabat biíh jãáj chóonajĩh ãjeéh ãt chúuh bejep wut jĩ.

37-38 Páant ã chúuh bejehcah, Jesús jãáj chóo méimant waó cáagatjih cáag lajnit, át ãwup wut jĩ. Páant ã ãwat pónih, búdí johlit nolihatbut át jũúwúp wut jĩ. Búdí nolihat ã jumuchah, ãh jãáj chóo át daábíhip wut jĩ. Obohjeéhtih, Jesúsboó át jáacap wut jĩ.

Páant ã jáacah ennit, nin pah caandíh ãt niij wucup wut jĩ:

—Bohéní, daabná caá jwĩ chãjap. ¿Jwĩ chíic wunat pínahdih ma úumcan niít? ãt niij ñaacáp wut jĩ.

39 Páant ã niij wucuchah jáanit, Jesús johlit, nolihatdihbut

—**¡Laihca bojoó! ¡Ma yayaá!** át niij jãihñup wut jĩ.

Páant ã niijíchahjeh, johlit, nolihatbut biícmantjeh át yayáh bejep wut jĩ.

40 Páant ã niiját túttimah, ã pej jumnitdih nin pah át niijíp wut jĩ:

—¿Dépanih tigaá bádí ñi úum? Weemdíh táí jenah joiná, ñita úumcan tagaá, át niijíp wut jĩ.

⁴¹ Obohjeéhtih, bádí úumnit, queétboó nin pah ít mic niijíp wut jĩ:

—¿Dedé cãac tigaá nin? Ñ naáwáchahjeh, johlit, nolihatbut ã yayáh bejna caá, ít niijíp wut jĩ.

5

Gadara baácdih bóo nemépwã jamnidih Jesús ã booaat

(Mt 8.28-34; Lc 8.26-39)

¹ Jesús johlitdih yayániji ã bohénit biíc dih Gadara baácna ít chúuh juibínap wut jĩ.

² Pánih chúuh juibínit, Jesús wã í aab béjehah, cãac yohopmant nemépwã jamni newé Jesús dih át jwãáh dei bejep wut jĩ.

³ Caán newé cãac yohopboó jeé ítna ãpĩ jamap wut jĩ. Cãac wã caandíh chéona yuhna, ít jéih teocap wut jĩ.

⁴ Dawá láa ítah tōpjĩh ãih téihya colóhnadiah í chéwechah yuhna, ãpĩ púud wái daj yohop wut jĩ. Ñih jítcha colóhnadiahbut ítah tōpjĩh í chéwechah yuhna, ãpĩ daj mao yohop wut jĩ. Pánih wēpni ã jamuchah, cãac wã caandíh ít jéih teocap wut jĩ.

⁵ Cãac yohop jeé ít naboó chei jamat pah, yeó jáap jamat pahbut caán micjeh jee dáhjĩh ãpĩ mic mao ñaacáp wut jĩ.

⁶ Pánihna, Jesús yuúp ã jūúwáchah ennit, caandíh át jwãáh ñáo dei juibínap wut jĩ. Jesús pebh juibínit, ã wēpatdih jéihna, át bódicha caj yoh ñajap wut jĩ.

⁷⁻⁸ Páant ã chãjachah enna,

—¡Nemépwāá, nin newémant ñi bac bejeé! Jesús ãt niijíp wut jĩ.

Páant ã niijíchah joinít, caán newéih jacmant nin pah nemépwā ãt niijíp wut jĩ.

—Jesús, Dios chah wēpni wūúh ¿Dépanihat túut tigaá jwiít dih páant ma chāj? Dios ã enechah, meemdih jwī úbhna caá. Jwiít dih ma peéh chājca bojoó, Jesús dih ãt niijíp wut jĩ.

9 —¿Dedé tigaá ma wāt jum? Jesús ãt niijíp wut jĩ.

—Dawá caá jwiít jwī jumap. Pánihna, Legión caá wā wūt, Jesús dih ãt niijíp wut jĩ. “Legión” niijná, “Dawá” niijná ãt chājap wut jĩ.

10 —Jwiít dih biih baácboó ma wahca bojoó, nemépwā ãt niijíp wut jĩ.

11 Queét pebh, jeé ñaj deyepboó, momo mūwā ã bid jeéméchah ennit, nin pah nemépwā Jesús dih ãt niijíp wut jĩ.

12 —Queét mūwā dih jwiít dih ma waadát túutú, ãt niijíp wut jĩ.

13 —Ñi waad béjeé bácah, Jesús ãt niijíp wut jĩ. Páant ã niijíchahjeh, caán newéih bácahmant bac bejnit, mūwā dih ãt waadáp wut jĩ. Páant ã waadáchah, ímna ñáo dei bej, búg báahnit, mūwā ãt chíic wunap wut jĩ. Dos mil mūwā ãt wunap wut jĩ.

14 Páant ã búg báah chíic wunachah ennit, queétdih en daonítji ñih tútchiboó ãt jweí jwúub bejep wut jĩ. Jweí jwúub bejnit, nihat ã jwááhnit dih ãt naáwáp wut jĩ. Queét ã jumni tútchidih jwúub juibínit, caánboobút ãt naóh peetép wut jĩ. Páant ã naáwáchah joinít, caán tútchidih moón Jesús ded pah ã chājatjidih enedih ãt bejep wut jĩ.

15 Jesús pebh juibínit, nemépwã jumnji caánboó túinijeh ã chãuduchah, ãt enep wut jã. Pãnih chãudna, yégueh duonít, túi jenah joiní ãt jumap wut jã, buca. Obohjeéhtih, queét juibínitboó caandíh enna, búdí ãt úumap wut jã.

16 Jesús ã chãjatjidih ennitji jáap jwinítboodíh Jesús ded pah nemépwãdih bacat tútnit, mæwãdih ã waadát tútatjidihbut ãt naáwáp wut jã.

17 Caán doonádih joinít, Jesúsdi nahcan, caán baácdih moón ãih baácmant Jesúswãdih ãt jwúb bejat tútup wut jã.

18 Jesús wã jááj chóodih ã waadáchah, nemépwã jumnji nin pah ãt niijíp wut yuh jã:

—¿Majeéh weembát wã bej jãih? ãt niijíp wut jã.

19 —**Wãjeéh ma jãwáchah, ãta túi ta yuh caá. Obohjeéhtih, weém, ma Maáh, meemdíh jãgah ennit, ded pah wã teo wáacatjidih ma déewãdih naáwát tút niijná, ã pebhna ma jwúb bejeé,** Jesús caandíh ãt niij jepahap wut jã.

20 Pãant ã niij jepahachah joinít, jwúb bejna, nemépwã jumnji ã déewãdih ãt naáwáp wut jã. Chénat Pah Téihya Tútchi wút jumni baácboó Jesús ded pah ã chãjatjidih nihadidih naóh jibidih ãt bejep wut jã. Pãant ã naáwáchah joi ñúhnit, nihad Diosdih búdí ãt wëi naáwáp wut jã.

Áih yégueh chóodih jui, teonih, Jairo nuumdíhbut Jesús ã booaat

(Mt 9.18-26; Lc 8.40-56)

21 Túttimah, Gadara baácmant Jesús wã ãt jwúb chãh bejep wut jã. Pãnih chãh bejna, íim jwëejdih ã ñáan juibínachah, dawá Jesúsdi enedih ãt juibínap

wut jĩ. Pánih juibínit, Jesúsdiĥ ĩt wáac ñuh púuda bojop wut jĩ.

22 Páant ĩ ñuh púuda bojochah, queét cātíĥ Jairo Jesús pebh át juibínap wut jĩ. Jairo jwiít judíowã jwĩ míc wáacat mūdíĥ en daonít maátajeéh jumni wut jĩ. Jesús ã wēpatdih jéihnit, ãih jítcha pebh páah yoh ñajnit, nin pah át niijíp wut jĩ:

23 —Wã núum mi wunat túut chãjachah ennit, ma pebh wã jũúwúp be. Caántdih teo jáha booaat túut niijná, wíih muná wãjeéh ma jũúwú, át niijíp wut jĩ.

24 Páant ã niijíchah joinít, Jesús Jairojeéh át bejep wut jĩ. Páant ĩ bejehah, cãacwãbut ĩjeéh ĩt bejep wut jĩ. Páant cãacwã cātíĥ ã bejehah, dawá caandíĥ tubit ĩt tóo péenap wut jĩ.

25 Cãacwã cātíĥ biíĥ wili wunnihbut mit jumap wut jĩ. Caánt doce jópchi mácanihat panihat wunnih mit jumap wut jĩ.

26 Dawá cohnit caántdih ĩtih cohop wut yuh jĩ. Obohjeéhtih ĩ cohochah yuhna, chah mit tubanap wut jĩ. Nihat miíĥ dinero ĩ cohat jíib wãhna yuhna, mit boocap wut jĩ. Chah yeejép wut jĩ mi wunat.

27-28 Pánihna, cãacwã Jesúih doonádih ĩ míc wéhenachah, mitát joyóp wut jĩ. Joinít, caántjeh nin pah mit niij jenah joyóp wut jĩ: “Jesúih yégueh chóodihjeh juibí teona, wã boobipna caá”, mit niijíp wut jĩ. Páant niij jenah joiná, cãacwã cātíĥ Jesús tãahmant juibínit, ãih yégueh chóodih chaíĥbitjeh mit juibí tewep wut jĩ.

29 Páant mi tewechahjeh, mi wunat át yayáh bejep wut jĩ. Páant ã yayátdih miíĥ báhahjĩĥ mit joyóp wut jĩ.

30 Páant mi juibí tewechah, ã booaat wēpat caántdih ã chūúátidih Jesúsbut át joyóp wut jī. Pánih joiná, cāacwā cātíh tac púud ñahnit, nin pah át niijíp wut jī:

—¿Déhe tiguaá wīih yégueh chóodih ã jui teo? át niijíp wut jī.

31 —¿Páant, dawá cāacwā meemdih ĩ tóo péenachah jéihna yñhna, páant ma níj wubh joi? ã bohénitboó Jesúsdiht it niijíp wut jī.

32 Obohjeéhtih, yégueh chóodih jui, teonidih jéihíhna, Jesús át en bidip wut jī.

33 Pánihna, mi booaatdih jéihnit, úumna, caánt Jesús pebh mit páah yoh ñajap wut jī. Pánih páah yoh ñaj, méménit, Jesúsdiht tui yoobópdiht mit naáwáp wut jī.

34 Páant mi naáwáchah joinít, nin pah Jesús caántdih át niijíp wut jī:

—Ñuumá, wã wēpatdih tui jenah joiná, ma boona be. Wēinit, ma bejeé. Caán wunat meemdih ã jwúb jóhcan níit, páant mantih, át niijíp wut jī.

35 Jesús caántdih páant ã niijíchahjeh, Jairoíh muumánt bejnit, ã déewã ã pebh it juibínap wut jī.

—Jáantjeh ma nuúm mi wunah bejep be. Bohénidih ma jwúb bejat túutú, Jairodih it niijíp wut jī.

36 Obohjeéhtih, ĩ niijátidih joyáh bojnit, Jesús nin pah Jairodih át niijíp wut jī:

—¡Ma úumca bojoó! ¡Wã wēpatdih páantjeh ma tui jenah joyoó! át niijíp wut jī.

37 Túttimah, ájeéh péenitdih “Ninjīh ñi páñaá”, niijnít, Jesús Jairojeéh áih muuná it béjep wut jī.

Pánih bejna, Pedro, Santiago, ã úd Juan, queét biíc peihcannitdihjeh át numah bejep wət jĩ.

³⁸ Jairoíh munná jubínit, wunnihdih dawá tabit ñaac jünít dih át enep wət jĩ.

³⁹ Pánih enna, caán muddih waadnít, queétdih nin pah át niijíp wət jĩ:

—¿Dépanihna tabit ñaac jüi tígaá ñi chäj? Nint wébít wunnih nihcan caá. Æona caá mi chäjap, át niijíp wət jĩ.

⁴⁰ Obohjeéhtih, páant ã niijíchah joinít, caandih ít dehwep wət jĩ. Páant ít dehwechah, queét nihatdih Jesús át bacat túutap wət jĩ. Páant ít bac bejehah, Pedro, Santiago, Juan, wunnih mi manadihbət wébít mi lajni tólihboó át numah waad béjep wət jĩ.

⁴¹ Pánih waád jubínit, miíh téihyadih teonit,

—¡Talita cumi! Jesús caántdih át niijíp wət jĩ. Páant niijná, “Bainíhmaá, ma ñah ñuhú”, niijná át chäjap wət jĩ.

⁴² Páant ã niijíchahjeh, ñah ñahnit, mit yáac chüi bejep wət jĩ. Caánt doce jópchi mit bíbohóp wət jĩ. Páant mi bootdih ennit, caán tólihdih ã numah waad béjnit búdí ít joi ñuhap wət jĩ.

⁴³ Obohjeéhtih, Jesús queétdih ded pah mi bootdih naáwát túutcan, jeémátdih át wühat túutap wət jĩ.

6

*Nazaret tútchidih moón Jesús dih ít náahcat
(Mt 13.53-58; Lc 4.16-30)*

¹ Jairoíh mummánt bac bejnit, Jesús ã bohénit biíc dih ã behni Nazaret tútchina át jwúub jubínap wət jĩ.

² Pánih jaibínit, chooát yeó jáapdih jwĩ míic wáacat m̄udíh Jesúswā ãt waad béjep w̄ut jĩ. Pánih waad béjnit, Jesús caanjĩh jumnitdih ãt bohénap w̄ut jĩ. Páant ã bohénachah, dawá caandíh ãt joí wáhi bejep w̄ut jĩ. Pánih joí wáhi bejnit, nin pah ãt míic niij w̄ubh joyóp w̄ut jĩ:

—¿Jesús dedjĩh tigaá, nin bohéatdih ãt joiijí? ¿Ded pah tigaá ã túi jéih beedá? Pánih jéihnit, jwiit cáacwā jwĩ jéih chãjca naáhdih ãpĩ chãj júutna caá.

³ Maa teonijeh caá. María w̄úuh ã jumuchah, Santiago, José, Judas, Simón ã úudwā ã jumna caá. ã jwanna yaádhbut jwĩ pebh ã jumna caá. Caán jwiit panihni m̄an tigaá ã jumap, ãt míic niijíp w̄ut jĩ.

Páant niijnít, ded pah ã jummatdih jéihcanjeh, caandíh ãt náahcap w̄ut jĩ.

⁴ Páant ã náahcah ennit, Jesús nin pah queétdih ãt niijíp w̄ut jĩ:

—Dios naáwátidih naóh yapanidih cáacwā ãpĩ wēina caá. Páant ã weñechah yuhna, ãih tútchidih moón, ã déewā, ãih m̄udíh jumnitboó, caandíh ãpĩ wēican caá. Pánihna, ninjĩh behni wā jumuchah, weemdíh ñi náahcan caá, ãt niijíp w̄ut jĩ.*

⁵ Caán tútchidih jumna, Jesús Dios ã wēpatjĩh ãt jéih chãj júutcap w̄ut jĩ. Pánih chãjcan yuhna, biquína w̄annitdih teo jáhanit ãt booanap w̄ut jĩ.

⁶ Caanjĩh moón caandíh ã jepahcah, ãt en wáhi bejep w̄ut jĩ. Pánihna, caan pébh jumni tútchinadih Jesúswā bohénadih ãt bejep w̄ut jĩ.

*Jesús doce ã bohénitdih ã wahat
(Mt 10.5-15; Lc 9.1-6)*

* 6:4 Jn 4.44

7 Tálttimah, doce ã bohénitdih ã pebh bid bojnit, ã wēpatdih queétdih wāhna, chénewã, chénewã, chénewã míc Jesús ãt wahap wut jī, biíh tátchinadih moondíh teo wáacnit, nemépwādih ĩ bacat tútat pínah niijná.

8 Pánih wahnit, nin pah queétdih ãt niijíp wut jī:

—Bíí dée, pan, wuh wuh, dinerodih ubcan, ñi íoh cajat nahdihjeh pohba ñi ub bejeé.

9 Ñi túat nuumát pínah yégueh, zapatosdihbut ñi ub bejca bojoó.

10 Páant ñi bejchah, ñi juibíni tátchinadih moón yeebdíh ũwat tólih ĩ wāhuchah, caán muudíhjih ñi chāo jwuhú. Caán tátchimant bejnajeh, caán muudíh ñi cádah bejeé.

11 Ded tátchidih moón yeebdíh náahcan, ĩ joíhchah, caán tátchidih yap bejna, ñíih zapatosdih bóo becchídih ñi péoh mao yoh jéenanaá, queétdih Dios ã yohat pínahdih ĩ jéihyat pínah niijná. Yoobópdih yeebdíh wā naóhna caá. Sodoma tátchidih moón, Gomorra tátchidih moonbát tubit yeejép chājnit ĩ jumachah yuhna, péeni yeó jáap, yeebdíh náahcannitjiboodíh chah peéh chājat ã jumbipna caá, ãt niijíp wut jī.*

12 Pánihna, queét doce ã wahnitboó Jesúih túini dooná naáwádih ĩt bejep wut jī, cāacwā ĩ yéej chājatdih cádahnit, táiniboodíh ĩ túat nuumát pínah niijná.

13 Pánih bejnit, dawá nemépwādih bacat túatnit, wunnitdihbut yíjīh ñái, úbhnit, ĩt booanap wut jī.*

* 6:11 Lc 10.4-11; Hch 13.51 * 6:13 Stg 5.14

Juan Daabánidih ï mawat
(Mt 14.1-12; Lc 9.7-9)

¹⁴ Jesús ã bohénit ï bohé jibichah, ded pah Jesús ã chãjat doonádih dawá ït joyóp wut jï. Maáh Herodesbut ãt joyóp wut jï. Pánih joinít, “¿Juan Daabáni ã wunat túttimah, ãt jwúub boo pud jüóh niít ãt chãjap? Pánih boo pud jüóhni jumna, jwiít cãacwã jwï jéih chãjca naáhdih ã jéih chãjna caá. Pánihna, caán Jesús Juanjehna tigaá”, ãt niij jenah joyóp wut yuh jï.

¹⁵ Bitá “Elías caá”, niij, bitabut “Jon jãtuh Dios naáwátidih naóh yapani dée ã jumna caá”, ït niijíp wut yuh jï.*

¹⁶ Páant ï niijíchah joinít, Herodesboó
—Juanjidih waó wã bóod yohat túatniji ãt jwúub boo pud jüóh tagaá, ãt niijíp wut jï.

¹⁷⁻¹⁸ Juandih ï mawat pínah jãtuh, Herodes ã úud Felipe áa Herodíasdih ãt dúuc wái áa jumap wut jï. Páant ã dúuc wái áa jumat peéh Juan caandih nin pah ãt niij jühñap wut jï: “Ma úud áaduh dúuc wái áa jumna, Dios ã wutatdih yap yohna caá ma chãjap”, ãt niijíp wut jï. Páant ã niiját peéh yad Herodías Herodesdih nemat múúboó Juandih mit nemat túutap wut jï. Páant mi wutatdih jepahnit, Herodes caandih chéwat túatnit, nemat múúboó ãt nemat túutap wut jï.*

¹⁹ Herodías Juandih tubit eníhcan, mit mao yohat túutíhip wut yuh jï.

²⁰ Obohjeéhtih, Herodes “Juan Dios naáwátidih naóh yapani ã jumna caá”, niij jenah joinít, Dios ã peéh chãjatdih úumna, caandih ãt mao yohat

* **6:15** Mt 16.14; Mr 8.28; Lc 9.19   * **6:17-18** Lc 3.19-20

túutcap wut jĩ. Ded pah ã túi chãjat pínahdih Juan caandíh ã naáwáchah, Herodes búdí ãt jenah joyóp wut jĩ. Pánih búdí jenah joiná yuhna, Herodes caandíh ãpĩ túi wēi joyóp wut jĩ.

21 Páant ã wēi joyóchah yuhna, Herodíasboó “Ded pah caandíh wã mawat túutbi”, páantjeh mit niij jenah joyóp wut jĩ. Páant mi niij jenah joyóchah, ã cãac jummat yeó jáapdih wēina, mi áa Herodes ãih cãacwãdih míic wáacat túutnit, búdí ãt numah jeémép wut jĩ. Caán nump jummit maáta, ãih soldadowã maáta, Galilea baácđih moón maátabut, ã numah jeémátđih enedih ít juibínap wut jĩ.

22 Biícđih ĩ jeéméchah, Herodías numboó queéđđih mit eo júutap wut jĩ. Páant mi eo júutachah ennit, Herodes, ã bid bojnitbut, búdí ít weñep wut jĩ.

—Dedé ma náahatđih weemdíh ma uúbúchah, meemdíh wã wũhbična caá.

23 Dios ã enechah, yoobópdih meemdíh wã naóhna caá. Ma uúbát pah bóo tac yoób wã maáh jummatđih meemdíh wã wũhbična caá, mi íbi Herodes caántđih ãt niijíp wut jĩ.

24 Páant ã niijíchah joinít, mi íin pebhna bejnit, nin pah caántđih mit niij uúbh joyóp wut jĩ:

—¿Dedé déedih tigaá wã uúbhbi? mit niijíp wut jĩ.

—Juan Daabánih wao dáhđih dúuc bóodnit, meemdíh ĩ wũh naáh, mi numđih mit niij jac wutap wut jĩ.

25 Páant mi niij jac wutachah joinít, mi íbi pebhna wēpép bejnit, nin pah caandíh mit niijíp wut jĩ:

—Juan Daabánih wao dáhđih dúuc bóodnit, caán ã wunatđih wã jéihyat pínah niijná, pamapjih cáagnit, weemdíh ĩ wũh naáh, mit niijíp wut jĩ.

26 Páant mi niijíchah joiná, maáh Herodesboó búdí át jġahap wut yuh jġ. Obohjeéhtih, cǎacwǎ ĩ enechah, “Dedé ma náahatdih meemdíh wǎ wǎhbiḡna caá”, átát niijġp wut jġ. Pánihna, ǎ ni-játjidiḡ cǎacwǎ ĩ joyóchah, tíicna, “Meemdíh wǎ wǎhcan niit”, caántdih át jéih niijcǎp wut jġ.

27 Biícmantjeh Juaníh wao dáhdih dáuc bóodat túttnit, soldadodih át ub jǔúwát tútup wut jġ.

28 Páant ǎ wutuchah joinájeh, bejnit, ǎih wao dáhdih dáuc bóod, pamarġih cáagnit, át ub jǔúwǎp wut jġ. Pánih ub jǔóhnit, Herodías nuumdih át wǎhup wut jġ. Páant ǎ wǎhuchah, ǎih wao dáhjidiḡ teonit, beh wilidih mit teo yapanap wut jġ.

29 Pánihna, caandíh ĩ mawatji doonádih joinít, ǎih bácahjidiḡ ubudih jǔibínit, Juan ǎ bohénitji cǎac yohopboó ĩt yohop wut jġ.

*Cinco mil cǎacwǎdih Jesús jeémát ǎ wǎhat
(Mt 14.13-21; Lc 9.10-17; Jn 6.1-14)*

30 Jesús ǎ wah bojnitji ǎ pebh jwúub jǔibínit, ded pah ĩ chájatjidiḡ, túini dooná ĩ naáwátjidiḡbút Jesúsdiḡ ĩt naáwǎp wut jġ.

31 Túttimah, queét ĩ jumupboó dawá cǎacwǎ jwíih jǔibínitji bita ĩ jǔibínachah, ĩpġ ĩahwat jwúub bejep wut jġ. Páant dawá ĩ jumuchah, Jesúswǎ ĩt jéih bid jeémpcap wut jġ. Pánihna, ǎ bohénitdih biáboó át numah bejep wut jġ.

—Chóbe cǎac wihcapboó jwġ choo jwáhjġh, queétdih át niijġp wut jġ.

32 Páant ǎ niijíchah joinít, queét jǎáj chóodih waadnít, cǎac wihcapboó ĩt chúuh bejep wut yuh jġ.

33 Obohjeéhtih, queét ĩ cháh bejehchah, dawá queétdih beh ennit, ím jwějdih ĩt ñáán ñáo páud bejep wut jĩ. Ím pebh bóo tátchidih moonbát ĩt ñáán ñáo páud bejep wut jĩ. Pánihna, Jesús wã ĩ juibíat pínah jãtih queétboó ĩtát juibínap wut jĩ. Jesús wã ĩ cháh juibínachah, dawá queétdih ĩt pái ñuhap wut jĩ.

34 Queétdih bohéni ā wihcah, en daoní wihcanni owejawã panihnit ĩ jamatdih ennit, Jesús queétdih búdí āt jĩgah enep wut jĩ. Jĩgah ennit, queétdih āt táí bohénap wut jĩ.*

35 Cheyeh ā jamuchah, ā bohénit Jesús dih nin pah ĩt niijíp wut yuh jĩ:

—Cheyeh caá. Ninjĩhbitjeh tátchi wihcan caá.

36 Pánihna, nitdih pehbhit jamni tátchinadih ma wahaá, ĩ jeémát jíib chãjat pínah niijná, ĩt niijíp wut jĩ.

37 —**Yeebjéh queétdih jeémát ñi wãhúá**, Jesús queétdih āt níj jepahap wut jĩ.

—Páant, ocho widh tewat jíibjĩh jeémát dih jwĩ jíib chãjachah yuhna, queét nihatdih āta juicán tagaá, Jesús dih ĩt niijíp wut jĩ.

38 —**¿Débói pan dah tigaá ā jam? Jéihyat táut niijná, ñi bidbi jwãhúá**, Jesús queétdih āt niijíp wut jĩ.

Páant ā bidat táutnitji jwáb jainít,

—Cinco botoni pan dahna, chéne queejwãbat ā jamna caá, ĩt niijíp wut jĩ.

39 —**Cãacwãdih can táí jaihni yílpdih ñi chãudat táutá. Bíic poómp ninboó, bíih poómp canboó, bíih**

* **6:34** Nm 27.17; 1R 22.17; 2Cr 18.16; Jer 50.6-7; Ez 34.5; Zac 10.2; Mt 9.36

poómp conboó, ñi cháudat túutú, Jesús át niijíp wut jĩ.

⁴⁰ Páant ã niijíchah joinít, nihatdih ít cháudat túutup wut jĩ. Biquí poómpna cincuenta, biíh poómpna cien, nihat í dawát yoobó páant ít cháud peetép wut jĩ.

⁴¹ Túttimah, caán biícjĩh bóo téihya pan dahna, chéne queejwãdihbut ubnit, Jesús jeáboó át chéi enep wut jĩ. Chéi ennit, “**Jeémát ma wãhat túina caá, Paá**”, Diosdih át niijíp wut jĩ. Pánih úbh péanit, pan dahnadih át dajap wut jĩ. Dajnit, nihat cáacwãdih ã bohénitdih át jwúub daj wãhat túutup wut jĩ. Túttimah, queejwãdihbut í wãhat pínah niijná, át daj wãhup wut jĩ.

⁴² Páant í wãhuchah, jeémpnit, nihat ít táí wud jamup wut jĩ. Nihat í táí wud jamuchah, páantjeh í jadh jeémpni ít bíbohop wut jĩ.

⁴³ Páant í jadh jeémpni pan, queej déepjĩh doce wãhndih ã bohénit ít ub yac yáwanap wut jĩ.

⁴⁴ Queejdíh pandihbut jeémpnit neonákeh cinco mil ít jamup wut jĩ. Yaádh, í wehjeéh chah ít jamjip tagaá.

*Íimjih Jesús ã yáac chã bejat
(Mt 14.22-27; Jn 6.16-21)*

⁴⁵ Páant í jeémp péanachah, jãáj chóona waadát túutnit, Betsaida tútchina ã jãtíh Jesús ã bohénitdih át cháuh bej páñat túutup wut jĩ. Páant í cháuh bejchah, caandíh joinítjidih jwúub bejat túutnit,

⁴⁶ caanjéh jeéboó Diosdih úbúdih át púuh laab béjep wut jĩ.

47 Túttimah, cheina ã bohénit íim tac yoób ï chúuh bejechah, Jesús bíicjeh caánboó wúbhna, ãt chão jwúhup wut jĩ.

48 Pánih wúbhna, queédih ãt en chúuha bojop wut jĩ. Ï wawápmant queédih johlit búdí ã júuwúchah, ã bohénit ï meenná yuhna, ï wēp bejcatdih ãt enep wut jĩ. Pánihna, baabát pínah jãtihbit, ï pebh bejna, íimjihjeh Jesús ãt yáac chũi bejep wut jĩ. Pánih bejna, queédih ãtih yap bejihip wut yah jĩ.

49-50 Obohjeéhtih, ã yap bejihichah yuhna, caán íimjih ã bejechah enna, “Wunniíh caolih caá”, niij jenah joí, en wúhi bejnit, queét tubit ït ñaacáp wut jĩ. Páant ï en wúhi bejechah ennit,

—¡Weemdíh ñi en úumca bojoó! ¡Weemjéh tigaá!
Jesús ãt niijíp wut jĩ.

51 Páant niij péanit, ïjeéh jãáj chóona ãt waadáp wut jĩ. Páant ã waadáchahjeh, johlit ãt yayáh bejep wut jĩ. Páant ã yayáh bejechah ennit, queétboó ït joi ñúhup wut jĩ.

52 Jesús nihat ã wēp chãj júutatjidih enna yuhna, ï táí beh joicátji jíib, dawá pandih ã jígoaatjidihbut ït beh joicáp wut jĩ. Pánih beh joicán, Jesús johlitdih ã yayáatdihbut beh joicánjeh, ït joi ñúhup wut jĩ.

*Genesaret baácdih moón wunnitdih ã booaat
(Mt 14.34-36)*

53 Pánih chúuh bej, Genesaret baácna juibínit, jãáj chódih caán jélitdih ït chéo pahanap wut jĩ.

54 Pánih chéo pahanit, jãáj chóomant ï aab béjechahjeh, cáacwãboó Jesúsdi ït beh enep wut jĩ.

55 Pánih beh ennit, nihat ñih munáboó ñáo aab béjnit, wunnit ï ñajat chóomant teonit, Jesús pebhna

ĩt ʉb dei bejep wʉt jĩ. Jesúś ă jʉmat doonádih joinít, nihát caanná ĩt bejep wʉt jĩ.

⁵⁶ Ded ĩ jʉibíni tátchinaboó, dahwani tátchidih moón, botoni tátchinadih moonbʉt, bií dée ĩ jíib chājat mʉʉ jóocmant bóo yoahdih ĩ chéenwā wʉnnitdih ĩpĩ ʉb jʉibí jwejep wʉt jĩ. Páant ĩ jʉibí jwejnítboó Jesúśih yégueh chóodih tewíhna, caandíh búdí ĩt ʉbʉp wʉt jĩ. Pánihna, det wʉnnít caandíh teonítboó ĩt boonap wʉt jĩ.

7

Cāacwā ded pah ĩ míic yéjaat (Mt 15.1-20)

¹ Jerusalén tátchimant bejnit, Moisés ă wʉtatjidih bohénit, fariseowābʉt Jesúś pebh ĩt míic wáac jʉibínap wʉt jĩ.

²⁻⁴ Jwĩ nʉowā ĩ wʉtatji pahjeh, jeémát pínah jātih fariseowā, nihát bita jwĩ déewābʉt jwĩpĩ téih chocop jĩ. Bií dée jíib chājadih bejnitji mʉʉná jwʉʉb jʉibínit, ĩ wʉtatji pahjeh téih choccan, jwĩpĩ jeémpcap jĩ. Pamaɓna, pʉʉbátna, jwĩ la-jatjinadihbʉt jwĩpĩ chocop jĩ. “Dios páant caá ă náahap”, níj jenah joinít, jwĩ nʉowā dawá biíh ĩ wʉtatjidihbʉt jwĩpĩ chājap jĩ.

⁵ Jesúś pebh míic wáacnit, ă bohénit téih choccan-jeh ĩ jeéméchah ennit, fariseowā Jesúśdih nin pah ĩt níj ʉbʉh joyóɓ wʉt jĩ:

—Jwĩ nʉowā ĩ wʉtatjidih yap yohnit, ma bohénit téih choccanjeh ĩ jeémpna caá. ¿Dépanih tigaá caandíh ĩ jepahcan? Jesúśdih ĩt níjíp wʉt jĩ.

⁶ Páant ĩ níjíchah joinít, Jesúś nin pah queédih ăt níjíp wʉt jĩ:

—‘Jwiít táinit caá’, niijná yuhna, cãacwã ï encap-boó yeéb yeejép chãjnit caá. Dios naáwát dih naóh yapani Isaíasji ded pah ñi jumatdih yoobópdih át niij daacáp tajĩ:

‘Dios nin pah ã niijná caá: “Nit weemdih táí wēi naóhna yuhna, yoobópdih ï jepahcan caá.

7 Weemdih uúbhna yuhna, ï yee uúbhna caá. ï jenah joyátjeh wətnit, ‘Nin pah caá Dios ã wətat’, ïpĩ niij yee naóh bohéna caá”, Dios ã niijná caá’, Isaías át niij daacáp tajĩ. (Is 29.13)

8 Páant ã niij daacátji yoobópdih tigaá. Dios ã wətatdih yap yohnit, ñi nɯowã ï wətatboodíhjih ñi chãjna caá.

9 Pánih chãjnit, Dios ã wətatdih cádahna, ñi déewã ï wətatboodíh ñi jepahna caá.

10 Dios Moisésjidih nin pah át niij naáwát túutap tajĩ: ‘Ñi mánadih oinit, ñi táí chãjaá. Ded ã mánadih yeejép naóhnidih peéh mao yohat ã jumbipna caá’, át niijíp tajĩ.*

11 Páant Moisésji ã niiját pah, ded ã mánadih ã teo wáaquhichah yuhna, yeébbóó ñi teo wáacat túutcan caá. ã mánadih ã wūhat déejidih Diosboodíh ñi wūhat túutna caá.

12 Pánih bohéna, ã mánadih caandíh yeéb ñi táí chãjat túutcan caá.

13 Jwĩ déewã ï wətatdih jepahna, Dios ã wətatboodíh yap yohna caá ñi chãjap. Dawá biíh ñi wətat pahjeh chãjat túutna, Dios ã wətatdih ñipĩ yap yohat túutna caá, Jesús át niijíp wət jĩ.

* 7:10 Ex 20.12; 21.17; Lv 20.9; Dt 5.16

14 Páant fariseowãdih níj péa, bita ãjeéh péenitdih ã pebh bid bojnít, nin pah át níjíp wut jĩ:

—Yeéb nihát wã naáwãtdih túi joinít, ñi beh joyoó.

15 Dedé jeémát ñíh jacdih ã waadáchah, ñi téih chocochah, ñi téih chocchahbut, Dios yeebdíh bíic yoobó ã enna caá. Obohjeéhtih, ñi yéej wéheatboó ñíh jacmant ã bacachah joiná, ‘Caán yeejép cãac caá’, ã níj enna caá.

16 ¡Ded molít jamna, ã túi joyoó naáh! Jesús át níjíp wut jĩ.

17 Páant níj péanit, Jesús wã munná ít waad béjep wut jĩ. Pánih waád juibínit, ã bohénit ã naáwãtjidih ít wúbh joyóp wut jĩ. Páant ã wúbh joyóchah joinít, Jesús nin pah queétdih át níj jepahap wu jĩ:

18 —¿Páantjeh yeéb ñi beh joi jwúhcan níit? Níh jacdih waadníit, ñíh jeémátboó ñi jenah joyátdih ã jéih yéejacan caá.

19 Dedé ñi jeémátji níh wudah díitboó jamnijidih ñipĩ jont yohna caá. Caán níh caolihdih, ñi jenah joyátdihbut chãúhcan, Dios ã enechah, yeebdíh ã jéih yéejacan caá, át níjíp wut jĩ.

Páant níj, “Nihat jeémát túini caá”, níj, níj ãt chãjap wut jĩ.

20 Nin pahbut át jwúb níj naáwáp wut jĩ:

—Ñi yéej wéheatboó ñíh jacmant bacna, ded pah yeejép ñi jenah joyát ã jamatdih ã júutna caá.

21-22 Pánih yeejép jenah joiná, nin pah ñi jamna caá: Ñi áa nihcannitjĩh yeejép chãjna, bíi déedih numná, cãac mao yohna, bitaíh bíi déedih tabít en ñinahna, bitadih yéejah jenah joiná, yeena, yeejép chãjat pínahdih wéhena, bíh cãac ã jamat pah en ñinahna, yeejép dooná naóhna, ‘Weém chah

jéihni wã jumna caá', niij jenah joiná, táí jenah joicánnitbut ñi jumna caá. Páant yéej chājat ñi jenah joyátmant ā jūóhna caá.

²³ Páant yeejépdih ñi jenah joyóchah ennit, 'Queét táicannit caá', Diosboó yeebdíh ā niij enna caá, Jesús āt niijíp wut jĩ.

Judío nihcannih Jesúsdih mi jepahat
(Mt 15.21-28)

²⁴ Tiro tátchi, Sidón tátchi pebh juibínit, caanjĩh jumni mūdih Jesús wã ĩt waadáp wut jĩ. Caán mūboó ā jumatdih bitadih āt naáwát túutcap wut yuh jĩ. Obohjeéhtih, ā naáwát túutcah yuhna, ā jumatdih jéihnit, dawá ĩ juibínachah, queédih āt jéih jweicáp wut jĩ.

²⁵ Caán tátchidih bíic yad wili mi nūmbít nemép jumnih mit jumap wut jĩ. Pánihna, Jesús ded pah ā chājat doonádih joí, caanjĩh ā jumat doonádihbut joinít, ā pebhna mit juibínap wut jĩ. Pánih juibínit, Jesúsdih wēina, āih jítcha pebh mit bódicha caj yoh ñajap wut jĩ.

²⁶ Caánt Siria baác Fenicia wūt jumni tátchidih bóli, Griega wili mit jumap wut jĩ. Pánihna, Jesús pebh bódicha caj yoh ñajnit, mi nūmdih jumni nemépdih ā bacat túutat pínahdih mit úbúp wut jĩ.

²⁷ Páant mi úbúchah joinít, nin pah Jesús caántdih āt niijíp wut jĩ:

—Wébít ĩ jeémát pínahdih ubnit, ĩih mājjiowādh jwĩ jwíh wāhuchah, ā táican caá. Pánihat pah, judíowā ĩ jeémát panihni bíih baác dih moondíh wā jwíh wāhuchah, ā táican caá, āt niijíp wut jĩ.

²⁸ —Ma niiját yoobópdih tigaá, Maá. Obohjeéhtih, mājjiowā jeémát cáagat naá namp pāinit, wébít

ĩ jeémp jéenanidih ĩpĩ jeémpna caá. Pánihna, biíh baácđih bóli wã jumuchah yuhna, weemđíhbat ma teo wáacachah, ã táina caá, Jesúsđih mit niíj jepahap wut jĩ.

29 —Páant ma niíj jepahachah, ma numđíh jumniđi nemép wãát bac bejna caá. Eneđih ma bejeé, Jesús caántđih át niijíp wut jĩ.

30 Páant ã niijíchah joinít, miíh muná jwúb juibínit, mi numđíh nemép wihcannih mi la-jachah, mit enep wut jĩ.

Wéhecan, joicánnidih Jesús ã booaat

31 Jesús wã Tiro tútchi jumni baácđant bejnit, Sidón tútchidih juibí yap bej, Galilea íim cónanaamánt jwúb dei juibínit, Chénat Pah Téihya Tútchina wut jumni pebhboó ĩt juibínap wut jĩ.

32 Páant ĩ juibínachah, biíc newé wéhecan, joicánnidih Jesús pebh cáacwã ĩt ub juibínap wut jĩ, caandíh ã booaat pínah niijná.

33 Jéih joicánnidih chibít yúp Jesús át namah bejep wut jĩ. Pánih bejnit, newéih molítđih Jesús áih téih tíbjíh chibít át taj waadánap wut jĩ. Pánih taj waadá péanit, Jesús áih téih tíbđih cói cáagnit, newéih núđđih át teo jãhanap wut jĩ.

34 Pánih teo jãha péanit, jeáboó chéi ennit, caolih jui jéena bojnit, “**¡Efatá!**” át niijíp wut jĩ. “**¡Efatá!**” niijná, “**¡Ma wãtaá!**” niijná át chãjap wut jĩ.

35 Páant ã niijíchahjeh, caán joicánniđi jéih joinít, áih núđđibut ã wilahachah, át tái jéih wéhenap wut jĩ.

36 Páant ã chãjatjidiđh ájeéh péenitđih Jesús át naáwát tútcap wut yuh jĩ. Obohjeéhtih, páant

ã naáwát túutcah yuhna, queétboó chah ãt naóh peetép wut jĩ.

³⁷ Páant ĩ naáwáchah joinít, cãacwã ĩt joí wáhi bejep wut jĩ. “Nihatdih caán ã túi chãjna caá. ¡Jéih joicánnidih ã joyána caá! ¡Jéih wéhecannidihbut ã wéheat túutna caá!” ĩt niijíp wut jĩ.

8

Cuatro mil cãacwãdih Jesús jeémát ã wãhat (Mt 15.32-39)

¹ Bíih yeó jáap dawá cãacwã Jesús pebh ĩt míc wáac jubínap wut jĩ, páant muntih. Páant ãjeéh jumna, jeémát beednít ĩ jumuchah enna, Jesús ã bohénitdih bid bojnít, nin pah queédih ãt niijíp wut jĩ.

² —Queét jwĩjeéh bíic peihcanni yeó jáap ĩ jumuchah, ĩih jeémát ã beedná nacaá. Pánih jeémát wihcannít ĩ jumuchah, queédih búdí wã jĩgah enna caá.

³ Bitá ĩjeéh jumnit yuúp jũóhnitji ‘Queét nuugúp wun buugná’, niijná, ĩih munáboó wã jwãub bejat túutcan níit, ãt niijíp wut jĩ.

⁴ —Obohjeéhtih, ninjĩh tútchi wihcapboó jumna, queét dawá ĩ jumuchah, ¿dedboo tígaá ĩ jeémát pínahdih jwĩ jíib chãjbi? Jesúsdi ĩt niijíp wut jĩ.

⁵ —¿Débói pan dah tigaá ñi bíboh? queédih ãt níij wãbh joyóp wut jĩ.

—Siete dah caá, ĩt níij jepahap wut jĩ.

⁶ Cãacwãdih baácboó chúdat túutnít, siete pan dahdih ubnit, “Túina caá, Paá”, Diosdih Jesús ãt niijíp wut jĩ. Páant níij péanit, caan dáhnadih dajnit, ã bohénitdih wãhnit, cãacwãdih ãt pãáát túutap

wut jĩ. Páant ã wutuchah, ã bohénitboó cãacwãdih pandih ït pãááp wut jĩ.

⁷ Biquína queejwãdihbut ït bíbohop wut jĩ. Pánihna, “**Túina caá, Paá**”, Diosdih niijnít, queejwãdihbut ãt pãáát túutup wut jĩ.

⁸ Ì pãáh péanachah, jeémpna, queét ït túi wud jumup wut jĩ, bũca. Ì judh jeémpnidih siete wuhna ït ub yac yáwanap wut jĩ.

⁹ Queét jeémpnit neonádihjeh ï jenah enechah, cuatro mil ït jumup wut jĩ.

¹⁰ Páant ï jeémp péanachah, Jesús cãacwãdih ãt wah jwúubanap wut jĩ. Pánih wah jwúuba péanit, ã bohénit bíicdih jãáj chóodih ãt waadáp wut jĩ. Waadnít, Dalmanuta wut jumni baácna ït chúuh bejep wut jĩ.

Fariseowã Dios ã wẽpatjĩh Jesúsdih ï chãj júutat túutat

(Mt 6.1-4; Lc 12.54-56)

¹¹ Páant ï chúuh juibínachah, fariseowã Jesúsdih jwãáhnit, caanjĩh ït míic wéhenap wut jĩ. Dios ã wẽpatjĩh Jesúsdih ït chãj júutat túutup wut yuh jĩ, ã jepahcah, “Dios ã wahní nihcan caá”, niiját túut niijná.*

¹² Páant ï wutuchah joinít, Jesús íijnit, caolih juí jéena bojnit, nin pah ãt niijíp wut jĩ:

—¿Dépanih tigaá yeéb bũ láa moón Dios ã wẽpatjĩh chãj júutatdih ñi enih? Yoobópdih yeebdih wã naóhna caá. Bũ jumnitdih Dios ã wẽpatjĩh weém wã chãj júutcan níít, ãt niijíp wut jĩ.*

* **8:11** Mt 12.38; Lc 11.16

* **8:12** Mt 12.39; Lc 11.29

13 Páant niij péanit, ã bohénitdih jááj chóona numah jwúub waadnít, bitadilh ít yoh chúuh bejep wut jĩ.

Fariseowã, Herodesbut yeejép ĩ bohéatdih Jesús ã naáwát

(Mt 16.5-12)

14 Pánih jwúub chúuh bejnit, ã bohénit ĩ jeémát pínah pandih ít quíib buudúp wut jĩ. Biíc pan dahjeh caán jááj chóoboó át jumup wut jĩ.

15 ĩ jeémát pínahdih tubit ĩ jenah joyóchah jéihnit, Jesús queétdih nin pah át niij naáwáp wut jĩ:

—ĩÑi tái chãja chaáh! Fariseowã, Herodesbut ĩ yee bohéat yeebdíh ã tobohna caá. ĩ yee bohéat pan paáát panihni caá. Caán paáát nihat pan pínahdih ã chũúhna caá. Páant ã chũúát pah, det ĩ yee bohéatdih joinít ĩ yéej bejna caá. Pánihna, ĩ yee bohéatdih ñi tái chãja chaáh, át niijíp wut jĩ.*

16 Páant ã niijíchah joinít, “Pandih jwĩ ub jũóhcah enna, páant niijná caá ã chãjap”, ít míic niijíp wut yuh jĩ.

17 Páant ĩ míic niijíchah jéihnit, Jesús queétdih nin pah át niij úubh joyóp wut jĩ:

—¿Dépanih tigaá yeéb pandih tubit ñi jenah joí? Caandíh tubit jenah joinít, ded pah wã naáwátidih ñi beh joi jwúhcan caá.

18 Pánih tubit jenah joiná, quíib ñi bíbohna yuhna, molít jumna yuhna, páantjeh ñi beh joicán caá.*

19 ¿Cinco pan dahbitjĩh cinco mil neonádih wã wãhatjidih ñi náhnican niít? ¿ĩ judh jeémpnidih débói wuh tijĩ ñi ub yac yáwa? át niijíp wut jĩ.

* 8:15 Lc 12.1   * 8:18 Jer 5.21; Ez 12.2; Mr 4.12

—Doce wuh jĩ, ĩt niıj jepahap wut jĩ.

20 —Weém siete pan dahdih cuatro mil cãacwãdih wã wãhat túttimah, ¿débói wuh tijĩ ĩ jũdh jeémpnidih ñi ub? Jesús át niıjıp wut jĩ.

—Siete wuh jĩ, ĩt niıj jepahap wut jĩ.

21 —¿Pánih enna yuhna, páantjeh wã wẽpatdih ñi túi jenah joicán niıt? Jesús queétdih át niıjıp wut jĩ.

Jéih encannidih Jesús ã booaat

22 Queét Betsaida tútchina ĩ cháuh jãibínachah ennit, cãacwã jéih encannidih Jesús pebh ĩt ub jãibínap wut jĩ.

—Caandih teo jãhanit, ma booanaá, Jesúsdihtabıt ĩt niıj uúbup wut jĩ.

23 Jéih encannidih ãih mũjmant teonit, tútchi jwẽejboó caandih Jesús át wái bejep wut jĩ. Caanná numah jãibínit, ãih téih tíbnadiht coı cáagnit, caán newéih quíbnadiht át teo jãhanap wut jĩ.

—**¿Ma enechah, jígoht niıt?** Jesús caandih át niıj uúbh joyóp wut jĩ.

24 —Cãacwãdih wã enna yuh caá. Obohjeéhtih, wã enechah, queét máa nahna bejni pah caá ĩ jígoht, át niıj jepahap wut jĩ.

25 Páant ã niıjíchah joinıt, Jesús ãih quíbnadiht át jwúb teo jãhanap wut jĩ, páant mũntih. Páant ã jwúb teo jãhanachah, nihadiht át túi enep wut jĩ, bũca.

26 Pánihna, Jesús caandih ãih mũná wah bojnit, nin pah át niıjıp wut jĩ:

—**Túttchiboó jwúb bejcanjeh, butéh meemdih wã chãjatjidih bitadiht ma naóh peétcã bojóó, át niıjıp wut jĩ.**

*“Meém Cristo, Dios ã wahni caá”, Pedro Jesúsdiñ
ã niiját*

(Mt 16.13-20; Lc 9.18-21)

²⁷ Jesús ã bohénit biícđih Cesarea Filipo wát jəmni tútchi pebh jəmni tútchinaboó ít bejep wát jĩ. Pánih namáđih bejnit, Jesús ã bohénitđih nin pah át niij ɯúbh joyóp wát jĩ:

—*¿Weemđih ded pah tigaá cãacwã ĩ niij? át niijíp wát jĩ.*

²⁸ —Biquína ‘Juan Daabáni nacaá’, niij, bita ‘Elías nacaá’, niij, bita ‘Dios naáwátđih naóh yapanit biícđih bóo nacaá’, ĩ niijná beé, ã bohénit caandih ít niij jepahap wát jĩ.*

²⁹ —*Queét páant ĩ niijíchah, ¿yeébbóo ded pah tigaá ñi niij jenah joí? queéđih át niijíp wát jĩ.*

—Meém Cristo, Dios ã wahni caá, Pedroboó át niij jepahap wát jĩ.*

³⁰ —*Weemđih ‘Caán Cristo caá’, bitadiñ ñi niij naóh peét jwuhca bojóo, Jesús queéđih át niijíp wát jĩ.*

Ã wɯnat pínahđih Jesús ã naáwát

(Mt 16.21-28; Lc 9.22-27)

³¹ Jesús queéđih nin pah át niij naóh bohé jwíhip wát jĩ: *“Weém, niñat cãacwã ɯúđ jeñéđih tubit yeejép yapat caá náahap. Weemđih náahcan, jwĩ ɯuowã, sacerdotewã ĩ maáta, Moisés ã wátatjidiñ bohénitbut weemđih ĩ mawat túutbipna yuh caá. Obohjeéhtih, páant ĩ mawachah yuhna, biíc peihcanni yeó jáap túttimah, wã jwúub boo púđ jũóhbipna caá”, át niijíp wát jĩ.*

* **8:28** Mr 6.14-15; Lc 9.7-8   * **8:29** Jn 6.68-69

32 Páant niij naóhna, ï túi beh joyátjeh queédih ã naáwáchah, Pedroboó chibít yuúpbít caandih numah jubí ñahnit, páant át niiját túutcap wut jĩ.

33 Páant ã niiját túutcah joinít, Jesús ã bohénitdih tac púud ennit, Pedrodih nin pah át niij jãihñap wut jĩ:

—Satanás ã náah yacat pah wéhena caá ma chãjap. Ma jenah joyát cãacwã ï jenah joyátjeh caá. Dios ã jenah joyát nihcan caá, Pedrodih át niijíp wut jĩ.

34 Páant niij péanit, cãacwãdih, ã bohénit biíc dih ã pebhna bid bojnít, nin pah Jesús queédih át niij naóh bohénap wut jĩ:

—Ded wãjeéh pééhna, ded pah caanjéh ã wëi chãjihatdih cádahnit, weém wã weñat pínahboodih caá chãjat náahap.*

35 Ded ã weñat pínahdihjeh chãjni, iiguípna ã bejbipna caá. Obohjeéhtih, wã weñat pínahboodih chãjni, wã bohéatdih túi jenah joinít, yeó jáap jummat pah wãjeéh ã túi jambipna caá.*

36 Nin baácdih jumni dawá bií déedih bíbohna yuhna, iiguípna ã bejehchah, ã bíbohatji caandih dedé pínah nihcan niít.

37 ãih caolih iiguípna ã bejehchah, ded pah tigaá ãih caolihjidih áta jwúub jíb chãj baca.

38 Buu yeejépwã, Diosdih náahcannit, ï weñat pínahdihjeh chãjnit ï jumna caá. Páant queét yeejépwã ï joyóchah, biquína weemdih, wã bohéatdihbut tíic jenah joinít, ‘Weém caandih wã jéihcan caá’, ï niijbípna caá. Pánihna, weém nihat

* 8:34 Mt 10.38; Lc 14.27; Jn 12.24   * 8:35 Mt 10.39; Lc 17.33; Jn 12.25

cãacwã úud jeñé, túinit ángelwã biíc dih, wã lip ã yeh iigátjĩh jwúub dei jũóhna, queét weemdih ĩ tíic jenah joyátjidih náhninit, ‘Queétdih wã jéihcan caá’, weembát wã niijípna caá, Jesús át niijíp wut jĩ.

9

¹ Páant niij péanit, nin pah Jesús queétdih át jwúub niij naáwáp wut jĩ:

—Yoobópdih yeebdih wã naóhna caá. Biquína yeéb ninjĩh jumnit ñi wunat pínah jãtĩh, Dios nihat maáh jumna, ã wēpatdih ã júutachah, ñi enbipna caá, át niijíp wut jĩ.

*Dios ã yeh iigátjĩh Jesús ã ñahat
(Mt 17.1-13; Lc 9.28-36)*

² Seis yeó jáap túttimah Pedro, Santiago, Juan, queét biíc peihcannitdihjeh jap bóo jeená Jesús át numah púuh laab béjep wut jĩ. Caanná ĩ púuh laáb juibíát túttimah, ĩ enechah, ã jígo hat át túut numáp wut jĩ.

³ Áih yégueh chóa túi baáb yeh iigni át jígo hop wut jĩ. Nin baácdih moón yégueh chocnit, pánih túi baabní ĩ jéih choccan caá.

⁴ Páant ã yeh iiguíchah, Elías, Moisésji biíc dih Jesús pebh jígo hnit, caandih ĩ míic wéhenachah, queét biíc peihcannit ã bohénit ĩt enep wut jĩ.

⁵⁻⁶ Páant ĩ jígo hochah ennit, queét tabit ĩt úumap wut jĩ. Pánih úumna, ded pah ã niiját pínahdih jéihcan, nin pah Pedro Jesús dih át niijíp wut yuh jĩ:

—¡Maá, jwiít ninjĩh jwĩ jumachah, ã táina caá! Biíc peihcanni mæú dáhna jwĩ chãjbipna caá. Míih pínah, Moiséih pínah, Elíaih pínahdihbut jwĩ chãjbipna caá, át niijíp wut yuh jĩ.

⁷ Páant ã niijíchahjeh, mah pōh panihni queédih ãt dei juyúp wut jĩ. Páant ã dei juyúchah, caanmánt Dios nin pah ãt niijíp wut jĩ: “Nin wã wũúh, wã oini caá. Pánihna, ã naáwáchah, caandíh ñi túi joyoó”, ãt niijíp wut jĩ.*

⁸ Páant ã niij péanachah, Pedrowã jwúub enna, Jesúsdiyhjeh ãt enep wut jĩ. Ĩ ennitjiboó ãtát jwúub buudáh bejep wut jĩ.

⁹ Pánihna, jeemánt jwúub dei bejnit, Jesús queédih nin pah ãt niijíp wut jĩ: “**Butéh páant ã yapatdih bitadih ñi naóh jwuhca bojoó. Weém, nihat cãacwã úud jeñé, wunniji wã jwúub boo pud jũúwát túttimah, caandíh bitadih ñi naáwáp buca**”, ãt niijíp wut jĩ.

¹⁰ Pánihna, ã niijátji pahjeh queét ĩ enatjidih bitadih ĩt naóh jwuhcap wut jĩ. Queétjeh nin pah ĩt míic niij úubh joyóp wut jĩ: “ ‘Wunniji wã jwúub boo pud jũúwát túttimah’, niijná, ¿Ded pah niij tígaá páant ã niij?’ ĩt míic niijíp wut jĩ.

¹¹ Páant niij míic wéhenit, Jesúsdiyh nin pah ĩt niij úubh joyóp wut jĩ:

—‘Cristo, Dios ã wahni, ã jũúwát pínah jãtih, Elías ã jwíih jũóhbična caá’, Moisés ã wutajdih bohénit ĩpĩ niijná caá. ¿Ded pah niij tígaá páant ĩ niij? caandíh ĩt niijíp wut jĩ.*

¹²⁻¹³ —**Yoobópdih tígaá. Elías jwíih jũóhni, nihatdih ámohni ã jamna caá. Dios naáwát dih naóh yapanit ĩ naóh daacátji pahjeh, weém, nihat cãacwã úud jeñé, dawá láa yeejép wã yapbična caá. Bita weemdíh náahcan, yeejép ĩ chãjbična caá. ¿Páant**

* **9:7** 2P 1.17-18; Mt 3.17; Mr 1.11; Lc 3.22   * **9:11** Mal 4.5; Mt 11.14

ĩ niij daacátjidih yeéb ñi beh joicán niít? Pánihna, nindih yeebdíh wã naóhna caá: Elías panihni Juan Daabáni wãát juí péana beé. Páant ã juyúchah, queét ĩ náahatji pahjeh caandíh yeejép ĩt chãjap wut jĩ. Páant jĩ caandíhbut ĩt niij daacáp tajĩ, Jesús queétdih át niijíp wut jĩ.

*Wãá wunat jumnidih Jesús ã booaat
(Mt 17.14-21; Lc 9.37-43)*

14 Páant ã niiját túttimah, jeejíboó jumnitji jwúub dei bejna, dawá cãacwã ã bohénit pebh ĩ jumuchah, Jesús wã ĩt enep wut jĩ. Moisés ã wutajjidih bohénitboó ã bohénit biíc dih míic jũih ñaácna ĩt chãjap wut jĩ.

15 Pánihna, Jesús wã ĩ dei juibínachah, nihat caandíh wēi ennit, Jesús dih jwãáádih ĩt ñáo ñah bejep wut jĩ.

16 ã pebh ĩ juibínachah, nin pah queétdih Jesús át niij úbh joyóp wut jĩ:

—¿Dépanih yeéb míic jũih ñaác tibeé ñi chãj? át niijíp wut jĩ.

17 Páant ã niij úbh joyóchah joinít, cãacwã cãtíh ñuhni nin pah át niij jepahap wut jĩ:

—Bohéní, wã wũúh nemép jumnidih meemdíh wã ub jũúwúp yuh be. Nemépboó caandíh déheanit, ãpĩ wéheat túutcan caá.

18 Wã wũúhdih déheat ã jũúwúchah, baácboó buugnít, maojĩh nah chãácnit, ãpĩ jwiwáh bejna caá. Pánih bejnit, jacmant moj chej tubit ãpĩ bacna caá. Páant ã jumuchah, ma pej jumnitdih nemépdih wã bacaat túutap yuh be. Obohjeéhtih, queét ĩ jéih bacacap be, Jesús dih át niijíp wut jĩ.

19 —Maatápdih yeebdíh wā bohénachah yuhna, páantjeh weemdíh ñi túi jenah joicán caá. ¿Débólíh maatápdih tigaá weemdíh yeéb ñi jepahbi? Caán wébít dih ma ub jūúwá, Jesús queétdih át niijíp wut jī.

20 Páant ā niijíchah joinít, nemép jumnidih Jesús pebh ít ub bejep wut jī. Í ub juibínachah, Jesúsdi h ennit, nemépboó wébít dih baácboó numah buugúchah, át ñaj tūpúnap wut jī. Páant ā ñaj tūpúnachah, jacmant moj chej bádí át bacap wut jī.

21 —¿Débólíh maatápdih tigaá nin wébít páant āpī jum? Jesús behedih át niij úubh joyóp wut jī.

—Wébítjeh ā jumachah, ā jwíhip be.

22 Nemépboó caandíh tuu cúutboó numah buug cáwíh nit, mujboobút numah buug báah nit, dawá láa ā mao yohíhip jī. Ma jéihna, jwiít dih jīgah ennit, ma teo wáacá, Jesúsdi h át niijíp wut jī.

23 —Weemdíh ma túi jenah joyóchah, Dios ni-hat túi jéihni meemdíh ā teo wáacipna caá, Jesús caandíh át niijíp wut jī.

24 —Meemdíh wā túi jenah joiná yuh caá. Obo-hjeéhtih, chah wā túi jenah joyát pínah niijná, weemdíh ma teo wáacá, át niijíp wut jī.

25 Dawá queét pebhna ñáo ñah bejnit, í míc wáac juibínachah ennit, Jesús nemépdih nin pah át niij jūihñap wut jī:

—Meém wéheat túutcanni, joyát túutcanni nemép nin wébít dih jumni ma bac bejeé. Pánih bac bejnit, caandíh ma jwúub tac buugáca bojóó, át niijíp wut jī.

26 Páant ã niíj jãihñuchah joinít, ñaácnit, wébít dih baácboó jwúub numah buugnít, ñaj tãpúánit, neméep át bac bejep wut jĩ. Páant ã chãjachah, wébítboó wanni pah át ñajap wut jĩ. “Caán ã wunah bejna caá”, dawá ãt niijíp wut yuh jĩ.

27 Páant ã niijíchah yuhna, Jesúsboó caandih ãih muj nahdih át teo wái ñahanap wut jĩ. Páant ã teo wái ñahanachah, wébít át ñah ñuhup wut jĩ.

28 Túttimah, Jesús wã muúboó ã waád juibínachah, bita wihcah, ã bohénitjeh caandih nin pah ãt niíj úubh joyóp wut jĩ:

—¿Dépanih tigaá jwiítboó caán nemépdih jwĩ jéih bacacan? ãt niijíp wut jĩ.

29 —Pánihni nemépdih yohíhna, jeémp jwuhcanjeh, Diosdih búdí úubát caá náahap, Jesús queéd dih át niíj jepahap wut jĩ.

*Jesús ã wunat pínahdih ã jwúub naáwát
(Mt 17.22-23; Lc 9.43-45)*

30-31 Túttimah, ã jumnji tãtchimant Galilea baácna Jesús wã ãt bejep wut jĩ. Capernaum tãtchina bejni namádih bejna, Jesús ã bohénitdih át bohé bejep wut jĩ. Pánih queéd dih bohé bejna, ã bohénitdijeh ã túi bohéát túut niijná, dedboó ã bejat pínahdih bita ã jéihyatdih át náahcap wut jĩ. Pánih bohé jib bejna, nin pah queéd dih át niíj naáwáp wut jĩ:

—Weém nihat cãacwã úud jeñédih teonit, jwĩ déewã bitabodih ã wũhbipna caá. Páant ã wũhuchah, weemdih ã mao yohbipna yuh caá. Obohjeéhtih, ã mawachah yuhna, bíic peihcanni yeó jáap túttimah, wã jwúub boo pud jũóhbipna caá, páant muntih, át niijíp wut jĩ.

32 Páant ã niijíchah joiná yuhna, queét ít túi beh joicáp wut jĩ. Pánih beh joicán, úmna, ít jwáub úbh joicáp wut jĩ.

*“Déhe tigaá ñi maáh panihni”, Jesús ã niiját
(Mt 18.1-5; Lc 9.46-48)*

33 Galilea baácdih bejna, Jesús wã Capernaum tútchiboó ít juibínap wut jĩ. Pánih juibínit, ã chéenwáih muddíh waadnít, Jesús ã bohénitdih nin pah át niij úbh joyóp wut jĩ:

—**Namáboó jǒhnit, ¿Dedédih míc wéhe tibeé ñi chǎj? át niijíp wut jĩ.**

34 Páant ã niijíchah joinít, ít jepahcap wut jĩ. Namádih bejna, nin pah queétjeh ít niij míc wéhenap wut jĩ: “Chah jéihni jumna, weémboó maáh panihni wã jumna caá”, ít míc niijíp wut jĩ.*

35 Páant í míc niijátjidih tícna, Jesús dih ít jepahcap wut jĩ. Páant í jepahcah ennit, juibí cháadnit, ã bohénitdih bid bojnít, nin pah queétdihjeh át niij naáwáp wut jĩ:

—**Ded waóhni jumíhna, péeni jumát caá náahap. Ded maáh jumíhna, nihatdih teo wáhni jumát caá náahap, át niijíp wut jĩ.***

36 Páant niijnít, wébít dih bid bojnít, queét cǎtíh át ñuhát túutap wut jĩ. Ñuhát túatnit, caandíh pin teonít, Jesús nin pah queétdih át niijíp wut jĩ:

37 —**Ded wã náah yacatdih chǎjat túut niijná, bíic nin panihni wébít dih wéi jwááhna, weemdíhbut ã wéi jwááhna caá. Pánih weemdíh wéi jwááhna, wã**

* 9:34 Lc 22.24 * 9:35 Mt 20.26-27; 23.11; Mr 10.43-44; Lc 22.26

íp, weemdíh wahnidihbut ã wēi jwãáhna caá, ãt niijíp wut jĩ.*

*“Ded jwiít dih en jãihcanni jwiít dih teo wáacni caá”,
Jesús ã niiját*

(Lc 9.49-50)

³⁸ Túttimah, Juan Jesús dih nin pah ãt niijíp wut jĩ:
—Bohéní, jwĩ enechah, biíc newé ma wēpatjĩh nemépwãdih ã bacat túutap be. Obohjeéhtih, jwĩjeéh jumni ã nihcah, caandíh páant jwĩ chãjat túutap be, ãt niijíp wut jĩ.

³⁹ Páant ã niijíchah joinít, Jesús ã bohénit dih nin pah ãt niijíp wut jĩ:

—Páant caandíh ñi niijcá bojoó. Ded wã náah yacat dih chãjat túut niijná, wã wēpatjĩh chãj júutna, túttimah weemdíh yeejép ã jéih niijcán niit.

⁴⁰ Ded jwiít dih en jãihcanni jumna, jwĩjeéh ã jumna caá.*

⁴¹ Yoobóp dih yeebdíh wã naóhna caá. Wĩhwã ñi jumat jíib, ded yeebdíh ã túi teo wáacachah enna, Dios caandíhbut ã túi chãjbipna caá. Ñi babhbat pínah mahbit dihjeh yeebdíh ã wũhuchah, páant ã chãjat jíib caandíhbut Dios ã túi chãjbipna caá, Jesús ãt niijíp wut jĩ.*

Bitadih jwĩ yéj chãjat túutuchah, jwiít dih búdi peéh chãjat ã jumat

(Mt 18.6-9; Lc 17.1-2)

⁴² “Nin wébít panihni weemdíh túi jenah joiní dih ded yeejép ã chãjat túutatji jíib, Dios caandíh yeejép pohba ã peéh chãjbipna caá. Caán ã yéj chãjat

* **9:37** Mt 10.40; Lc 10.16; Jn 13.20

* **9:40** Mt 12.30; Lc 11.23

* **9:41** Mt 10.42

tútat pínah jãtih, ãih butdih búdí jeé júdujĩh chéó búudhñit, búdí mujna caandih ĩ yohochah, áta túi tagaá. Páant ĩ chãjachah, caán wébít panihnidih ã yéejacah nihna, Dios páant bóo pohba caandih áta peéh chãjcan tagaá.

43-44 Níih téihyajĩh yeejép chãjna, caán téihyadih bóod yohat pahjeh caán ñi yéej chãjatdih ñi cádaahaá. Caandih cádahcan, iiguípna ñi bejbipna caá. Caanná iigát dũbcan, coyíwãbut wũncannit ĩ jũmbipna caá. Níih téihyadih ñi bóod yohochah nihna, caan dáhjuh áta bũud tágaá. Yeéboó pánihni cóloh jũmna yũhna, túttimah Diosjeéh ñi túi jũmbipna caá. Obohjeéhtih, chénat pah téihyajĩh iiguípna ñi bejchah, búdí yeejép ñita yap tagaá. Pánihna, ñi yéej chãjatdih cádahat caá náahap.*

45-46 Biíc yoobó ñih jítchajĩh yeejép chãjadih bejna, caán jítchadihbut bóod yohat pahjeh caán ñi yéej chãjatdih ñi cádaahaá. Caandih cádahcan, iiguípna ñi bejbipna caá. Caanná iigát dũbcan, coyíwãbut wũncannit ĩ jũmbipna caá. Níih jítchadih ñi bóod yohochah nihna, caan dáhjuh áta bũud tágaá. Yeéboó pánihni cólohjuh jũmna yũhna, túttimah Diosjeéh ñi túi jũmbipna caá. Obohjeéhtih, chénat pah jítchajĩh iiguípna ñi bejchah, búdí yeejép ñita yap tagaá.

47-48 Biíc yoobó ñih quíibjĩh ennit, yeejép chãjna, caan dáhdih ñi wãat yohat pah caán ñi yéej chãjatdih ñi cádaahaá. Caandih cádahcan, iiguípna ñi bejbipna caá.* Caanná iigát dũbcan, coyíwãbut wũncannit ĩ jũmbipna caá.* Caán quíibdih ma

* 9:43-44 Mt 5.30   * 9:47-48 Mt 5.29   * 9:47-48 Is 66.24

yohochah nihna, caan dáhjeh ãta buud tágaá. Pánihna, biíc buwá quíib wihcanni yuhna, táttimah Diosjeéh ñi táí jumbipna caá. Obohjeéhtih, chénat pah quíibjĩh iiguípna ñi bejehchah, yeejép pohba ñita yap tagaá.

⁴⁹ “Nin baác dih jum jwuhna, nihat cãacwã yeejép yapat caá náahap, ã yéj chãjatdih cádahnit, táinijeh ã túut nuumát pínah niijná. Jwĩ jeémátdih núumni ãpĩ náahna caá, ã táí nuñat pínah niijná. Pánihat pah, cãacwãdihbut yeejép yapat ã náahna caá, túut nuumnít, ã táí chãjat pínah niijná.

⁵⁰ Núumni buiná, jeémátdih ã táí nuñana caá. Obohjeéhtih, núumni ã buyát beedéchah, ñi jéih jwúub buyácan caá. Pánihna, ñi jeémátdih núumnijĩh ñi táí buyát pah, yeéb bitajeéh biíc dih ñi táí jummat túut niijná, táinijeh ñi chãjaá”, Jesús queétdih ãt niijíp wut jĩ.*

10

*Ĩ weha mánad ih ã yohcat
(Mt 19.1-12; Lc 16.18)*

¹ Capernaum tútchimant bejnit, Judea baácna juibínit, Jordán muj conanaáboó Jesús wã ã cháh juibínachah, dawá Jesús pebh ãt míic wáac juibínap wut jĩ, páant muntih. Páant ã pebh ã míic wáac juibínachah ennit, ãpĩ bohéatji pahjeh muntih ãt jwúub bohénap wut jĩ.

² Páant ã bohéat pónih, fariseowãbut ãt juibínap wut jĩ. Pánih juibínit, Jesús dih nin pah ãt níj wúubh joyóp wut jĩ, ded pah ã jepahatdih joinít, caandih ã naóh yacat túut niijná:

* **9:50** Mt 5.13; Lc 14.34-35

—¿Jwĩ weha mána yaáhdhíh jwĩ yohochah, ã túimi naniít? ¿Dios ã wətatboó páant niít ã chājat túutəp, ma jengah joyóchah? Ít niijíp wət jĩ.

3 —¿Ded pah tigaá Moisés át niij wətji? Jesús queétdih át niij ʉúbh joí jwʉúbanap wət jĩ.

4 —‘Majeéh bólidih cádahíhna, “Meém ma táicat enna, meemdíh wā yohna caá”, niij daácnit, caántdih ñi wūhú. Páant niij daác wāhñit, majeéh bólidih ma cádahachah, ã túina caá’, Moisés át niij daacáp tajĩ, fariseowā ít niij jepahap wət jĩ.*

5 —Diosdih ñi nəowā ĩ jepahíhcah enna, páant Moisés át niij daacáp tajĩ.

6 Páant ã niij daacátji ã juməchah yəhna, jon jātih nin baácdih chājnit, newé yad biícdih Dios át chājap wət jĩ.*

7 Pánih biícdih ã chājachah, newé ã mánadih cádahnit, yad biícdih əpĩ jumna caá.

8 Queét chénewā jumna yəhna, biíc bácah panihnit caá ĩ juməp.*

9 Pánihna, Dios queétdih biíc bácah panihnit ã chājachah, queétjeh míc cádahcat caá náahap, Jesús queétdih át niijíp wət jĩ.

10 Páant ã niiját túttimah, məúboó jumna, páant ã naáwátjidih ã bohénit caandíh ít ʉúbh joyóp wət jĩ.

11 Páant ĩ ʉúbh joyóchah, nin pah queétdih át niij jepahap wət jĩ:

—Ded əjeéh bólidih yohnit, biíh wilidih jwʉúəb áa jumna, ã yohnihdih yeejép ã chājna caá.

* **10:4** Dt 24.1-4; Mt 5.31 * **10:6** Gn 1.27; 5.2 * **10:8** Gn 2.24

12 **Yad wilibat newédih yohnit, biíhdih jwúb áa jumna, mi yohnidih yeejép mi chájna caá, Jesús át niijíp wat jĩ.***

*Jesús wébít dih ã úbát
(Mt 19.13-15; Lc 18.15-17)*

13 Căacwã ĩ wehdih ã teo jãha úbát pínah niijná, Jesús pebhna ĩ mána ĩt ub jaibínap wat yah jĩ. Obohjeéhtih, ã bohénitboó queédih ennit, ĩt jípónih jũihñap wat jĩ.

14 Páant ĩ jũihñuchah ennit, Jesús íjnit, ã bohénitboodíh nin pah át niij jũihñap wat jĩ:

—Wébít wã pebh ĩ jũúwá naáh. ‘Ñi bejca bojoó’, queétbitdih ñi niijcá bojoó. ‘Dios wã maáh caá’, niijnít, queét wébít caá túi jenah joinít ĩ jumap.

15 Dios ã maáh jumapna waadnítboó nit wébít ĩ jenah joyát pah jenah joinít ĩ jumna caá. Yoobópdih yeebdíh wã naóhna caá. Nitbit Diosdih ĩ náahat pah yeéb ñi náahcan, Dios pebhna ñi jéih bejcan niít, át niijíp wat jĩ.*

16 Páant niij péanit, wébít dih ub túuh teo jãhanit, nin pah Diosdih át niij úbáp wat jĩ: **“Nitbitdih ma túi teo wáacá, Paá”**, át niijíp wat jĩ.

*Dawá bií déedih bíbohni Jesús dih ã úbh joyát
(Mt 19.16-30; Lc 18.18-30)*

17 Jesús wã namádih ĩ bejchah, biíc newé ñáo ñah bej, Jesús pebh bódicha caj yoh ñajnit, caandíh wěina, nin pah át niij úbh joyóp wat jĩ:

—¿Túí Bohení, páantjeh Diosjeéh jumíhna, ded pah tigaá wã chãjbi? át niijíp wat jĩ.

* 10:12 Mt 5.32; 1Co 7.10-11   * 10:15 Mt 18.3

18 —¿Dépanih tigaá ‘Túini’, weemdíh ma niij? Diosjeh caá túini.

19 Dios ã wútatdih ma jéihna caá. ‘Cãacdih ma mao yohca bojoó.* Ma áa nihcannihjĩh ma yéej chãjca bojoó.* Ma nuumcá bojoó.* Ma yeeca bojoó.* Bitadih yee naóhnit, ñih bií déedih ma ubca bojoó. Ma mánadih túinijeh ma chãjaáp’,* Dios ã niijíp jĩ. Caán ã wútatdih jepahat caá náahap, Jesús caandíh át niijíp wut jĩ.

20 —Bohéní, wébít jumna, wã yap yohcatji pah, buubut biíc yoobó wã yap yohcan caá, Jesúsdi h át niijíp wut jĩ.

21 Páant ã niijíchah joí, en jãhanit, Jesús caandíh át oyop wut jĩ.

—Diosjeéh ma túi jummat pínah, bainí caá meemdíh ã jũhdup. Nihat míih bií déedih jíib chãjadih ma bejeé. Pánih jíib chãjnit, caán jíibdi h moh yéejnitdih ma wãhúú. Páant ma wãhuchah, nin baácboó ma bíbohatji chah túini míih pínah Dios pehbboó ã jumbipna caá. Wã niiját pah chãj péa, wãjeéh ma pée jũúwá, Jesús át niijíp wut yuh jĩ.

22 Obohjeéhtih, páant ã niijíchah joiná yuhna, caánboó dawá bií déedih bíbohni jumna, ãih bií déedih jíib chãj wãhíhcan, búdí át jĩgahap wut jĩ. Pánih jĩgahnit, jepahcanjeh, át jwúub bejep wut jĩ.

23 Páant ã jwúub bejehchah, ã bohénitdih tac páud ennit, nin pah Jesús queédih át niijíp wut jĩ:

—¡Dawá bií dée bíbohni t Dios ã maáh jumupna ĩ waadát ã buona caá! át niijíp wut jĩ.

* 10:19 Ex 20.13; Dt 5.17 * 10:19 Ex 20.14; Dt 5.18 * 10:19 Ex 20.15; Dt 5.19 * 10:19 Ex 20.16; Dt 5.20 * 10:19 Ex 20.12; Dt 5.16

24 Páant ã niijíchah joinít, queétboó ìt joí wáhi bejep wut jĩ. Páant ì wáhi bejehah ennit, queétdih Jesús nin pah át jwúub niúj naáwáp wut jĩ:

—Némewāá, det Diosdih túi jenah joicán, ‘Nihat wíih bií déejĩh wā túi yapbipna caá’, niúj jenah joinít, Dios ã maáh jumupna ì jéih waadcán caá.

25 Camelloboó awí íitbitdih ã yabac bejíchah nihna, āta buo tagaá. Pánihat pah, dawá bií dée bíbohni Dios ã maáh jumupboó ã waádíchah yuhna, bádí ã buona caá, át niijíp wut jĩ.*

26 Páant ã niijíchah joinít, chah wáhi bejna, queétjeh nin pah ìt míic niijíp wut jĩ:

—Páant ã niijíchah bácah, Dios ã jumupboó ded ã jéih waadcán niít, ìt niijíp wut jĩ.

27 —Cāacwā ded pah ì jenah joyátjĩhjah ì túi chājĩhna yuhna, Dios pebhboó ì jéih bejcan niít. Diosjah iiguípna bejnit déedih ã túi ubna caá. Caanjéh tigaá nihatdih jéih beedáni. Dedé jéihcat pínah caandíh ã wihcan caá, Jesús queétdih át niijíp wut jĩ.

28 —Maá, weemdíh ma joi jwúuhú. Majeéh péeat túut niijná, jwiítboó nihatdih jwĩ cádahap jĩ, Pedroboó át niijíp wut jĩ.

29-30 —Yoobópdih yeebdíh wā naóhna caá. Det wíih túini doonádih jepahnit, wā weñat pínahdih chājat túut niijná, nihat íih bií déedih cádahnit, páant ì chājat jíib bádí túinidih ì bíbohbiipna caá. Íih munnádih, ì úudwādih, ì mánadih, ì weha mána yaáhdih, ì wehdih, íih wápchidih yuh buca cádahnit jumna, nin baácboó jum jwuhna, chah dawá ì bíbohbiipna caá. Obohjeéhtih, pánih túini jumna

* 10:25 Pr 11.28

yuhna, yeejépbut ï yapbipna caá. Tálttimah bóo láabut páantjeh Dios biíc dih ï jumbipna caá.

³¹ Obohjeéhtih, nin baácboó jum jwahnit, dawá cāacwā búdí bií dée bíbohnitji, Dios pehbboó moh yéejnit ï jumbipna caá. Pánihna, nin baácboó dawá moh yéejnitji jeáboó maáta ï jumbipna caá, Jesús queédih át niijíp wut jī.*

*Jesús ã wunat pínahdih ã jwáub naáwát
(Mt 20.17-19; Lc 18.31-34)*

³² Tálttimah, Jesús Jerusalén tátchina ã bohénitdih át numah aab béjep wut jī. Caán tátchina ã numah bejehah ennit, ã bohénitboó ït wáhi bejep wut jī. Bitá ïjeéh péenitbut búdí ït úumap wut jī. Pánihna, Jesús doce ã bohénitdihjeh bitadih yuúpbít numah bejnit, ded pah cāacwā caandih ï chājat pínahdih queédih át jwáub naáwáp wut jī:

³³ “Jerusalén tátchina aab béjna caá jwī chājav. Caanná jwī jaibíát tálttimah, weém, nihat cāacwā úud jeñédih caanjīh moón ï teobipna caá. Pánih teonit, sacerdotewā ï maáta, Moisés ã wutatjidih bohénit biíc dih ï wāhbipna caá. Pánih wāh nit, judíowā nihcannitboodih ï jwáub wāh yapabipna caá, weemdih ï mao yohat pínah niijná.

³⁴ Páant ï mao yohat tātutachah, queétboó deoh naóh, mao mácjīh coí jāhanit, weemdih ï pūibipna caá. Páant ï chājat tálttimah, weemdih ï mao yohbipna yuh caá. Obohjeéhtih, páant ï mao yohochah yuhna, biíc peihcanni yeó jāap tálttimah, wā jwáub boo pəd jāóhbipna caá, páant mantih”, át niijíp wut jī.

---

* **10:31** Mt 20.16; Lc 13.30

*Santiago, Juanjĩh Jesúsdih ã úbh joyát
(Mt 20.20-28)*

³⁵ Páant Jesús queétdih ã niij naóh péanachah, Zebedeo weh Santiago, Juanjĩh Jesús pebhna juibínit, caandíh nin pah ãt niijíp wut jĩ:

—Bohéní, jwĩ niiját pah jwiít dih ma chãj wãhúá, ãt niijíp wut jĩ.

³⁶ —¿Ded pah wã chãjat tiguaá yeéb ñi náah? Jesús queétdih ãt niij úbh joyóp wut jĩ.

³⁷ —Nihat cáacwã ã maáh waadná, meém biíc dih jwiít dihbut ma chúudat túutú, majeéh maáta jwĩ jummat pínah niijná. Weemdíh ma jéihyepmant bóo buwámant chúudat túut, wã úudboodíh wáyámant bóo buwámant ma chúudat túutú, Jesúsdih ãt niijíp wut jĩ.

³⁸ —Ded pah yeéb yeejép ñi yapat pínahdih jéihcan yuhna, páant weemdíh ñi niij úbhna caá. ¿Buu weém yeejép wã yapat pínahdih biíc yoobó yeebbát yeejép yapnit, ñi jéih buujámi naniít? queétdih ãt niij úbh joyóp wut jĩ.*

³⁹ —Biíc yoobó yapna yuhna, jwiítboó jwĩ jéih buujámi nacaá, ãt niij jepahap wut jĩ.

—Weém yeejép wã yapat pahjeh yeebbát yeejép ñi yapbipna caá.

⁴⁰ Obohjeéhtih, pánih yapnit pínah ñi jumachah yuhna, wãjeéh chúudnit pínahdih wã jéih ñiocan caá. Caandíh wã ípboó átát ámoh jwej péa tagaá. Pánihna, caán ã ñíonitjeh wã jéihyepmant bóo buwámant, wáyámant bóo buwámantbut ã chúudbipna caá, Jesús queétdih ãt niijíp wut jĩ.

---

* 10:38 Lc 12.50

41 Santiago Juanjñh ï ʉúbatjidih joinít, bita ã bohénitboó queétdih ït ïjip wʉt jñ.

42 Páant ï ïjichah ennit, nihat queétdih bid bojnit, Jesús nin pah ãt niñj naáwáp wʉt jñ:

—Diosdih jéihcannit maátaboó ïih cáacwādh wʉtna, nihat jéihnit dée pah queétdih ïpñ wēp wʉtna caá.

43 Yeéboó páant ñi jumca bojoó. Obohjeéhtih, ñijeéh jumni ded maáh jumíhna, nihat ájeéh moondíh teo wāhni panihni jummat caá náahap.*

44 Ded nihatdih wʉtíhna, bitadih teo wāhni ã jumʉ naáh.*

45 Weembút oboh jumni panihni wā jumna caá. Pánih jumna, weém nihat cáacwā ʉad jeñé jumna yuhna, nin baácboó jūóhna, cáacwā weemdíh ï teo wāhatdih wā bidcan caá. Pánih bidcan, queétdih teo wáacadih wā jūúwúp be. Dawá ï yéjeat jíib iiguípna bejnit déejidih túi ʉbat túut niijná, queétdih wʉn wāhʉdh wā jūúwúp be, Jesús ãt niñjíp wʉt jñ.*

*Jéih encanni Bartimeodih Jesús ã booaat
(Mt 20.29-34; Lc 18.35-43)*

46 Túttimah, Jesús ã bohénit bíícdih Jericó tútchiboó ït juibínap wʉt jñ. Juibínit, ï waad yábac bejechah, queétdih dawá ït péenap wʉt jñ. Páant ï yabac bejechah, jéih encanni, Bartimeo wʉt jumni, namá jwējdih dinero ʉúbh chúudna ãt chājap wʉt jñ. Caán Timeo ã wāúh wʉt jñ.

47 Pánih chúudnit, Jesús wā ï yap bejechah joinít, Bartimeo nin pah ãt niñj ej jwíhip wʉt jñ:

---

* **10:43** Lc 22.25-26 * **10:44** Mt 23.11; Mr 9.35; Lc 22.26 * **10:45** Lc 22.27; Jn 13.12-15

—¡Jesús, David j̄aima, Dios ã wahni, weemdíh ma j̄ĩgah en teo wáacá! ãt niíj ejep w̄ut j̄ĩ.

⁴⁸ Obohjeéhtih, páant ã niíj ejechah joinít, cãacwã caandíh ãt j̄ũihñ̄ap w̄ut j̄ĩ:

—Pánih ejcan, ma laihca bojoó, ãt niijíp w̄ut ȳah j̄ĩ.

Obohjeéhtih, páant ã niíj j̄ũihñ̄uchah ȳahna, Bartimeoboó chah w̄épép ãt ejep w̄ut j̄ĩ.

—¡David j̄aima, Dios ã wahni, weemdíh ma j̄ĩgah en teo wáacá! ãt niijíp w̄ut j̄ĩ.

⁴⁹ Bartimeo páant ã niíj ejechah joinít, bejna ȳahna, chãonít, nin pah Jesús ãt niijíp w̄ut j̄ĩ:

—**Caán ã j̄ũúwá naáh**, ãt niijíp w̄ut j̄ĩ.

—Ma weñeé. Ma ñah ñ̄uhhú. Meemdíh ‘J̄ũúwá’, ã niijná caá, caandíh ãt niijíp w̄ut j̄ĩ.

⁵⁰ Páant ã niijíchah joinít, ãih jih bóo yégueh chódih ãb yoh jéena, ñah ñ̄ahnit, Bartimeo Jesús pebhna ãt bejep w̄ut j̄ĩ.

⁵¹ Páant ã pebhna j̄uibínachah, Jesús caandíh nin pah ãt niíj ãb̄h joyóp w̄ut j̄ĩ:

—**¿Dedé dée tigaá meemdíh wã chãjbi?** ãt niijíp w̄ut j̄ĩ.

—Bohéní, búdí wã eníhna caá, ãt niíj jepahap w̄ut j̄ĩ.

⁵² —**Ma bejeé. Weemdíh ma táí jenah joyát j̄íib enni ma jamna caá**, Bartimeodih ãt niijíp w̄ut j̄ĩ.

Jesús páant ã niijíchahjeh, Bartimeo ãt jéih enep w̄ut j̄ĩ, b̄uca. Pánih ennit, Jesús ã bejechah, Bartimeob̄ut ãjeéh ãt bejep w̄ut j̄ĩ.

11

*Jesúswã Jerusalénna ã waadát
(Mt 21.1-11; Lc 19.28-40; Jn 12.12-19)*

¹ Jericó tútchimant bejnit, Jesús ã bohénit biíc dih Jerusalén tútchina ãt bejep wut jĩ. Caán tútchidih ã juibíát pínah játih, Betfagé tútchibit, Betania tútchibitbut pehbbit ãt juibínap wut jĩ. Olivo dah jeé páujdih bóo tútchina wut jĩ. Caánboó juibínit, chénewã ã bohénitdih caán bainí tútchina Jesús ãt wahap wut jĩ.

² —Con pehbbit bóo tútchibitna ãi bejeé. Caaná juibínit, chéoni burro wúúhdih ãi enbipna caá. Cãacdih duo jwáhcani caá. Caandih ãi wataáp. Watnit, ãi ub jũúwá.

³ Bitã ãi watatdih ennit, ‘¿Dépanih tigaá caandih ãi wat?’ ã niijíchah, ‘Jwĩ Maáh caandih ã ub jwuhat tãutãp be. Á náhatdih chãj péã, ã jwúubabipna caá’, queétdih ãi niijí, Jesús ãt niijíp wut jĩ.

⁴ Jesús páant ã niijíchah joinít, ãt bejep wut jĩ. Juibínit, jéc pebh chéoni, namáboó ãhni, burro wúúhdih ãt enep wut jĩ. Ennit, caandih ãt watap wut jĩ.

⁵ Caan pébh en ãhnit, nin pah ãt niijíp wut jĩ:
—¿Dépanih tigaá caandih ãi wat? ãt niijíp wut jĩ.

⁶ Páant ã niijí úbh joyóchah joinít, Jesús ã niijátji pah queétdih ãt jepahap wut jĩ.

—Páant ta tigaá. ãi ub bej jwuhúá, ãt niijíp wut jĩ. Páant ã niijíchah joinít, Jesús ã páñapboó ãt ub bejep wut jĩ.

⁷ Pánih ub juibínit, ãih jih bóo yégueh chóodih too dugnit, burrodih ãt cáagap wut jĩ. Cáag péanachah, burrodih páuh laabnít, yéguehjih Jesús ãt chúudãp

wut jĩ. Pánih chúdnit, Jesús wã Jerusalén tútchina ït bejep wut jĩ.

⁸ Dawá cáacwã ïih jih bóo yégueh chóodih namáboó ït jwej waáwáp wut jĩ. Bitabut tútchi jwëjdih ï bóodniji táam núonadih ub jũóhnit, namáboó ït jwej waáwáp wut jĩ. ïih yégueh, táam núonadihbut namáboó jwej waóhna, Jesús ï maáh pínah ã jumatdih jũutna ït chãjap wut jĩ.

⁹ Páant Jesús wã ï bejehah, ã waáwáp mant, ã méimant péenitbut nin pah ït niúj ejep wut jĩ:

—¡Diosdih jwĩ wëi naóh jĩh! ¡Hosana, nin Dios ã wahni jwiít judiówãdih teo wáacni pínah ã túi jumnaáh!*

¹⁰ Jwĩ nœo David ã maáh jumatji pah nin jũóhni ã jwúb maáh jumbipna caá. ¡Túina caá ã maáh jumat pínah! ¡Túina caá, Paá! ¡Meém caá mat wahap! niijná ït chãjap wut jĩ.

¹¹ Pánih bejna, Jesús wã Jerusalén tútchina jwibínit, Dioih muná ït waad béjep wut jĩ. Pánih waad béjnit, Jesús nihatdih ãt táoh en jibip wut jĩ. Táoh en péanit, tœo ñáh jũwúchah, Betania tútchina Jesús doce ã bohénit biíc dih ãwudih ït jwúb bejep wut jĩ.

*Jesús higuera nahdih ã wnat tútat
(Mt 21.18-19)*

¹² Táltimah bóo yeó jáapdih queét Betania tútchidih ãonitji Jerusalén tútchina ït jwúb bejep wut jĩ. Pánih bejnit, nœgúp wanna, higuera túi wawá jumni nahdih yúp en bojnit, Jesús ãih quehedih bididih ãt bejep wut jĩ.

---

* 11:9 Sal 118.25-26

13 Obohjeéhtih, táini wawá jamna yuhna, quehcat láa ã jmmchah, áih quehe át wihcap wut jĩ.

14 Pánihna, ã quehcatdih enna, nin pah Jesús caan náhdih át niijíp wut jĩ:

—**iMa quehcah, cãacwã míih quehedih ï jwúub jeémpcan niít!** át niijíp wut jĩ.

Caan náhdih páant ã niijíchah, ã bohénit ït joyóp wut jĩ.

Jíib chãjnitdih Dioíh mmmánt Jesús ã jãih ñmmn bácaat

(Mt 21.12-17; Lc 19.45-48; Jn 2.13-22)

15 Páant niij péanit, Jerusalén tútchina ït bejep wut jĩ. Caanná juibínit, Dioíh múú jóocmant bóo juúhdih ït jwúub waad béjep wut jĩ. Pánih waad béjnit, bií dée jíib chãjnitdih Jesús át jãih ñmmn bácanap wut jĩ. Dinero túut nmmnít cãacwãih cáagat naanádih, jopwãdih jíib chãjnitíh chúudat naanádihbút át ub yoh áacanap wut jĩ.

16 Pánihna, bií déedih jírónih ub yabac bejnitdih Jesús át jãih jwúuba bojop wut jĩ.

17 Pánih jãih baca péanit, caánboó jmmnitdih Jesús nin pah át niij bohénap wut jĩ:

—**Dios naáwátdih naóh yapani jon jãtih nin pah át niij daacáp tají:** ‘ “Wíih múú nihát baácmant moón weemdíh úbát pínah múú caá”, Dios ã niijíp be’, át niij daacáp tají.* Obohjeéhtih, cãacwã Diosdih úbúdh ï juyúchah yuhna, yeéboó queédih yeenit nmmná caá ñi chãjap. Pánih chãjnit, Dioíh mmdíh yéejana, nmmnít ï jumat pínah múú chãjna caá ñi chãjap,* Jesús queédih át niijíp wut jĩ.

* 11:17 Is 56.7 * 11:17 Jer 7.11

18 Páant Jesús ã niij bohéatdih joinít, dawá cãacwã búdí ít joí wáhi bejep wut jĩ. Í joí wáhi bejatdih jéihnit, sacerdotewã í maáta, Moisés ã wutajjidih bohénitbut cãacwãboó queétdih cádahnit, Jesúsboodíh í jwúub péeat pínahdih ít úmnap wut jĩ. Jesús Dioíh mæúdíh páant ã niijíchah joinít, caandíh úmna, nin pah ít míic niijíp wut jĩ: “¿Ded pah tigaá caandíh jwĩ jéih mao yohbi?” ít niijíp wut jĩ.

19 Tõo ñáh jũúwáchah, Jesús wã Jerusalén tátchimant ít jwúub bac bejep wut jĩ, páant mantih.

Higuera nah ã wunat

(Mt 21.20-22)

20 Túttimah bóo yeó jáap, Jerusalén tátchina jwúub aab béjna, higuera nahjidih ít enep wut jĩ. Caan náh átát wanah bejep wut jĩ.

21 Caan náh ã wunatdih ennit, Jesús ã niijátjidih náhninit, Pedroboó caandíh nin pah át niijíp wut jĩ:

—¡Bohéní, ma enee! Higuera nah ma wunat túutni jáantjeh át wanah bejep tagaá, át niijíp wut jĩ.

22 —Dios ã wēpatdih ñi túi jenah joyoó.

23 Yoobópdi h yeebdíh wã naóhna caá. Diosdih túi jenah joinít, ‘Weém wã úbát pahjeh ã yapbipna caá’, ñi niij jenah joyóchah, ñi niiját pahjeh ã yapbipna caá. Dios ã wēpatdih túi jenah joiná, nin jeedíh búdí mænna ñi bejat túutuchah, ñi niiját pahjeh ã yapbipna caá.*

24 Nin pah yeebdíh wã jwúub naóhna caá. Diosdih úbhna, ‘Wã úbát pahjeh tigaá weemdíh ã

* 11:23 Mt 17.20; 1Co 13.2

wāhup', niij jenah joinít, ñi uúbát dih ñi bíbohbi pna caá.

²⁵ Obohjeéhtih, Diosdih ñi uúbát pínah jãtíh, yeebdíh bita yeejép ì chãjatjidih ñi íj yayaá. Páant ñi íj yayáchah ennit, yeébbóó ñi yéej chãjatdih jwí íp jeáboó jumnibat ã íj yaibí pna caá.*

²⁶ Obohjeéhtih, yeebdíh yeejép chãjnitdih ñi íj yaicáh ennit, jwí íp jeáboó jumni bíc yoobó ñi yéej chãjatdih ã íj yaicán níit, Jesús queétdih át niijíp wut jĩ.

Jesús ã wēpat

(Mt 21.23-27; Lc 20.1-8)

²⁷ Páant niij béjna, Jerusalénna Jesús wã ìt juibínap wut jĩ. Pánih juibínit, Dioíh mæú jóocmant bóo juúhdih ìt táoh enep wut jĩ, páant muntih. Páant Jesús ã táoh enechah, sacerdotewã ì maáta, Moisés ã wutajjidih bohénit, jwiít judíowãdih waóhnit bííc dih ã pebh juibínit,

²⁸ nin pah caandíh ìt niij uúbh joyóp wut jĩ:

—¿Deíh wēpatjĩh tibeé jwín páant ma chãj? ¿Déhe tibeé meemdíh páant ã wut? ìt niijíp wut jĩ.

²⁹ —Yeebdíh caá wã jwíh uúbh joibíp. Weemdíh ñi túi jepahachah, weembát ñi uúbh joyát dih wã jepahbi pna caá.

³⁰ ¿Juan yeebdíh ã daabánachah, déhe tibeé caandíh át daabáát tútji? yeéb ñi jenah joyóchah. ¿Dios át wutjican taniít? ¿Cãacwãboó níit caandíh ìt daabáát tútjip? ñi jenah joyóchah, Jesús queétdih át niijíp wut jĩ.

³¹ Páant ã niijíchah joinít, queétjeh nin pah ìt míc niijíp wut jĩ: “¿Ded pah tigaá jwí niij jepahbi?

* 11:25 Mt 6.14-15

‘Dios Juandih ãt wutup tajĩ’, jwĩ niijichah, ‘Páant ã jumuchah yuhna, ¿dépanih tijí caandíh ñi jepahcan?’ jwiít dih ã niij jãihbipna caá.

³² Obohjeéhtih, nitboó ‘Juan Dios naáwát dih naóh yapani yoobát ã jumup jĩ’, ã niij jenah joiná caá. Páant ã niij jenah joyóchah, jwiítboó ‘Cãacwãjeh caandíh ãt daabáát túutjip taga’, jwĩ niij jepahachah, queét jwiít dih ã iijbipna caá”, ãt míc niijíp wut jĩ. Pánihna, sacerdotewã ã maáta, Moisés ã wutatjidih bohénit, jwiít judíowãdih waóhntitbut cãacwãdih ãt úumap wut jĩ.

³³ Pánih úumnit, Jesús dih nin pah ãt niij jepahap wut jĩ:

—Juandih daabáát túutnidih jwĩ jéihcan caá, ãt niijíp wut jĩ.

—Caán láa bácah weemdíh wutnidih weembát yeebdíh wã naóhcan niít, Jesús queétdih ãt niijíp wut jĩ.

12

*Jiwá iguúhadih yeejép teo wãhntit naáwát
(Mt 21.33-46; Lc 20.9-19)*

¹ Páant niij péanit, Jesús nin ã jenah joiní naáwátjĩh cãacwãdih ãt niij bohénap wut jĩ: “**Biíc newé jiwá iguúhdih ã momop be. Mom péanit, wáihyat júdudih chãj péa, caán iguúhdih ã báuh chuñat pínah mũudíhbut ã chãjap be. Pánih chãj péa, jap bóo mũudíhbut ã chãjap be, caán iguúh wãapdih ã en dawát pínah niijná. Caandíh chãj péa, bitadilh en dawát túutnit, caán biíh baácboó jib jwuhudih ã bejep be.***

---

* **12:1** Is 5.1-2

2 Túttimah, iguíh ei láa caandíh teo wāhndih āih iguíh wáapna ā wah bojop yuh be, āih iguíh jíibdih ā wábat pínah niijná.

3 Obohjeéhtih, caanná ā juibínachah, iguíhadih en daonítboó caandíh teonit, ĩ maáhdih jíib wahcanjeh, ĩ pūi ñuun yóh jwáuba bojop be.

4 Túttimah, iguíha mínah biíh caandíh teo wāhndih ā jwáub wahap yuh be, páant muntih. Obohjeéhtih, ā juibínachah, caandíhbut yeejép niijnít, āih wao dáhdih ĩ dáuc mawap be.

5 Páant ĩ chājat túttimah, biíhdih ā wah bojochah, wápchi en daonít caandíh ĩ mao yohop be. Dawá bitadihbut ā wahachah, biquínadih mao yohnit, bitadih ĩ yeejép chājap be.

6 “Caán iguíha mínahdih ā wūúh, bádí ā oinijeh ā jūdhdup be. Pánihna, ā wūúh ā oinidih ā wahap be, buca. Pánih wahnit, nin pah ā niij jenah joyóp yuh be: ‘Wā wūúhboodíh ĩ túi chājbipna caá’, ā niijíp be.

7 Obohjeéhtih, wápchi en daonítboó queéjtjeh nin pah ĩ míic niij wéhenap be: ‘Nin wápchi mínah wūúh caá. Caandíh jwĩ mao yoh jíih, behe ā wunat túttimah, nin jwĩh wáap ā jumat pínah niijná’, queéjtjeh ĩ míic niijíp yuh be.

8 Páant niijná, caandíh mao yohnit, wápchi jwějboó āih bácahjidih ĩ yohop be.

9 “¿Wápchi mínah jwáub juibínit, ded pah tigaá caán wápchidih en daonítidih ā chājbi? Nin pah queétdih ā chājbipna caá: Queétdih mao yohnit, bitaboodíh caán wápchidih ā en dawát túutbipna caá.

10-11 ¿Dios naáwátidih naóh yapani ā daacátjidih yeéb ñi bohécannit jíi? Nin pah át niij daacáp tajj:

‘Muu teonit túini jee dáhnadih ñíonit, ï náahcanni dahdih ï yohop yah be. Obohjeéhtih, caán ï yohni dahdihjeh tigaá Dios ã ñíwip. Caandih ñíonit, áih muu pánihnidih chājna, choójboó caan dáhdih ã jwíih jwejep be, caán muudih táí jenah enat túut niijná. Caán jee pánihni Dios ã wahni pínah Cristo tigaá. Páant ã chājachah ennit, jwiítboó caandih búdí jwí wēina caá’, át niij daacáp tajī”, (Sal 118.22-23)

Jesús queétdih át niijíp wut jī.

¹² Páant ã niijíchah joinít, sacerdotewã ï maáta, Moisés ã wutatjidih bohénit, jwiít judíowã jwí maáta bíicdih nin pah ít niij jenah joyóp wut jī: “Jesús iguñhadih en daonít naáwátjīh jwiít dih jūihna caá ã chājap”, ít niijíp wut jī. Páant niij jenah joinít, Jesús dih ít tewíhip wut yah jī. Obohjeéhtih, cāacwādih úmnnit, caandih teocanjeh, ít bejep wut jī.

*Romano maáta ï úbát túutni dinero júdu
(Mt 22.15-22; Lc 20.20-26)*

¹³ Pánih bejnitji fariseowã ï maátaboó biquína ïjeéh moondih Herodesjeéh moondihbut, Jesús pebhna wahna, caandih ít úbh joyát túutur wut jī, Jesús mácah ã jepahachah, caandih naóh yacat túut niijná.

¹⁴ Pánihna, Jesús pebhna juibínit, queét yeenit-boó caandih nin pah ít niij úbh joyóp wut yah jī:

—Bohéní, yeecanni jumna, Dios ded pah jwiít dih ã chājat túutatdih yoobópdih ma bohéatdih jwí jéihna caá. Ded pah cāacwã ï niijíchah, maáta ï jumachah yahna, úmcanjeh yoobópdih mapī

naóhna caá. Páant yoobópdi naóhni jumna, nin jwĩ wábh joyátid ma jepahaá: ¿Roma baácid moón ĩ maáh César ã wábat túatni núodid caandíh jwĩ wáhuchah, ã táí niít? ĩt niijíp wut jĩ.

¹⁵ Páant ĩ niij wábh joyóchah, ĩ yeeatid jéihnit, nin pah Jesús queétid ãt niij jepahap wut jĩ:

—Yeéb yeenit, ¿dépanih tigaá weemdíh mácah ñi jepahat túat? Ñi bíbohni dinero júdudih weemdíh ñi wáhuá, wã en jwúhat pínah niijná, ãt niijíp wut jĩ.

¹⁶ Páant ã niijíchah joinít, caandíh bíic júdu ĩt wáhap wut jĩ. Páant ĩ wáhuchah, caán júdudih ennit,

—¿Nin júduboó deih móot, deih wut tigaá ã jum? queétid ãt niijíp wut jĩ.

—Cesaríh móot, áih wátbu ã jumna caá, ĩt niij jepahap wut jĩ.

¹⁷ —Caán láa bácah nin júdu Cesaríh pínah caá. Pánihna, áih pínah ã jumuchah, caandíh wúhat caá náahap. Obohjeéhtih, Dioíh pínah mácah ã jumuchah, Diosboodíh ñi wáhuá, Jesús queétid ãt niijíp wut jĩ.

Páant ã niij jepahachah, ĩt joí wáhi bejep wut jĩ.

*Căacwă ĩ jwúub boo pud júúwát
(Mt 22.23-33; Lc 20.27-40)*

¹⁸ Páant queétid ã jepahat túttimah, biquína saduceowă jwúh Jesús pebh ĩt juibínap wut jĩ. Queét saduceowă “Căacwă wunna, ĩ jwúub boo pud júóhcan niít”, niijnít ĩ jumap jĩ.*

¹⁹ Páant niij jenah joinít, nin pah Jesúsdi ĩt niijíp wut jĩ:

---

* 12:18 Hch 23.8

—Bohéní, nin pah Moisésji át niíj bohénap tají: ‘Weép jeñé weh wihcanjeh ã wɛnɛchah, ã úudboó weép jeñé áajidih jwúub áa jumat náahap. Pánihna, ã úudboó áa wih jwɛhcanni ã jumɛchah, éemp wɛnnihdih ã bíboho naáh, ã úud jeñé báadhda weh pah í weh jumat pínah niijná’, Moisésji át niíj daacáp tají.*

20 Biíc weh sietewã í jumɛp be. Weép jeñéboó áa jum, weh wihcanjeh ã wɛnɛp be.

21 ã úudboó weép jeñé áajidih ã jwúub áa jumɛp yuh be. Páant áa jumat túttimah, weép jeñé pah-jeh mɛntih, weh wihcanjeh caanbát ã wɛnɛp be. Túttimah bóobut weép jeñé áajidih jwúub áa jumna yuhna, caanbát weh wihcanjeh ã wɛnɛp be.

22 Páant míicjeh queét nihat í buúd beedép be. Páant mi weha mána í wɛn beedát túttimah, í áajibut mi wɛnɛp be.

23 Pánihna, queét nihat siete í áaji, nihat í jwúub boo pud júúwáchah, ¿ded áa tigaá mi jumbi? Jesúsdiht í niíj úubh joyóp wɛt jí.

24 Páant í niijíchah joinít, Jesús queétdih nin pah át niíj jepahap wɛt jí:

—Dios naáwát dih jéihcan, ã wēpatdihbut jéihcan, yeéboó yoobóp dih jenah joicánnit caá.

25 Wɛnnitji í jwúub boo pud júúwát túttimah, jeáboó jumna, ángelwã pah áa wihcannit í jumbipna caá.

26 Obohjeéhtih, wɛnnitji í boo pud júúwát pínahdih yeéb ñi jéihyatdih náah yacna, nin pah wã naónna caá: Moisésji iigní chálidih ã enatjidih nin pah át niíj daacáp tají: ‘Dios nin pah weemdih

* 12:19 Dt 25.5

ã niijíp jĩ: “Weém Abraham, Isaac, Jacob ï Maáh caá”, ã niijíp jĩ’, Moisés ãt niij daacáp tajĩ.*

27 Ì wunat túttimah yuhna, ‘Ì Maáh caá’, Dios ãt niijíp wut jĩ. ‘Ì Maáh caá’, ã niijátjidih joinít, báadhnit ï jummatdih jwĩ jéihna caá. ¡Dios báadhnitdihjeh maáh ã jumna caá! Pánihna, ‘Wunntitji ï jwúub boo pud júóhcan niít’, niij jenah joiná, yoobópdiñ ñi jenah joicán caá, ãt niijíp wut jĩ.

*Chah jenah joyát wutat
(Mt 22.34-40)*

28 Moisés ã wutatjidih bohénitjeéh jumni Jesúswā pebh juibínit, ï míic wéhenachah, ãt joyóp wut jĩ. Jesús ã táí jepahachah joinít, nin pah caandih ãt niijíp wut jĩ:

—¿Dios jwiítidih ã wutat deddih tigaá chah jenah joyát náah? ãt niijíp wut jĩ.

29 —Nin wutat caá chah ã jumup: ‘Yeéb judíowā nindih ñi joyoó: Dios ñi Maáh, biícjeh tigaá ã jumup.

30 Páant ã jumuchah, chah jenah joí, táí jepahnit, wēinit, caandih búdí ñi oyoó’, Moisés ãt niij daacáp tajĩ.*

31 Caán wutat nump, nin biíh wutat ã jumna caá. ‘Meemjéh ma míic oyat pah mantih, bitadihbat búdí ma oyoó’, ãt niij daacáp tajĩ.* Caán chéne wutatna nihat biíh wutatnadih chah jenah joyát pínah ã jumna caá, Jesús caandih ãt niijíp wut jĩ.

32 —Páant tigaá Bohéní. Yoobópdiñ tigaá ma niijíp. Dios biícjeh tigaá báadhni. Biíh wihcan caá.*

* 12:26 Ex 3.6 * 12:30 Dt 6.4-5 * 12:31 Lv 19.18b * 12:32 Dt 4.35

33 Páant ã j̄m̄uchah, caandíh chah jenah joí, túi jepahnit, wēinit, oyat caá jwiitdih náahap. Jwĩ míc oyat pahjeh bitadihbut oyat caá náahap. Nuñúpdih mao cáonit, Diosdih jwĩ weñechah, ã túina caá. Páant ã túyuchah yuhna, Diosdih, cáacwādihtbut jwĩ oyat caá chah ã náahap. Meém páant ma niiját yoobópdiht tiguaá, Jesúsdiht ãt niijíp wut jĩ.*

34 —Dios ma maáh ã j̄mat pínah bainí caá meemdíh ã j̄dh̄up, Moisés ã w̄tatjidiht bohénidiht Jesús ãt niijíp wut jĩ.

Páant ã niijíchah joí úm̄nit, bita ãt uúbh joicáp wut jĩ.*

¿Cristo déhe ã j̄uma tiguaá?

(Mt 22.41-46; Lc 20.41-44)

35 Dioíh m̄udíh waadníht, Jesús nin pah ãt niij bohénap wut jĩ:

—‘Dios ã wahni pínah Cristo David j̄uma ã j̄mbipna caá’, Moisésji ã w̄tatdih bohénit ã niij naóhna caá. ¿Páant niij naóhna, ded pah niij bohé tiguaá ã chãj?

36 Davidjijeh Túini Espíritu ã w̄tuchah, nin pah ãt niij daacáp tajĩ:

‘Diosboó wã Maáhdih nin pah ã niijná caá: “Wã j̄ehyepmant bóo b̄wámant ma ch̄udú. Pániht ch̄udnit, nihatdih ma w̄tuchah, meemdíh en j̄aihnihtdih wã yap yohat túatbipna caá”, ã niijná caá’, Davidji ãt niij daacáp tajĩ. *(Sal 110.1)*

37 Páant niij daácnit, Davidji Cristodiht ‘Maá’, ãt niijíp wut jĩ. Páant ã niijíchah yuhna, ¿ded pah tiguaá

* 12:33 Os 6.6   * 12:34 Lc 10.25-28

Cristo David jaima ãt jamji? Jesús queétdih ãt niij ùbh joyóp wut jĩ.

Páant ã niij bohénachah, dawá caandih ãt táí wēi joyóp wut jĩ.

*Moisés ã wutajidih bohénit ã táicat
(Mt 23.1-36; Lc 11.37-54; 20.45-47)*

³⁸ Páant niij péanit, Jesús nin pah queétdih ãt jwúb niij naóh bohénap wut jĩ: “**Moisés ã wutajidih bohénit ã yéj chãjatdih ã táí eneé. Páant queét ã chãjat pah ã chãjca bojó. Queét maátni yégueh táini chóo ðonít, cãacwã ã enepdih ãpĩ táoh jib bejna caá. Bí dée jíb chãjapboó bita queétdih táí wēi jwãáh ùbãtdih ãpĩ náahna caá.**

³⁹ Jwiit judíowã jwĩ bohéat mūdih waáwãpboó ãpĩ chũdna caá, nihat queétdih ã táí wēi enat pínah niijná. Nũmah jeémépboobát bejnit, waáwãpboó mícjeh chũdna, ãpĩ wēina caá.

⁴⁰ Obohjeéhtih, queét éemp wũnnit yaádih mũnádih ãpĩ dúuc wáina caá. Páant queét yaáhdih dúuc wáina yuhna, cãacwã ã enepdih Diosdih maatãpdih ãpĩ ùbhna caá, queétdih ã wēi enat pínah niijná. Páant ã chãjat jíb Dios queétdih búdí ã peéh chãjbipna caá”, Jesús ãt niijíp wut jĩ.

*Éemp wũnnih Diosdih mi wãhat
(Lc 21.1-4)*

⁴¹ Judíowã ã wũhni dinero ámohat pah pebh Jesús ãt chũdup wut jĩ. Pánih chũdna, cãacwã caan páihdih dinero ã yacachah, ãt enep wut jĩ. Caán dinero Dioih mūdih ã ámohochah, ã jíb chãjat pínah ãt jamup wut jĩ. Dawá bí dée bíbohnit caan páihdih búdí dinero ãt yacap wut jĩ.

42 Obohjeéhtih, éemp wənnih moh yéejnihboó caan páih pebh jəibínit, chéne júduna cobrejĩh ĩ chājnijidih mit yacap wət jĩ. Caán júduna namp bainí jĩib jumni át jumap wət jĩ.

43 Caán júdnadih mi yacachah ennit, ā bohénitdih ā pebhna jūwát tútnit, nin pah Jesús queétdih át niijíp wət jĩ:

—Yoobópdih yeebdíh wā naóhna caá. Nint éemp wənnih moh yéejnihboó bita nihat ĩ wəhat chah mi wəhap be.

44 Bitá dawá bíí dée bíbohnit, búdí ĩ wəhachah yəhna, queétoó páantjeh búdí ĩ bíbohna caá. Obohjeéhtih, nint moh yéejnihboó nihat mi jeémát pínahdih mi jĩib chājat déejibitdih mi wəh beedánap be, át niijíp wət jĩ.

13

Dioíh məndíh bita ĩyohat pínah

(Mt 24.1-2; Lc 21.5-6)

¹ Páant niij péanit, Dioíh məmánt ĩ bac bejehchah, bíic ā bohéni nin pah át niijíp wət jĩ:

—jBohéní, ma eneé! Nin məú búdí jee dáhnajĩh ĩ chājni gətáini məú nihcan niít? át niijíp wət jĩ.

² —Túttimah, jwiít judíowādh eníhcannit jəinít, nin jwĩ enni búdí məú, nin jee dáhnadihbat, ĩ yoh beedábipna caá. Bíic jee dáh bíih dahjih lajni ā wihcan niít, Jesús caandíh át niijíp wət jĩ.

Péeni yeó jáap jātih ded pah ā yapat pínah

(Mt 24.3-28; Lc 21.7-24; 17.22-24)

³ Túttimah, Jesús wā Olivo jeená páuh laab béjnit, Dioíh məú ā táí jígohopboó ĩt jəibínap wət jĩ. Caaná

jáibínit, Jesús yuúpbit ã cháuduchah, Pedro, Santiago, Juan, Andrésjñh ã pebh jáibínit, nin pah caandíh ít niijíp wæt jñ:

4 —Ma naáwá jwiít dih. ¿Débólíh tígáá meém ma niiját pah ã yapbi? ¿Péeni yeó jáap játih ded pah tígáá ã jwíh yapachah, jwí enbí? ít niij uúbh joyóp wæt jñ.

5 —Yeéb ñi túi chãja chaáh. Bitá ã yeeatdih ñi joicá bojoó.

6 ‘Weém Cristo caá’, niij yeenit, dawá ã jũóhbipna caá. Páant ã yeenachah joinít, Diosdih cádahna, túut nuumnít, páant niijnítboodíh dawá ã péebipna caá.

7 “Pebhbit jumnit ã míc mawatdih, yuúp jumnit ã míc mawat doonádihbut ñi joibípna caá. Pánih joiná yuhna, caandíh búdí ñi jenah joicá bojoó. Páant ã yapbipna caá. Obohjeéhtih, páant ã yapachah yuhna, péeni yeó jáap pínah páantjeh ã jedh jwuhbipna caá.

8 Caán láa bíic baác dih moón bíih baác dih moonjñh ã míc maobipna caá. Nihat baácboó búdí míc mawat ã jumbipna caá. Dawá pebhboó nuugúp láa, baác méméatbut ã jumbipna caá. Páant ã yapachah yuhna, nin baác dih moón chah yeejép ã yapat pínah ã jedh jwuhbipna caá.

9 “Páant ã yapachah ennit, yeebjéh ñi túi chãja chaáh. Bitá yeebdíh teonit, maátadh ã wãhuchah, jwiít judíowã jwí míc wáacat muúboó ã pũibipna caá. Páant ã chãjachah, wíihwã ñi jumát jíib, tútchidíh moón maátadh, queét chah maátadhbut bitá yeebdíh ã naóh yacbipna caá, ã peéh chãjat pínah niijná. Páant queét pebh ñuhnít, wíih túini doonádih queétdih ñi naóhbipna caá.

10 Péeni yeó jáap játih túini doonádih nihát baácđih moondíh naóh bohéát caá náahap.

11 Yeebdíh peéh chājat túutni pebhna ĩ ub be-jechah, ‘¿Caandíh ded pah wā naóhbi?’ ñi niúj jenah joicá bojoó. Caanná ñi jumuchahjeh, ñi naáwát pínahđih Túini Espírituboó yeebdíh ā jéihyabipna caá. Páant ā niijátđih joinít, ñi naóh yapanaá. Pánih naóhna, ñi jenah joyátjłhjah ñi niijcán niít.*

12 Caán láa biíc ā úuddih, biíhboó ā úud jeñédih mao yohat túutna, ĩ wāhbipna caá. ĩ ĩp ā wehđih, ĩ wehboó ĩ mánadihbut mao yohat túutna, ĩ wāhbipna caá.

13 Pánihna, wíihwā ñi jumát jíib nihát yeebdíh ĩ eníhcan niít. Páant yeejép ñi yapna yuhna, weemdíh ñi cádahcah, péeni yeó jáapđih yeebdíh wā túi úbbipna caá.*

14 “Bita ĩ pāpnidih Diosđih weñat muú díitboó jwe-jnit, cāacwā caánboodíh weñaat túutna, caán muú ā túyatđih ĩ yéejanachah, ñi enbipna caá. Diosđihjah cāacwā ĩ úúbat muú ā jumuchah, caán pāpnidih caánboó jwejcat caá náahap. Dios naáwátđih naóh yapani Danielji, caandíh āt naóh daacáp tají.* Caán ā daacátjđih ennit, ñi túi beh joyoó. Caanjłh yeejép ĩ pāpni ā jumuchah ennit, Judea baácboó jumnit, jeéboó ĩ jweí púuh laab béje naáh.

15 Caán láa cāacwā tubit yeejép ĩ yapachah, waícanjah ĩ jweí ñáo púuh laab béje naáh. Ded muú chahmant bóo coahboó jumni dei bejnit, áih bií déedih úbđih waadcánjah, yoobópdih ā jweí béje naáh.

---

* **13:11** Mt 10.17-20; Lc 12.11-12   * **13:13** Mt 10.22   * **13:14** Dn 9.27; 11.31; 12.11

16 Wápchiboó jumni áih yéguenadih ubudih ã jwúub bejca bojo naáh.*

17 Caán láa wudu jumnit yaádh, ì wehdih túhñitbut ì jweyéchah, queét yaáhdih chah ã buobipna caá.

18 Nin pah Diosdih ñi niíj úubú: ‘Mah noój láa ã jumuchah, páant yeejép ã yapca bojo naáh’, caandíh ñi niíj.

19 Caán yeó jáapnadih cãacwã tubit yeejép ì yapbipna caá. Nin baácdih Dios ã chãjat túttimah, cãacwã yeejép ì yapna yuhna, péeni yeó jáapnadih chah yeejép pohba ì yapbipna caá. Páant yeejép ì yapat túttimah, ì jwúub yeejép yapcan niít.*

20 Tubit yeejép yapat pínah daocánni yeó jáapna Dios ã jwejjwuhbipna caá, ã ñíonitboó ì jéih buujáát pínah niijná. Páant ã chãjcah nihna, ded áta buujácan tagaá.

21 “Caán láa det yeebdíh ‘Ñi eneeé. Ninjìh caá Cristo ã jumup’, ì niijíchah, ‘Conjìh caá Cristo ã jumup’, bitabut ì niijíchah, ñi joyáh bojóó.

22 Caán láa dawá yeenit ì jumbipna caá. ‘Weém Cristo caá’, niíj yeenit, ‘Weém Dios naáwátdih naóh yapani caá’, niíj yeenitbut ì jumbipna caá. Cãacwã ì en wúhi bejat pínah niijná, úum náah jumnidih ì chãj jútupna caá. Páant ì chãjatdih ennit, Dios ã ñíonitboó ì yeeatdih joiná, Diosdih cádahnit, queétdihjeh ì péeat pínahdih ì náahbipna caá.

23 Páant ã yapat pínah jãtìh, yeebdíh wáát naóhna caá, caandíh ñi túi jéihyat pínah niijná. Páant wã naáwátjidih náhninit, yeebdíh yeenitdih joicát túut niijná, ñi túi chãja chaáh”, Jesús át niijíp wut jì.

* 13:16 Lc 17.31 * 13:19 Dn 12.1; Ap 7.14

*Nihat cãacwã úud jeñé ã jwúub dei jũúwát pínah
(Mt 24.29-35,42,44; Lc 21.25-33)*

24 “Caán láa cãacwã yeejép ĩ yapat túttimah, yeó, widhbut ã táı yeh iigcán niıt.*

25 Pánih túıt nũũmná, jeá ã méménachah, cúıwã ĩ yúug jéen bejbipna caá.*

26 Páant ã yapachah, weém nihat cãacwã úud jeñé, mah tólihjih wã dei jũóhbirna caá. Búdí wēpatjĩh, táı yeh iignı wã jwúub dei jũúwáchah, nihat cãacwã weemdıh ĩ enbirna caá.*

27 Pánih dei jũóhna, wĩh ángelwãdih nin baácboó wã wahbirna caá, nihat pehbboó wã ñıonitdih ĩ ub wáacat pínah niijná.

28 “Higuera nah ded pah ã jumadidh ñı jenah joyoó. Caan náh jáap wawá ã jumuchah ennit, jópchi ã jũúwátidh ñı jéihna caá.

29 Páant ã jumapah, nihat wã niijátji ã yapachah enna, wã jwúub dei jũúwát pínah bahni ã jedhdadidhbut ñı jéihbirna caá.

30 Yoobópidh yeebdıh wã naóhna caá. Caán láa moón ĩ wunat pínah jãtuh, wã niijátji pah bııc yoobó ã yapbirna caá.

31 Nin baác, jeábut ã bũudúchah yuhna, wã naáwátboó ã bũudcán niıt. Nihat wã niijátji pahjeh wã péabirna caá.

32 “Obohjeéhtih, wã jwúub dei jũóhni pínah yeó jáap, horadidhbut nihat ĩ jéihcan caá. Cãacwã, ángelwã, weem yuh bũca nihat jwı jéihcan caá. Wã ĩp Diosjeh caá caandıh ã jéihyer.*

* 13:24 Is 13.10; Ez 32.7; Jl 2.10,31; 3.15; Ap 6.12 * 13:25 Is 34.14; Jl 2.10; Ap 6.13 * 13:26 Dn 7.13; Ap 1.7 * 13:32 Mt 24.36

33 “Pánihna, yeebbút caán yeó jáapdih jéihcannit jumna, weemdíh túi páinit jumát túut niijná, jáanit pah Diosdih ñi túi múbú.

34 Ded pah páinit ñi jumát pínahdih nin naáwátjĩh wã bohébirna caá: Múú mínah yúúp ã jib bej jwuhát pahjeh tigaá. ã bejat pínah jãtĩh, ã pebh moondĩh ãĩh muddĩh ã túi en dawát túutur be. Biquínadih ã tewatdih ã jwejep be. Jẽcdih warniboodĩh ã jwúub jũúwát pínahdih ã túi páñat túutur be.*

35 Yeebbút ñi túi jenah joí páñaá. Múú mínah ã jwúub jũúwúchah, queét ĩ jéihcat pah, weém ñi Maáh wã jwúub dei jũóhni pínah yeó jáapdih yeebbút ñi jéihcan caá. Cheyeh, chei tac yoób, mujbai eo láa, baabáchah caá wãta dei juyúp tagaá.

36 Páant wã jwúub dei jũúwát pínahdih jéihcan, wã wútatdih páantjeh ñi chãjaá. Pánih chãjnit, báadhajeh wã jwúub dei juyúchah, ñonit pah ñi jumcan níit.

37 Pánihna, yeebdĩh wã niiját pah muntih, nihatdihbut naóhna caá wã chãjap: ¡Jáanit pah, túi teo páinit ñi jumúú!” Jesús queétdih át niijíp wut jĩ.

14

Sacerdotewã ĩ maáta, Moisés ã wútatjidih bohénit biicdih Jesúsdiħ ĩ mawíhat

(Mt 26.1-5; Lc 22.1-2; Jn 11.45-53)

1 Oveja wũúhdih jwĩ jeémát yeó jáap, Pascua ĩ niijní,* chéne yeó jáap jãtĩh paacánni pandih jwĩ jeémát yeó jáapna át jumur wut jĩ. Sacerdotewã ĩ maáta, Moisés ã wútatjidih bohénitbut Jesúsdiħ

* 13:34 Lc 12.36-38 * 14:1 Ex 12.1-27; Dt 16.1-8

mawíhna, caandíh ìt tewat túutíhip wut jĩ. Cãacwã ì encah, caandíh ì tewat pínah niijná, nin pah ìt míic niij wéhenap wut jĩ:

² —Pascua yeó jáapnadih, dawá cãacwã ì jumuchah, Jesúsdi h jwĩ tewat túutuchah, ni hat tubit ìta ìij tagaá. Pánih ìijnit, jwiít di h ìta míic mao tagaá. Pánihna, cãacwã ì encah, jwĩ tewat túutáp, ìt niijíp wut jĩ.

*Yad wili chej jumni jh Jesúsdi h mi puhwat
(Mt 26.6-13; Jn 12.1-8)*

³ Queét Jerusalén tútchiboó ì míic wéheat pónih, Jesús wã Betania tútchiboó bácah moópniji Simónih muaná jeémna ìt chãjap wut jĩ. Páant ì jeémát pónih, biíc yad wili túi chej jumni quiít di h mit ab waád jubínap wut jĩ. Caán alabastro jeejñh ì chãjni quiít diít na nardo ì niijní chej jumni yíi át jumap wut jĩ. Caán yíi búdí jíib jumni át jumap wut jĩ. Pánihna, caán quiít yapat di h dajnit, Jesús ih wao dáh di h mit puhwap wut jĩ.*

⁴ Páant mi puhwachah ennit, biquína caánboó jumnit ìt ìijip wut jĩ. Pánih ìijnit, nin pah ìt niijíp wut jĩ:

—¿Dépanih tigaá nint chej jumni yíi búdí jíib jumni di h páant mi puh peét?

⁵ Caandíh mi jíib chãj wãhna, ãta túi tagaá. Pánih jíib chãjna, biíc jópchi tewat jíib pah bóo mita jíib tewep tagaá. Caán jíib di h moh yéejnit di h mita jéih wãh tagaá, ìt niijíp wut jĩ. Páant niijnít, queét caánt di h ìt jũihñap wut jĩ.

⁶ Páant ì niij jũihñachah joinít, Jesús queét di h nin pah át niij naáwáp wut jĩ:

---

* 14:3 Lc 7.37-38

—Páant caántdih ñi niijcá bojoó. Weemdíh caánt mi túi chãjna caá.

⁷ Moh yéejnitboó ñijeéh páantjeh ï jumbipna caá. Débólih ñi teo wáaquíhna, queétdih ñi jéih teo wáacna caá. Obohjeéhtih, weémboó ñijeéh nin baácboó bahnibit wã jam jwãhbipna caá.*

⁸ Nint mi bíbohat pah bóo weemdíh páant mi chãjna caá. Wunniíh bácahjidih jwĩpĩ puhwat pah, weemdíh chej jamni yíijĩ pũohna, ï yohat pínahdih mi ámohna caá.

⁹ Yeebdíh yoobópdih wã naóhna caá. Nihat baácboó wíih túini doonádi h naóhna, nint bũũ mi chãjatjidihbut ï naóhbipna caá. Páant ï naáwáchah joinít, caántdih dawá ï náhnibipna caá, Jesús át niijíp wũt jĩ.

Jesúsdih eníhcannitdih ã dũó wáyat pínahdih Judas ã naáwát

(Mt 26.14-16; Lc 22.3-6)

¹⁰ Caán láa, Judas Iscariote, Jesús doce ã bohénitjeéh bóo, Jesúsdih eníhcannit sacerdotewã ï maátadi h ã dũó wáyat pínahdih naáwádi h át bejep wũt jĩ.

¹¹ Caandíh joinít, maáta ït weñep wũt jĩ. Páni h wẽinit,

—Meemdíh dinero jwĩ wãhbipna caá, queét Judasdi h ït niijíp wũt jĩ. Páni hna, Jesúsdih eníhcannitdih dũó wáyat túut niijná, Judas át jenah joi bídi p wũt jĩ.

Jesús ã bohénit bíicdi h ã pée jeémát

(Mt 26.17-29; Lc 22.7-23; Jn 13.21-30; 1Co 11.23-26)

---

* 14:7 Dt 15.11

12 Paacánni pandih jwĩ jeémát yeó jáapna jwĩh waadní yeó jáap, oveja wehdih jwĩ mawat yeó jáap, Jesús ã bohénit caandíh nin pah ãt niíj wábh joyóp wut jĩ:

—¿Ded muedíh tígaá Pascua jeémát dih jwiít dih ma numah jeémpbi? ¿Dedboo tígaá jeémát jwĩ chãjbi? Jesús dih ãt niijíp wut jĩ.

13 Páant ã niijíchah, Jesús chénewã ã bohénit dih wahnit, nin pah ãt niijíp wut jĩ:

—Jerusalén tútchina ñi bejeé. Caanná ñi juibínachah, wáam dahjĩh mah beoni yeebdíh ã jwááh bipna caá. Caandíh péenit, ded muedíh ã waadáchah, yeebbút ñi péé waadá.

14 Waadnít, caán muú mínahdih nin pah ñi niíj wábh joyoó: “¿Dedboo tígaá wã bohénit biíc dih Pascua jeémát dih wã numah jeémát pínah tólih ã jum?” Bohéni ã niijná be’, ñi niijí muú mínahdih.

15 Páant ñi niijíchah joinít, nihat jwĩ náahat jum beední búdí chah bóo tólih dih ã júut bipna caá. Caán tólihboó jwĩ jeémát pínah dih ñi chãjaá, ãt niijíp wut jĩ.

16 Páant ã niijíchah joinít, Jerusalén tútchina ãt bejep wut jĩ. Caanná juibínit, nihat Jesús ã niijátji biíc yoobó ãt jwááap wut jĩ. Queétdih ã júutni tólih dih waadnít, Pascua jeémát pínah dih ãt chãjap wut jĩ. Nihat chãj péenit, Jesús ã páñapboó ãt jwáub bejep wut jĩ.

17 Tõo ñáh júúwúchah, Jerusalén tútchina bejnit, Jesús doce ã bohénit biíc dih caán chah bóo tólihna waád juibínit, Pascua jeémát dih queétdih ãt numah jeémép wut jĩ.

18 Páant ï jeémát pónih, Jesús queétdih nin pah át niijíp wut jĩ:

—Yeebdíh yoobópdih wã naóhna caá. Weemdíh eníhcannitdih duó wáini pínah ñi cātíh ã jumna caá. Caánboó wãjeéh jeémpni caá, át niijíp wut jĩ.*

19 Páant ã niijíchah joinít, búdí náhni dahwanit, nihat biquínajeh nin pah Jesúsdi h it niij wúbh joyóp wut jĩ:

—¿Weém nihcan niít? ït niijíp wut jĩ.

20 —Bíic ñijeéh jumni, pandih weém bíicdih neéh jeémpni caá.*

21 Páant yeejép wã yapat pínahdih jon jātíh Dios naáwátíh naóh yapani át daacáp tajĩ. Pánihna, weém, nihat cãacwã úud jeñé, caán ã daacátji pahjeh yeejép wã yapbipna caá. ¡Obohjeéhtih, weemdíh eníhcannitdih duó wáini yeejép pohba ã yapbipna caá! Caán ã cãac jumcah, chah áta táu tagaa, Jesús queétdih át niijíp wut jĩ.

Páant ã niijíchah joinít, Jesúsdi h eníhcannitdih duó wáini pínah át bac bejep wut jĩ.

22 ã bac bejat túttimah, queét páantjeh ï jeéméchah, Jesús pandih úbnit, “Nin jeémát ma wãhat túina caá, Paá”, Diosdi h niij péanit, ã bohénitdih át daj wãhup wut jĩ.

—¡Dáa, ñi jeémé! Nin pan wĩih bácah panihni caá, át niijíp wut jĩ.

23 Túttimah, jiwá iguáh mac jumni babhbat dahdi h úbnit, “Nin babhbat ma wãhatbut túina caá, Paá”, niij péanit, queétdih át wãhup wut jĩ. Páant ã wãhuchah, queét nihat ït babhbap wut jĩ.

* 14:18 Sal 41.9 * 14:20 Sal 41.9

Páant ï babhbachah, queétdih nin pah át jwúub niijíp wut jĩ:

24 —Nin babhbat wĩih meép panihni caá. Nin babhbatdih yeebdíh wā wāhat pah, wĩih meépdih yohnit, wā wun wāhbiipna caá, dawá cāacwā Dios biícđih ï túi jumat pínah niijná.*

25 Yeebdíh yoobópdih wā naóhna caá. Nin baácboó jum jwuhna, jiwá iguúh macđih wā jwúub babhcan niít. Tátťimah, Dios maáh ã jumapboó wā jwúub babhbiipna caá, át niijíp wut jĩ.

*Pedro ã yeeat pínahđih Jesús ã naáwát
(Mt 26.30-35; Lc 22.31-34; Jn 13.36-38)*

26 Pascua jeémátdih jeémp péanit, Diosđih ït wēi ewep wut jĩ. Pánih eo péa, bac bejnit, Olivo jeená bejni namána ã bohénitđih Jesús át numah bejep wut jĩ.

27 Pánih bejna, Jesús queétdih nin pah át niij naáwáp wut jĩ:

—Yeéb nihat weemđih ñi cádahbiipna caá. Jon jātih Dios naáwátđih naóh yapani nin pah át niij daacáp tajĩ: ‘“Ovejawāđih en daoníđih wā maobipna caá. Páant wā mawachah, nihat ovejawā ï jweí peét bejbipna nacaá”, Dios ã niijná caá’, naóh yapani át niij daacáp tajĩ.* Pánihna, weemđih ñi cádahat pínahđih wā jéihna caá.

28 Obohjeéhtih, weemđih ï mao yohochah yuhna, Dios weemđih ã jwúub booaat tátťimah, Galilea baácna yeebdíh wā waóh bej pāibipna caá, át niijíp wut jĩ.*

---

* 14:24 Ex 24.8; Jer 31.31-34; Zac 9.11 * 14:27 Zac 13.7 * 14:28 Mt 28.16

29 Páant ã niijíchah joinít, Pedro nin pah ãt niijíp wut yuh jĩ:

—Queét nihat ï cádahachah yuhna, weémboó wã cádahcan niít, ãt niijíp wut jĩ.

30 —Yoobópdih meemdíh wã naóhna caá. **Buu cheijeh mɯjbai chéne ã ewat pínah jãtíh biíc peihcanni láa ‘¡Caandíh wã jéihcan caá!’ ma niij yeebipna caá,** Jesús Pedrodih ãt niijíp wut jĩ.

31 —Majeéh weemdíhbut ï mawachah nihna, weémboó ma niiját pah wã niijcán niít, Pedro Jesúsdi hah ãt jwúub niijíp wut yuh jĩ.

Queét nihatbut biíc yoobó ït niijíp wut jĩ.

*Getsemaní pácahi jumupboó Jesús ã úúbat
(Mt 26.36-46; Lc 22.39-46)*

32 Túttimah, Olivo jeená juibínit, Getsemaní ï niijní pácahi jumupna Jesús wã ït juibínap wut jĩ.

—**Diosdih wã úúbat pónih, ninjĩh ñi chúud páñaá,** Jesús ã bohénitdih ãt niijíp wut jĩ.

33 Páant niij péanit, yúúpbit bejnit, Pedro, Santiago, Juandihbut Jesús ãt numah bejep wut jĩ. Pánih bejnit, cáacwādih ã wun wãhat pínahdih búdí jenah joinít, ãt jĩgah jwíhip wut jĩ.

34 —**Tubit jĩgahnit, wanni pah caá wã jumup. Pánihna, yeebút úocanjeh, ninjĩh ñi úúbh páñaá,** queétdih ãt niijíp wut jĩ.

35 Páant niij péanit, chibít yúúpbit bej, baácboó páah yoh ñajnit,

36 **“Paá, meém nihatdih jéih beedáni caá. Pánih jumna, ¡Weemdíh ma wunat túutca bojoó! Obohjeéhtih, weém wã wuníhcah yuhna, meémboó páant ma náah yacachah, wã wun wãhbiipna caá”,** Jesús Diosdih ãt niijíp wut jĩ.

37 Páant niíj uúbh péanit, biíc peihcannit ã bohénit ĩ páñapboó Jesús át jwúub bejep wat jĩ. Páant ã jwúub juibí enechah, ñona ĩt chãjap wat jĩ.

—¿Ma ño niít, Simón? ¿Biíc horabitjeh ñocanjeh, ma noón pãicannit beé?

38 Túi jáanit, yeebdíh Diosdih uúbát caá náahap, yéej chãjat jenah joyátdih yap yohat túut niijná. Túi chãjihna yuhna, jáacan, uúbhcan, páant ñi jéih buujácan niít, Jesús át niijíp wat jĩ.

39 Páant queétdih niíj péa, jwúub bejnit, ã jwíh uúbátji pahjeh mantih biíc yoobó át jwúub uúbáp wat jĩ.

40 Pánih uúbh péa, biíc peihcannit pãinit pehbboó ã jwúub juibínachah, jwúub ñona ĩt chãjap wat jĩ. Tubit quíib chei jamuchah, ĩt jwúub ñwup wat jĩ. Jesús queétdih ã wacuchah, tíicna, caandíh ĩt jéih jepahcap wat jĩ. Táltimah, jwúub uúbádih bejniji, pãinit pehbboó Jesús át jwúub juibínap wat jĩ.

41 Biíc peihcanni láa uúbhnit, pãinit pehbboó át jwúub juibínap wat jĩ.

—¿Yeéb páantjeh ñonit, choó niít ñi chãjap? ¡Páant bóojeh tigaá! Butéh yéejnit weemdíh tewedih juiná caá ĩ chãjap.

42 Ñi jáa bojoó. Chóbe. Weemdíh eníhcannitdih duó wáini ã juiná caá, Jesús queétdih át niijíp wat jĩ.

Jesúsdi eníhcannit caandíh ĩ tewat

(Mt 26.47-56; Lc 22.47-53; Jn 18.2-11)

43 Páant Jesús ã niijíchahjeh, ã bohéniji Judas át juibínap wat jĩ. Judasjeéh dawá ĩt juibínap wat jĩ. Íibat naaná, máa quiítnadihbut ĩt bíbohó wat jĩ. Sacerdotewã ĩ maáta, Moisés ã watatjidih bohénit,

jwiít judíowãdih waóhnitbut queétdih ít wahap wut jĩ, Jesúsdiht teonit, í pebhna í ub bejat pínah niijná.

44 Jesús pebh í bejat pínah jãtih, Judas ãjeéh bejnit pínahdih nin pah átát niij jéihya naáwáp wut jĩ: “Páo tíbdih nomnit, wã úbhndih ñi teweép. Teonit, ñi cãtíh ñi ub bejeé, ã jweicát pínah niijná”, át niijíp wut jĩ.

45 Pánihna, Jesús wã pebhna juibínit, Judas Jesús pebh át juibínap wut jĩ.

—¿Ma jam, Bohéní? niij úbhnit, Jesúsíh páo tíbdih át nomop wut jĩ.

46 Páant Judas ã úbúchah ennit, Jesúsdiht tewedih jüóhnit caandíh ít tewep wut jĩ.

47 Obohjeéhtih, pehbbit ñhni Jesús ã bohéniboó íibat naadíh jwãat wái ubnit, sacerdotewã í maáhdih teo wãhniíh moli chóodih át dúuc bóod yohop wut jĩ.

48 Caandíh tewedih juibínitdih nin pah Jesús át niijíp wut jĩ:

—¿Nuumnídih tewat pah íibat naaná, máa quiítnadihbut ubnit, weemdíh tewedih ñi jüóhnit beé?

49 Yeó jáap jamat pah Dioíh muúboó ñijeéh wã jumuchah yuhna, weemdíh ñi teocap be.* Obohjeéhtih, Dios naáwátdih naóh yapani ã daacátji pahjeh buu weemdíh ã yapa naáh, át niijíp wut jĩ.

Pánihna, Jesúsdiht teonit, ít ub bejep wut jĩ.

50 Páant í teo bejchah enna, nihat ã bohénit caandíh ít éemp jwei béjep wut jĩ.

---

* 14:49 Lc 19.47; 21.37

51 Obohjeéhtih, weéamboó jáap behni, ñoniji wíih ñajapdih bóo chóojíhjih míc bainit, Jesús wã ï bejat túttimah wã ñuún péenap jĩ. Páant wã ñuún péenachah ennit, Jesús dih teonitboó weemdíhbut ï tewep yuh jĩ.

52 Obohjeéhtih, páant ï tewe chah yuhna, caán chóodih cádah yoh bojnit, yégueh wihcannijeh wã ñáo jwei béjep jĩ.

Judíowã ï maáta Jesús dih ï ñúbh joyát

(Mt 26.57-68; Lc 22.54-55,63-71; Jn 18.12-14,19-24)

53 Pánih Jesús dih ñb bejnit, sacerdotewã ï maáih munná ït ñb waad béjep wut jĩ. Áih munnáboó jumni míc wáacat tólihboó caanjéh, bita sacerdotewã ï maáta, jwiít judíowã dih waóh nit, Moisés ã wut atjidih bohénitbut juibínit, Jesús dih naóh yacat tút niijná, queét nihat ït míc wáacap wut jĩ.

54 Obohjeéhtih, Pedroboó Jesús dih yuáp jeh át ñuún péenap wut jĩ. Pánih ñuún péenit, sacerdotewã ï maáih mún wáihyat júduboojéh át waád juibínap wut jĩ. Pánih waád juibínit, Pedro tuu cúut jwéejdih, munná dih wapnit biíc dih, át méé chúudap wut jĩ.

55 Sacerdotewã ï maáta, nihat bita maáta biíc dih wáac juibínit, “Jesús yeejép chájna beé”, niijná dih bidna ït chájap wut jĩ. Jesús dih peéh mawíhna, chénewã biíc yoobó naóh nit dih bidna ïtih chájap wut yuh jĩ. Obohjeéhtih, ït bid juicáp wut jĩ.

56 Dawá nih yáanit, mácah míc ït naáwáp wut jĩ.

57 Biquína ñah ñuh nit, nin pah ït niij yee naáwáp wut jĩ:

58 —Nin pah ã niijí chah, jwĩ joyóp be: ‘Nin Dioíh mún cáacwã ï chájnijidih wã yéja beedábipna caá.

Biíc peihcanni yeó jáap túttimah jáap muú, cãacwã ï chãjca naáh muúdíh wã chãjbipna caá', ã niijíp be, ït niijíp wut jĩ.*

⁵⁹ Obohjeéhtih, páant niijná yuhna, mácah míic ït niijíp wut jĩ.

⁶⁰ Sacerdotewã ï maáh cãacwã cãtíh ñah ñuhnit, —¿Dépanih tigaá queétdih ma jéih jepahcan? ¿Dedé tibeé ma yéej chãj, meemdíh páant ï niij naóh yacachah? Jesúsdiñ át niijíp wut jĩ.

⁶¹ Obohjeéhtih, Jesúsboó át jepah jwuhcap wut jĩ. Páant ã jepahcatdih enna, sacerdotewã ï maáh —¿Meém Dios ã wuhni niít? ¿Dios, jwí wehni, ã wuhh niít? Jesúsdiñ át jwuhb niijíp wut jĩ.

⁶² —Páant ma niiját yoobópdih tigaá. Weém nihat cãacwã uúd jeñé Chah Wehpni ã jéihyepmant bóo buwámant chuúdnit, wã wutchah, ñi enbipna caá. Mah tólihnajih wã jwuhb dei juúwuhchahbut ñi enbipna caá,* Jesús át niij jepahap wut jĩ.

⁶³ Páant ã niijíchah joinít, sacerdotewã ï maáh búdí át íjip wut jĩ. ã íjat júutna, ãih jih bóo yégueh chóodih át yeo wáyap wut jĩ. Pánih yeo wáinit,

—¿Dépanih tigaá bita naóhnit pínah jwíta bid?

⁶⁴ 'Weém caá Dios wuhh', Jesússeh ã niijíchah, yeéb nihat ñi joiná be. ¿Yeéboó ded pah tigaá caandíh ñi niij jenah joí? ãjeéh jamnitdih át niijíp wut jĩ.

—Caandíh peéh mao yohat caá náahap, queét nihat ït niijíp wut jĩ.*

⁶⁵ Páant niijnít, biquína Jesúsdiñ ït coí jãha jwíhip wut jĩ. Coí jãhanit, quíib nem chéocnit,

* 14:58 Jn 2.19 * 14:62 Dn 7.13 * 14:64 Lv 24.16

—Dios wũh jũmna, ma naáwá ¿déhe tibeé meemdíh mao? Ít niij deoh naáwáp wut jĩ.

Túttimah, Dioíh mũudíh wapnit soldadowãdih ĩ wũhuchah, queébtut Jesúsdih ĩt puñup wut jĩ.

Pedro ã yeeat

(Mt 26.69-75; Lc 22.56-62; Jn 18.15-18,25-29)

⁶⁶ Páant ĩ chãjat pónih, wáihyat júdu díitna Pedro ã mée chúuduchah, sacerdotewã ĩ maáhdih teo wũhniĥ mit jaibínap wut jĩ.

⁶⁷ Jaibínit, Pedro tuu cúutdih ã mée chúuduchah ennit,

—¿Meembút Jesús Nazaret tútchimant bóojeéh péeni nihcan níit? mit niij úbh joyóp wut jĩ.

⁶⁸ —Íjeéh péeni nihcan caá. Caán ma niijní Jesúsdih wã jéihcan caá. ¿Ded pah niij tígaá ma chãj? Pedro át niij yee jepahap wut jĩ.

Páant niijnítjeh, tuu cúut jwẽejdih chúudniĥi be-njit, jęcna át jwei bėj ñuhup wut jĩ.

⁶⁹ Páant caánboó ã ñuhuchah, teo wũhniĥ Pe-drodih mit jwúb enep wut jĩ. Pániĥ ennit, mi pebh en ñuhnitdih nin pah mit jwúb niijíp wut jĩ:

—Nin newé Jesúsjeéh péeni caá, mit niijíp wut jĩ.

⁷⁰ —Nihcan caá. Weém ãjeéh péeni nihcan caá, Pedro át jwúb niij yeenap wut jĩ.

Túttimah, bita caanjĩh en ñuhnit jwuh

—Ãjeéh péeni caá meém. Caandíh péenit Galilea baácđih moón míicjeh caá. Meembút Galilea baácđih bóo ma jũmna caá. Pániĥna, meembút ãjeéh péeni nacaá, Pedrodih ĩt niijíp wut jĩ.

⁷¹ —Weém yeeni nihcan caá. Túi yoobópđih yeebđih wã naóĥna caá. ¡Ñi niijní newéđih wã jéihcan caá! ¡Páant yoobópđih wã naóĥcaĥ, Dios

weemdih ã peéh chãja naáh! Pedro ãt jwúub niíj yeenap wut jĩ.

⁷² Páant ã niijátjeéhjeh, mujbai ãt jwúub ewep wut jĩ. Páant ã jwúub ewechah joinít, “**Mujbai chéneji ã ewat pínah jãtih ‘Caandih wã jéihcan caá’, meém biíc peihcanni láa ma niijbípna caá**”, Jesús ã niijátjidih Pedro ãt náhninap wut jĩ. Pánih náhninit, Pedro búdí ãt juñúp wut jĩ.

15

Maáh Pilato Jesúsdiã ã úúbh joyát

(Mt 27.1-2,11-14; Lc 23.1-5; Jn 18.28-38)

¹ Baáb jéenechah, sacerdotewã ã maáta, jwiít judíowã jwĩ maáta, Moisés ã wutatjidih bohénit, bita maátabut ãt míic wáac juibínap wut jĩ. Pánih míic wáac juibínit, Jesúsdiã ded pah ã chãjat pínahdih ãt míic wéhenap wut jĩ. Pánih míic wéhe péanit, Jesúsdiã ãt chéwat tútup wut jĩ. ã chéó péaat túttimah, maáh Pilato pebhboó ãt úb bejat tútup wut jĩ. Pilato, Roma baácdih bóo, Judea baácdih moondih wutni ãt jumup wut jĩ.

² Páant ãt úb juibínachah ennit, Pilato Jesúsdiã nin pah ãt niíj úúbh joyóp wut jĩ:

—¿Meém yoobópdiã judíowã ã maáh niít? ãt niijíp wut jĩ.

—**Ma niiját pah tigaá**, Jesús ãt niíj jepahap wut jĩ.

³ Pánihna, sacerdotewã ã maáta Pilatodih yeenit, Jesúsdiã yeejép ãt naóh yacap wut jĩ.

⁴ Páant ãt naóh yacachah joinít, nin pah Pilato Jesúsdiã ãt niijíp wut jĩ:

—¿Páant meemdih ãt naóh yacachah joiná yuhna, ma jéih jepahcan niít? ãt niijíp wut jĩ.

⁵ Obohjeéhtih, Jesús át jwúub jepahcap wut jĩ. Páant ã jepahcatdih ennit, Pilato búdí át wáhi bejep wut jĩ.

Jesúsdih ĩ mao yohat tútat
(Mt 27.15-31; Lc 23.13-25; Jn 18.38-19.16)

⁶⁻⁷ Caán láa, Romanowā queét judíowādiĥ ĩ maáh jummatdih íjnit, biquína judíowā Romanowādiĥ ĩt míc mawap wut jĩ. Pániĥ míc maona, cãacwādiĥ ĩt mao yohop wut jĩ. Páant ĩ mawachah, ĩ teonitji nemat muúboó dawá ĩt jumap wut jĩ. Barrabás wut jumnibut ĩjeéh nemat muúboó át jumap wut jĩ. Pascua jumap pah Pilato biíc cãac nemat muúboó jumni, cãacwā ĩ bacaat túatnidih āpĩ bacanap wut jĩ.

⁸ Pániĥna, cãacwā Pilato pebh juibínit, biíc nemnidih ã bacaat pínahdiĥ ĩt úbáp wut jĩ.

⁹ Páant ĩ úbúchah joinít, Pilato queétdih nin pah át niĳ úbh joyóp wut jĩ:

—¿Yeéb judíowā ñi maáhdih wā baca wūĥ jĩĥ?
¿Caandíĥ niĥt ñi náahap? át niĳíp wut jĩ.

¹⁰ Dawá cãacwā Jesúsdiĥ ĩ weñechah, sacerdotewā ĩ maátaboó caandíĥ tubit íjna, ĩt mawat tútatap wut jĩ. Pániĥna, queét Jesúsdiĥ ĩ íjatdih jéihnit, cãacwā ĩ weñatdihbut jéihnit, Pilato queétdih páant át úbh joyóp wut jĩ.

¹¹ Obohjeéhtih, cãacwā Jesúsdiĥ ĩ náahachah yuhna, sacerdotewā ĩ maátaboó queétdih jac wutnit, Barrabásboodíĥ ã bacaat pínahdiĥ ĩt jepahat tútatap wut jĩ.

Páant ĩ jac wutuchah joinítji,

—¡Barrabásdih caá jwĩ náahap! ¡Caandíh jwiít dih ma baca wũhú! Pilatodih cáacwã ãt niíj jepahap wut jĩ.

12 —¿Yeéb judíowã ‘jwĩ maáh’, ñi niijnídih dedé tigaá wã chãjbi? Pilato ãt niijíp wut jĩ.

13 —¡Caandíh cruzboó péoh dodhnit, ma mao yohat tútú! ãt niíj ñaacáp wut jĩ.

14 —¿Dépanihna? ¿Dedé tigaá ã yéejatji, páant ñi niijíchah? Pilato ãt niíj úbh joyóp wut jĩ.

Obohjeéhtih, queét chah ãt jwúb niíj ñaacáp wut jĩ.

—¡Caandíh cruzboó péoh dodhnit, ma mao yohat tútú! ãt niijíp wut jĩ.

15 Pánihna, cáacwã caandíh ã ijcat pínah niijná, Pilato Barrabásdih queétdih ãt baca wũhup wut jĩ. Pánih bacanit, soldadowãdih momo jiwí chóo coóh jumni tōpnajĩh Jesúsboodíh ãt puñat tútup wut jĩ. Pánih puñat tútnit, Pilato caandíh ãt ub bejat tútup wut jĩ, cruzboó péoh dodhnit, ã mao yohat pínah niijná.

16 Páant ã ub bejat tútuchah joinít, Pilatoíh muú diítna Jesús dih ãt ub waad béjep wut jĩ. Pánih ub waad béjnit, caanjĩh wapnit soldadowã ãt míic wáacap wut jĩ.

17 Pánih míic wáacnit, Jesúsíh yégueh jih bóo chóodih too dagnit, maáh ã dawat pah jíghni duni chóodih caandíh ãt yacap wut jĩ. Maáh ã dawat júdu pah chãjnit, óot pihdih péeb wao péanit, Jesúsíh wao dáhdih ãt yacap wut jĩ.

18 Maáhdih ipĩ chãjat pah Jesús dih nin pah ãt niíj deoh naáwáp wut jĩ:

—¡Ma túi jumúú! ¡Meém caá judíowã ã maáh! ãt níj deoh naáwáp wut jã.

19 Páñih deoh naóhñit, máa doóbhjãh ãih wao dáhdih maonit, ãt coí jãhanap wut jã. Páñih mao coí jãhanit, maáhdih weñat pah Jesús pebh ãt bóðicha caj yoh ñajap wut jã.

20 Páant níj deoh naóh péanit, ðuuni chóodih too ðugñit, ãih yégueh chóodihjeh ãt jwáub yacap wut jã. Páñih yacñit, ãt ub bac bejep wut jã, cruzboó péoh dodhñit, ã mao yohat túut niijná. Páñih ub bejna, ãih cruzdih bewat túutñit, ã mao yohat pínah jeéboó caandih ãt ub bejep wut jã.

*Jesúsdih cruzboó péoh dodhñit, ã mawat
(Mt 27.32-44; Lc 23.26-43; Jn 19.17-27)*

21 ã mao yohat pínah jeéboó bejñit, Simón, Cirene baácdih bóodih ãt jwááap wut jã. Simón Jerusalén tútchiboó juibína ãt chãjap wut jã. Caán Simón ã wehboó jwãjéeh jumñit Alejandro, Rufojãh ã jumna caá.* Páñihna, queét ã íp Simóndih jwááhñit, soldadowã caandih Jesúh cruzdih ãt bewat túutap wut jã.

22 Páñih bejñit, Gólgota wut jumapna ãt juibínap wut jã. “Gólgota” niijná, “Wao lidíp jeé”, niijná ãt chãjap wut jã.

23 Páñih caanná juibínit, mirra wut jumni macjãh widñit, ã ub bejni jiwá iguãh macdih Jesúsdih ãt toíhyop wut yah jã. Obohjeéhtih, caan mácdih Jesús ãt babhcap wut jã.

24 Túttimah, cruzboó Jesúsdih ãt péoh dodhdop wut jã. Páñih péoh dodh péanit, ãih yégueh

---

* 15:21 Ro 16.13

chóojidih “¿Deih tigaá ã jumbi?” míic niijnít, tíhwat júdanabitjih soldadowã ãt yoh tíhwiw wut jĩ.*

²⁵ Cheibitjeh nueve yeó ã jumuchah, Jesúsdi h cruzboó ãt péoh dodhdop wut jĩ.

²⁶ ã yéejatdih naóhna, cruzboó ãih wao cháh, nin pah ãt niij daác búudhdop wut jĩ. “JUDÍOWÃ Ì MAÁH”, caán naadíh ãt niij daacáp wut jĩ.

²⁷ Chénewã numnítdihbat biíh cruznadih Jesús pebh ãt péoh dodhdop wut jĩ. Biíc di h ã jéihyepmant bóo buwámant, biíh di h ã wáyámant bóo buwámant péoh dodhni t, queét tac yoób Jesúsdi h ãt péoh dodhdop wut jĩ.

²⁸ Jon jãt ih Dios naáwãt di h naóh yapani ã daacátji biíc yoobó Jesús ãt yapap wut jĩ: “Wutãt di h yap yohnitjeéh jumni caá”, cãacwã caandíh ã niij jenah joibípna caá”, ãt niij daacáp tajĩ.*

²⁹ Cruz pebh en yap bejni t Jesúsdi h nin pah yeejép ãt niij deoh naáwãp wut jĩ:*

—¡Eneéh buca! ¿Dioíh muudíh yohnit, biíc peih-canni yeó jáap túttimah, meém caán muudíh jwúub chãjni pínah niít?*

³⁰ Pánihni jumna, ¡caán ã péoh dodhdopmant meemjéh ma dei júúwá! ãt niijíp wut jĩ.

³¹ Páant ã niiját pah sacerdotewã ã maáta, Dios ã wutãt di h bohénitbat biíc yoobó caandíh nin pah ãt niij deoh naáwãp wut jĩ:

—Caán bitadi h túi teo wáacni jumna yuhna, caanjéh ã jéh míic teo wáaccan caá.

* **15:24** Sal 22.18   * **15:28** Is 53.12   * **15:29** Sal 22.7; 109.25

* **15:29** Mr 14.58; Jn 2.19

32 ‘Judíowã ï maáh caá’, niijná, cruzmant ã dei jũúwúchah enna, caandíh jwĩ jepahbipna caá, ït niijíp wut jĩ.

Ãjeéh ï péoh dodhnitbut yeejép ït niijíp wut jĩ.

Jesús ã wunat

(Mt 27.45-56; Lc 23.44-49; Jn 19.28-30)

33 Jesús cruzboó ï péoh dodhni ã ñahuchah, yeó jáap tac yoób ã ðupúáh bejep jĩ. Nihat baácboó ðupú bejnit, biíc peihcanni horas túttimah, ã jwúub baáb jwúub bejep jĩ, páant muntih.

34 Páant ã jwúub baabát pínah jãtíhbit, Jesús nin pah ãt niij wêp ñaacáp wut jĩ: **“Eloí, Eloí, ¿lemá sabactani?”** niijná, “¿Wĩh Dios, wĩh Dios, dépanih tigaá weemdíh ma éemp bej?” Jesús ãt niij ñaacáp wut jĩ.*

35 Páant ã niijíchah joinít, biquína caanjĩh ñahnit, —Dios naáwát dih naóh yapani Elíasjidih bidna caá ã chãjap, ït míic niijíp wut yuh jĩ.

36 Biíc ïjeéh jumniboó ñáo ñah bejnit, páab chuí déedih ubnit, bijni jiwá iguúh macdih báah, máa doóbh yapatdih chéó búudh, júut ñahanit, Jesús dih ãt wái nomat túutup wut yuh jĩ.* Pánih wái nomat túutnit, caanjéh nin pah ãt míic niijíp wut jĩ:

—¡Ã jumú naáh! Elíasji nindih teo wáacadih ã jũúwúchah, jwĩ en jwuh jĩh, ãt niijíp wut jĩ.

37 Páant ã niiját túttimah, tubit ñaacnit, Jesús ãt wunah bejep wut jĩ.

38 Páant ã wunuchahjeh, Dioíh múú díitboó ï jãh yaíhni búdí wúupni chóo yeo dei bejnit, chéne chóo pah ãt chãwáp wut jĩ.*

* 15:34 Sal 22.1   * 15:36 Sal 69.21   * 15:38 Ex 26.31-33; 2Cr 3.14

39 Caán ã wunuchah ennit, Jesús pebh ñuhni soldadowã ï maáh nin pah ãt niijíp wut jĩ:

—Yoobópdih nin Dios wũúh ta tigaá”, ãt niijíp wut jĩ.

40 Chibít yuúpbít biquína yaádh Jesúsdiñ ït en ñuhup wut jĩ. Queét yaádhjeéh Mágdala tútchidih bóli María mit jumup wut jĩ. Biíh wili Mariábut mit jumup wut jĩ. Caánt José, ã úud Santiago ï ín mit jumup wut jĩ. Biíh wili Salomébut mit jumup wut jĩ.

41 Jesús Galilea baácboó ã jum jwuhuchah, queét yaádh caandíh teo wáacnit ït jumup wut jĩ. Pánihna, Jerusalén tútchina Jesús ã bejehah, queét yaádh dawá bita yaádhbut ãjeéh ït péenap wut jĩ.*

Jesúih bácahjidiñ ïyohat

(Mt 27.57-61; Lc 23.50-56; Jn 19.38-42)

42-43 Jwĩ chooát yeó jáap játih bóo, jwĩ chooát pínahdih jwĩ ámohni yeó jáapdih, Jesús ãt wunup wut jĩ. Caan chéyeh tóo ñáh jũúwát pínah játih, José, Arimatea tútchidih bóo, Jesúih bácahjidiñ Pilatodih uúbúdiñ ãt bejep wut jĩ. Caán José jwiít judíowã jwĩ maátajeéh ã jumuchah, caandíh bita maáta ïpĩ túi joyóp wut jĩ. Dios ã maáh jumat pínahdih túi pãini ãt jumup wut jĩ. Caán úumcanjeh, Pilatodih Jesúih bácahjidiñ uúbúdiñ ãt bejep wut jĩ, jwĩ chooát yeó jáap ã waadáchah, ãih bácahji páantjeh cruzboó ã ñuhcat pínah niijná.

44 Jesús játih ã wunat doonádih joinít, Pilato ãt joí wáhi bejep wut jĩ. Pánih joí wáhi bejnit, soldadowã ï maáhdih ãt bid bojop wut jĩ. ã pebh ã juibínachah, nin pah caandíh ãt níj uúbh joyóp wut jĩ:

—¿Jesús wãát wunah bejnit beé? ãt niijíp wut jĩ.

* 15:41 Lc 8.2-3

—Wāát wunah bejna beé, soldadowā ï maáh át niíj jepahap wut jĩ.

⁴⁵ Páant ā niíj jepahachah joinít, Pilato āih soldadowānih Jesúih bácahjidih ub deyanit, Josédih át wūhat túutap wut jĩ.

⁴⁶ Páant ā niiját joinít, túi baabní yégueh chóodih jíib chāj, cruzna jumapboó jwúub bejnit, Josédih Jesúih bácahjidih ï ub deya wūhuchah, át ubap wut jĩ. Pánih ubnit, caán yéguehjĩh pin péanit, jeedih ï baadníji íitboó caandih át yohop wut jĩ. Yohnit, búdí jeé júdudih too pátú bejnit, caán íitdih át nemep wut jĩ.

⁴⁷ Páant ā yohochah, Mágdala tútchimant bóli María, biíh wili Maríabut íit enep wut jĩ. Caánt María biíh José ín mit jumap wut jĩ.

16

Jesús ā boo pud jūwát

(Mt 28.1-10; Lc 24.1-12; Jn 20.1-10)

¹ Jwiít judíowā jwĩ chooát yeó jáap ā yapachah, tōo ñáh jūwúachah, biíc peihcannit yaádh chej jumnidih jíib chājadih íit bejep wut jĩ, Jesúih bácahjidih ï ñáñat pínah niijná. Mágdala tútchimant bóli María, biíh wili María Santiago ín, Saloméjĩh, queét biíc peihcannit yaádh jíib chājadih íit bejep wut jĩ.

² Túttimah bóo yeó jáap baáb jéenechah, chej jumnidih ubnit, queét yaádh Jesúih bácahdih yohopji jeé íitboó íit bejep wut jĩ.

³ —¿Déhe tigaá jwiítidih jeé júdudih ï pátú yoh wūhbi? queétjeh íit niíj míic wéhe bejep wut jĩ.

⁴ Pánih juibína, José ã nemniji jeé júdu caán íit jwěejdih ã ñhuchah ít enep wut jĩ. Caán búdí júdu ã jumuchah, cãacwã ĩ tóo pútú dodhdat pah át lajap wut jĩ.

⁵ Pánihna, caán íitdih waád juibínit, jáap behni pah jígozni ángeldih ít enep wut jĩ. Caán ángel túi baabní yéguéh chóo ðonít, ĩ jéihyepmant bóo bawámant át chúduw wut jĩ. Caandih ennit, búdí ít úmup wut jĩ.

⁶ Páant ĩ úmuchah ennit, caán ángel queét yaáhdih nin pah át niijíp wut jĩ:

—;Ñi úmca bojoó! ¿Yeéb Jesús, Nazaret tútchidih bóo cruzboó ñhunit, wunnijidih bid níit ñi chãjap? Obohjeéhtih, ninjĩh ã wihcan caá. Jáantjeh ã boo pud jũwúp be. Caandih ĩ cáagatjidih ñi enéé.

⁷ Úmcanjeh, ã bohénitdih naáwádih ñi bejeé. Pedrodihbat ñi túi naáwá chaáh. ‘Jáantjeh ã naáwátji biíc yoobó Jesús yebdíh Galilea baácna ã waóh bej páina caá. Caánboó caandih ñi jwãáhbipna caá’, ã bohénitdih ñi niijí, ángel át niijíp wut jĩ.*

⁸ Páant ã niijíchah joinít, bac bejnit, yohopji jeé íitmant ít ñáo jwúb bejep wut jĩ. Ñáo jwúb bejnit, úmna, méménit, bitadih ít naóhcap wut jĩ.

*Mágdala tútchidih bóli Maríadih Jesús ã jígozat
(Jn 20.11-18)*

⁹ Chooát yeó jáap túttimah, Jesús boo pud jũóhniji Mágdala tútchidih bóli Maríadih át jwĩh jígohop wut jĩ. Caánt siete nemépwã jumnihjidih Jesús ã boonih mit jumup wut jĩ.

* 16:7 Mt 26.32; Mr 14.28

10 Jesús ã bohénitji caandíh ï juñúchah, Maríaboó caandíh mi enatjidih queétdih naáwádih mit jwáibínap wut jĩ.

11 “Cristo át jwáub boo pud jũóh tabeé. Caandíh weém wã enna be”, queétdih mitih niijíp wut yuh jĩ. Obohjeéhtih, páant mi niijíchah yuhna, ït joyáh bojop wut jĩ.

*Chénewã Jesúsjeéh péenitdih ã jígohat
(Lc 24.13-35)*

12 Túttimah, chénewã Jesús wãjeéh jibnitji muú wihcapboó ï jib bejechah, Jesús queétdih át jígohop wut yuh jĩ. Obohjeéhtih, mácah ã jígohochah, jwíih beh encan yuhna, túttimah, caandíh ït beh enep wut jĩ.

13 Pánih beh ennitji jwáub bejnit, ï chénewádih Jesús dih ï enatjidih ït naáwáp wut yuh jĩ. Obohjeéhtih, páant ï naáwáchah yuhna, queétdihbut ït joyáh bojop wut jĩ.

*Áih táini doonádih ã bohénitjidih Jesús ã naáwát tútat
(Mt 28.16-20; Lc 24.36-49; Jn 20.19-23)*

14 Túttimah, once ã bohénitji ï jeéméchah, queétdih Jesús át jígohop wut jĩ. Caán ã naáwátjidih túi jenah joicán, jwáub booni bitadih ã jígohatdih ï naáwáchah yuhna, ï joyáh bojatji jíib queétdih át jũihñap wut jĩ.

15 Pánih jũih péanit, queétdih nin pah át niijíp wut jĩ: **“Nihat baácboó wíih táini doonádih nihat cãacwádih naáwádih ñi bejeé.***

16 **Weemdíh jepahnit, daabáát túatnit, iiguípna ï bejat déejidih Dios ï yéejatdih ã yoh wũhbirna cáá.**

---

* 16:15 Hch 1.8

Obohjeéhtih, weemdíh jepahcannitdih Dios ã peéh chãjachah, iiguípna ã bejbipna caá.

17 Det weemdíh jepahnitboó wã wēpatjīh nin pah ã chãjbipna caá: Nemépwã cãacwãih bácahmant jumnitdih ã bacat túutbipna caá. Mácah wéheatjīh ã wéhebipna caá.

18 Maidih ã tewecehah, ã chãacáchah yahna, dedé ebépdih ã babhbachah yahna, queétdih ã chũhcan niít. Wunnitdih ã teo jãha uúbúchah, ã túi boobipna caá”, ãt niijíp wut jī.

*Jesús jeáboó ã pũuh laab béjat
(Lc 24.50-53)*

19 Páant niij naóh péanit, jwī Maáh Jesús jeáboó ãt pũuh laab béjep wut jī. Pánih pũuh laab juibínit, maáh waadná, Dios ã jéihyepmant bóo buwámant ãt chũudup wut jī.*

20 Pánihna, Dios cãacwãdih ã túi ubat pínah doonádih Jesús ã bohénitji nihat pebhboó naáwádih ãt bejep wut jī. Pánih naóhnit, jwī Maáh queétdih ã teo wáacachah, ã wēpatjīh cãacwã ã jéih chãjca naáhdih ãt chãj júutup wut jī. Páant ã chãj júutuchah, ã naáwátdih joinítboó, “Ï naáwát yoobópdih caá ã jumup”, niijnít, Diosdih ãt túi jepahap wut jī.

Páant bóojeh tigaá weém Marcos wã daacát.

---

* 16:19 Hch 1.9-11

Dios ã jáap naáwát tólih New Testament in Cacua

copyright © 2008 Wycliffe Bible Translators, Inc.

Language: Cacua

Translation by: Wycliffe Bible Translators, Inc.

Copyright Information

© 2008, Wycliffe Bible Translators, Inc. All rights reserved.

This translation text is made available to you under the terms of the Creative Commons License: Attribution-Noncommercial-No Derivative Works. (<http://creativecommons.org/licenses/by-nc-nd/3.0/>) In addition, you have permission to port the text to different file formats, as long as you do not change any of the text or punctuation of the Bible.

You may share, copy, distribute, transmit, and extract portions or quotations from this work, provided that you include the above copyright information:

You must give Attribution to the work.

You do not sell this work for a profit.

You do not make any derivative works that change any of the actual words or punctuation of the Scriptures.

Permissions beyond the scope of this license may be available if you contact us with your request.

The New Testament

in Cacua

© 2008, Wycliffe Bible Translators, Inc. All rights reserved.

This translation is made available to you under the terms of the Creative Commons Attribution-Noncommercial-No Derivatives license 4.0.

You may share and redistribute this Bible translation or extracts from it in any format, provided that:

You include the above copyright and source information.

You do not sell this work for a profit.

You do not change any of the words or punctuation of the Scriptures.

Pictures included with Scriptures and other documents on this site are licensed just for use with those Scriptures and documents. For other uses, please contact the respective copyright owners.

2014-08-06

PDF generated using Haiola and XeLaTeX on 18 Apr 2025 from source files
dated 29 Jan 2022
34c9543b-57a6-5290-ab7b-4fa15529a7e2